

USTAWA O OCHRONIE
sygnalistów – nowe
wyzwanie także dla radców

PISMA PRZYGOTOWAWCZE
i prekluzja dowodowa –
pułapki procedury cywilnej

NARUSZENIE OBOWIĄZKÓW
przez pełnomocnika/
obrońcę z urzędu

DWUMIESIĘCZNIK
SAMORZĄDU
RADCÓW PRAWNYCH

RADCA PRAWNY

Nr 215/2024
WRZESIEŃ/PAŹDZIERNIK
ISSN 1230-1426

NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA XI KADENCJI KRRP (2020–2024)

Spółeczna odpowiedzialność i działalność pro bono: powołanie Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej

Nowoczesne rozwiązania informatyczne: platforma e-KIRP.pl, wyszukiwarka szukajradcy.pl, mObywatel

Doskonalenie zawodowe: bogata oferta szkoleń i nowa platforma szkoleniowa

Etyka i wykonywanie zawodu: wzmocnienie ochrony interesu klienta w KERP

Aplikacja: więcej praktycznych zajęć i szkoleń, próbny egzamin radcowski

Edukacja prawna: publikacje, konkursy i filmy o prawie

Promocja zawodu: szeroka kampania w mediach, podcasty o prawie, współpraca z influencerami

Legislacja: zwiększenie roli OBSiL i współtworzenie dobrego prawa

PRENUMERATA WYDAWNICTW KRRP

Przypominamy, że dwumiesięcznik „Radca Prawny” i kwartalnik „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe” są **dostępne bezpłatnie** online na stronie www.kirp.pl, w zakładce Wydawnictwa. Ponadto artykuły z dwumiesięcznika można znaleźć na stronie internetowej www.radcaprawny.media, a z kwartalnika na stronie www.kwartalnikradcaprawny.pl.

Prenumerata wydań papierowych obu czasopism Krajowej Rady Radców Prawnych jest płatna.

- **Opłata roczna za jeden tytuł: 35 zł**
- **Opłata roczna za oba tytuły: 60 zł**

Aby otrzymywać prenumeratę, należy dokonać wpłaty na konto KRRP.

DANE DO PRZELEWU:

Odbiorca:

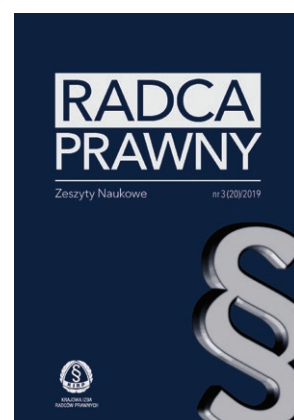
Krajowa Izba Radców Prawnych
ul. Powązkowska 15
01-797 Warszawa

Numer konta: 23 1140 1010 0000 5370 2300 1003

W tytule przelewu należy wpisać:

- imię i nazwisko adresata/nazwę i numer NIP kancelarii (dane do faktury),
- tytuł wybranego czasopisma (jeśli opłata dotyczy tylko jednego),
- adres do wysyłki (jeśli jest inny niż w przelewie).

Potwierdzenie przelewu należy wysłać na adres e-mail redakcji: radca.prawny@kirp.pl

RADCA PRAWNY
wydawany od 1992 r.

WYDAWCA

Krajowa Izba Radców Prawnych
ul. Powązkowska 15
01-797 Warszawa
tel. 22 300 86 40
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

„Radca Prawny” w Internecie:

<https://radcaprawny.kirp.pl/>
www.kirp.pl/publikacje/
[dwumiesiecznik-radca-prawny/](http://dwumiesiecznik-radca-prawny.pl/)
 <https://www.facebook.com/krajowaizbaradcowprawnych/>

REDAKCJA

Jowita Piłarska-Korczak
redaktor naczelny

Tomasz Osiński
zastępca redaktora naczelnego

Klara Szczęsnowicz
sekretarz redakcji
tel. 22 300 86 40 wew. 133
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

Tomasz Działyński
Weronika Filiks-Michalska
Anna Koziura
Justyna Wojdyło-Borucka

REKLAMA

tel. 22 300 86 40 wew. 133
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

STALE WSPÓŁPRACUJĄ

Bogdan Bugdalski
Krzysztof Mering
Wiesława Moczyłowska

KOREKTA

Aleksandra Sachanowicz-Wrzal

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD

Agnieszka Kielak
akartstudio.pl

ZDJĘCIE NA OKŁADCE

Adobe Stock, Archiwum KIRP

DRUK

Wiedza i Praktyka
Nakład: 1000 egz.
Redakcja zastrzega sobie prawo do dokonywania w nadestanych tekstach skrótów i zmiany tytułów.

Fot. Edyta Rakowska

Drogie Koleżanki i Drodzy Koledzy!

Jak to szybko minęło... Dobiega końca XI kadencja Krajowej Rady Radców Prawnych. W połowie listopada na XIII Krajowym Zjeździe Radców Prawnych dokonamy wyboru nowych władz krajowych naszego samorządu na lata 2024–2028. Tymczasem w większości okręgowych izb odbyły się już zgromadzenia, podczas których wybrano Dziekanów Rad OIRP oraz organy samorządu na kolejną, XII kadencję. Wszystkim, którym powierzono te zaszczytne, ale i wymagające funkcje gratulujemy i życzymy dużo energii do pracy.

A koniec kadencji to jak zwykle czas podsumowań i refleksji o tym, czego udało się dokonać w ciągu ostatnich, niełatwych przecież, bo naznaczonych pandemią i kryzysem praworządności, czterech lat. Temu poświęcamy nasz temat numeru. Ponieważ mijająca kadencja była bardzo aktywna i wszystkich zrealizowanych projektów nie sposób zliczyć, my skupiliśmy się jedynie na tych najważniejszych na poziomie krajowym w obszarze doskonalenia zawodowego, etyki i wykonywania zawodu, legislacji, aplikacji radcowskiej, promocji zawodu, edukacji prawnej czy działalności *pro bono*.

O sukcesach tej kadencji, a także o tym, co się nie powiodło, mówi na naszych łamach Prezes KRRP Włodzimierz Chróścik. Co uważa za swoje największe osiągnięcie i czy będzie kandydował na funkcję prezesa na kolejne cztery lata? Odpowiedź znajdziecie Państwo w wywiadzie.

Tegoroczna jesień przynosi nam także ważne zmiany w prawie – 25 września weszła w życie ustawa o ochronie sygnalistów. W tym wydaniu szczegółowo analizujemy nowe przepisy i zachęcamy do zapoznania się również z poświęconym tej ustawie poradnikiem OBSiL dla radców prawnych i jednostek samorządu radcowskiego.

Ponadto kontynuujemy cykl o procedurze cywilnej i pułapkach, jakie w niej czyhają na pełnomocników. SSO Grzegorz Karaś tym razem bierze pod lupę przepisy dotyczące pism przygotowawczych i prekluzji dowodowej. Warto przeczytać.

Polecamy uwadze naszych Czytelników także kolejny artykuł dotyczący nowego pakietu deregulacyjnego prawa gospodarczego, tym razem w zakresie procedury administracyjnej. Z kolei w rubryce Kodeks Etyki opisujemy przykłady naruszeń obowiązków przez radców prawnych – pełnomocników z urzędu w sprawach cywilnych i administracyjnych, a także kontynuujemy analizę etycznych ograniczeń dotyczących aktywności radców w social mediach.

W tym numerze nie mogło zabraknąć Historii, a ponieważ opowieść o pierwszej studentce prawa i jej niełatwej walce o równouprawnienie bardzo nam się podobała, postanowiliśmy jeszcze raz pani Zofii oddać głos, by opowiedziała, czy po studiach udało jej się rozpocząć karierę prawniczą.

Z kolei radca prawny Marta Szatarska, bohaterka rubryki Życie z pasją, z powodzeniem łączy pracę w kancelarii z prowadzeniem zajęć fitnessu. Podziwiamy i zachęcamy do ćwiczeń.

Miłej lektury!

Jowita Piłarska-Korczak
redaktor naczelna

03 Od redaktora

AKTUALNOŚCI KIRP

- 06 Prawo blisko ludzi, czyli radcowie prawni na festiwalach muzycznych
Dział Komunikacji
- 08 Na przystankach w całej Polsce można było spotkać radczynie i radców prawnych
- 08 Wzrosną wynagrodzenia za sprawy prowadzone przez radców prawnych z urzędu
- 09 „Mediacyjne ABC” – nowa publikacja KIRP dla dzieci
- 09 Ponad 2 tys. osób dostało się na aplikację radcowską
- 10 Poszukiwanie wspólnych rozwiązań w obliczu globalnych wyzwań dla zawodów prawniczych
- 10 Bezpłatna pomoc prawna dla osób poszkodowanych powodzią

AKTUALNOŚCI OIRP

- 11 Ślubowania nowych radców prawnych

TEMAT NUMERU

- 12 Najważniejsze osiągnięcia XI kadencji KRRP (2020–2024)
Redakcja

WYWIAD KIRP

- 22 Z wielką mocą wiąże się wielka odpowiedzialność
Rozmowa z Włodzimierzem Chróścikiem, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych XI kadencji.
Red.

PRAKTYKA

- 24 Sygnalista – nowe wyzwania
Anna Koziura
- 28 Pisma przygotowawcze i prekluzja dowodowa – pułapki procedury cywilnej. Część 8
Grzegorz Karaś
- 30 Deregulacja postępowania administracyjnego
Przemysław Kosiński

KODEKS ETYKI

- 32 Naruszenie obowiązków przez pełnomocnika/ obrońcę z urzędu. Część 2
Krzysztof Górecki
- 34 Aktywność radcy w social mediach a zasady etyki zawodowej. Część 2
Stawomir W. Ciupa

NOWE TECHNOLOGIE

- 37 Kadencja w technologii
Tomasz Palak

24

Fot. Adobe Stock

Z ZAGRANICY

- 38 Aktywność CCBE w lipcu i sierpniu – o czym radcowie wiedzieć powinni?
Przemysław Kamil Rosiak

ORZECZNICTWO

- 40 Przedsiębiorca powinien kontrolować komputery pracowników
Wiestawa Moczydtowska

ZMIANY W PRAWIE

- 42 Z prac parlamentu
Łukasz Nykiel

34

Fot. Adobe Stock

OPINIE OBSIL

- 44 Z prac Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji KRRP
Anna Lewandowska

FORUM OPINII

- 45 O plotce naukowo
Jarosław Betdowski
- 46 Historia stara jak świat, czyli skąd się wzięli sygnaliści?
Ewa Urbanowicz

- 47 Z notatnika rzecznika
Tomasz Działyński

HISTORIA

- 48 Wspomnienia pierwszej studentki prawa. Część 2
Agnieszka Lisak

SPORT

- 50 XXIII Mistrzostwa Radców Prawnych i Aplikantów w Tenisie Ziemnym
Michał Korwek
- 51 Radcowski piknik golfowy
Anna Węglińska

40

Fot. Adobe Stock

ŻYCIE Z PASJĄ

- 52 Pasja jest ważniejsza niż perfekcja wykonania
Rozmowa z Martą Szatarską, radcą prawnym z OIRP w Zielonej Górze oraz instruktorką fitnessu.
Wiestawa Moczydtowska

FELIETON

- 54 O koszeniu trawy maszynką do golenia
Maciej Bobrowicz

52

Fot. Archiwum M. Szatarskiej

PRAWO BLISKO LUDZI, CZYLI RADCOWIE PRAWNI NA FESTIWALACH MUZYCZNYCH

Udział radców prawnych w wydarzeniach kulturalnych takich jak Pol'and'Rock Festival oraz Cieszanów Rock Festiwal (CieszFanów) pokazuje, że prawo może być dostępne i zrozumiałe nie tylko dla specjalistów, lecz również dla szerokiej publiczności. Krajowa Izba Radców Prawnych od lat angażuje się w inicjatywy mające na celu podniesienie świadomości prawnej społeczeństwa, a obecność radców na tych dwóch festiwalach to doskonały przykład, jak skutecznie łączyć edukację z rozrywką, docierając z ważnymi informacjami prawnymi do społeczeństwa w luźnym, festiwalowym otoczeniu.

POL'AND'ROCK FESTIVAL 2024: NAMIOT RADCÓW PRAWNYCH TĘTNIŁ ŻYCIEM

Pol'and'Rock Festival, który odbył się w dniach 1–3 sierpnia, przyciągnął około 900 tys. osób. Jubileuszowa 30. edycja festiwalu była wyjątkową okazją dla radców prawnych, by zaprezentować swoją wiedzę i umiejętności w nietypowej przestrzeni, jaką była tętniąca życiem strefa prawna. Namiot Radców Prawnych, którego inicjatorem jest Okręgowa Izba Radców Prawnych w Poznaniu, a współorganizatorem Krajowa Izba Radców Prawnych przy współpracy OIRP w Koszalinie, szybko stał się centrum spotkań, warsztatów i porad prawnych.

Dzięki zaangażowaniu radców prawnych uczestnicy festiwalu mieli okazję skorzystać z bezpłatnych porad prawnych, uczestniczyć w warsztatach i konkursach, które poruszają szeroką gamę tematów – od prawa sportowego przez ochronę danych osobowych aż po nowe technologie. Szczególną atrakcją był konkurs Koto Tortury, który w interaktywny sposób sprawdzał znajomość prawa wśród festiwalowiczów.

Nie zabrakło również gości specjalnych. W namiocie radców pojawili się prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych

r. pr. Mirosław Wróblewski, prokurator krajowy Dariusz Korneluk, dr Aleksandra Auleytner, piłkarze: Jolanta Ożga i Błażej Telichowski. Festiwalowicze mogli także porozmawiać z przedstawicielami Lasów Państwowych, co w połączeniu z okularami VR dało uczestnikom wyjątkowe doświadczenia.

Pol'and'Rock to także okazja do współpracy i wymiany doświadczeń z innymi organizacjami prawnymi, które prowadziły swoje warsztaty w strefie ASP, takimi jak Ministerstwo Sprawiedliwości, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, Krajowa Rada Komornicza, NASK, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, rzecznicy patentowi, prokuratorzy, Fundacja Kongres Obywatelskich Ruchów Demokratycznych – Tour de Konstytucja oraz adwokaci.

– Za nami 30. edycja Festiwalu Pol'and'Rock, w której po raz kolejny udział wzięli radcowie prawni, reprezentowani w strefie warsztatowej. Nasza obecność na festiwalu miała trzy główne cele: krzewienie kultury praworządności, edukację prawną oraz promocję i popularyzację zawodu radcy prawnego wraz z jego uprawnieniami. W ciągu czterech dni zorganizowaliśmy w Namiocie Radców Prawnych ponad 30 paneli warsztatowych obejmujących szeroki wachlarz tematów. Nie zapomnieliśmy również o najmłodszych uczestnikach, dla których przygotowaliśmy warsztaty. Cieszy nas, że z każdym rokiem nasza oferta warsztatowa staje się coraz bogatsza, a same zajęcia przyciągają coraz większe zainteresowanie. Dzięki temu Festiwal Pol'and'Rock można uznać za największą nieformalną konferencję dotyczącą praworządności w Polsce – podsumował r. pr. Michał Pankiewicz z OIRP w Poznaniu, inicjator i kierownik Namiotu Radców Prawnych na festiwalu.

CIESZANÓW 2024: NIEBIESKI NAMIOT RADCÓW PRAWNYCH W SERCU PODKARPACIA

Zaledwie dwa tygodnie po Pol'and'Rock radcowie prawni z Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie oraz Krajowej Izby Radców Prawnych zorganizowali swoje stanowisko na Cieszanów Rock Festiwalu (CieszFanów), największym rockowym wydarzeniu na Podkarpaciu, które odbyło się w dniach od 15 do 17 sierpnia. W strefie CityNGO, obok takich organizacji jak Komitet Obrony Demokracji czy Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, radcowie stworzyli wy-

– Radcowie prawni, angażując się w takie inicjatywy, starają się budować świadomość prawną w społeczeństwie oraz pokazywać, że prawo jest blisko ludzi i jest dostępne dla każdego. W tegorocznych festiwalach uczestniczyli radcowie z różnych regionów Polski, reprezentujący samorząd radcowski. Wśród nich znaleźli się doświadczeni prawnicy oraz młodsze pokolenie radców, którzy wspólnie dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem. Obecność radców prawnych była częścią szerszej inicjatywy mającej na celu promocję zawodu oraz budowanie relacji z ludźmi spoza środowiska prawnicze-

jątkową przestrzeń, w której festiwalowicze mogli skorzystać z darmowych porad prawnych oraz wziąć udział w licznych warsztatach.

Niebieski namiot radców prawnych, który pojawił się na festiwalu po raz trzeci, stał się ważnym miejscem edukacji prawnej, gdzie omawiano prawa konsumenta, prawa zatrzymanego oraz wykroczenia. Panel „Wszystko, co od tej pory powiesz, może zostać użyte przeciwko tobie” przyciągnął dużą liczbę uczestników, którzy chcieli poznać swoje prawa w przypadku zatrzymania.

Podobnie jak na Pol'and'Rock, w Cieszanowie radcowie zadbałi o interaktywną formę edukacji. Gry takie jak Koło Tortury i Rzut w Organy były nie tylko świetną zabawą, lecz również sposobem na przyswajanie wiedzy prawniczej. Dzięki indywidualnym konsultacjom radcowie udzielali także bezpłatnych porad prawnych, pomagając festiwalowiczom rozwiązywać ich codzienne problemy.

Uczestnicy festiwalu mogli spotkać nie tylko radców prawnych, lecz również aplikantów radcowskich, którzy wspierali swoich mentorów, zdobywając cenne doświadczenie w kontakcie z szeroką publicznością – podkreśla r. pr. Bartosz Opaliński, Dziekan Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie, członek Prezydium KRRP.

Obecność radców prawnych na festiwalach takich jak Pol'and'Rock i CieszFanów to doskonały przykład, że edukacja prawna może wyjść poza tradycyjne mury sądów i kancelarii. Takie wydarzenia pokazują, że prawo można z powodzeniem łączyć z muzyką i rozrywką, a radcowie prawni są gotowi nie tylko doradzać, lecz także edukować, budując świadome swoich praw społeczeństwo obywatelskie. Dziękujemy wszystkim radcom prawnym, którzy z ogromnym zaangażowaniem poświęcili swój czas, wiedzę i serce, aby uczynić nasze namioty na festiwalach miejscem pełnym życia i pasji. ■

Dział Komunikacji

Fot. Archiwum KIRP (7)

FINAŁ IV EDYCJI TOUR DE KONSTYTUCJA

Na przystankach w całej Polsce można było spotkać radczynie i radców prawnych

7 września w Warszawie odbył się finał czwartej edycji Tour de Konstytucja. W tym roku w ramach akcji aktywności odwiedzili 100 miejsc, przybывая m.in. do szkół i na uczelnie oraz wsi, miasteczek i miast, aby rozmawiać o państwie obywatelskim oraz prawach i obowiązkach zagwarantowanych w ustawie zasadniczej. Na przystankach w całej Polsce można było spotkać także radczynie i radców prawnych.

Tegoroczna trasa zorganizowana przez fundację Aktywna Demokracja odbyła się pod hasłem „Siła młodych. Most pokoleń” i skoncentrowana była na edukacji młodzieży w zakresie społeczeństwa obywatelskiego, Konstytucji RP i Karty praw podstawowych UE.

– Tour de Konstytucja to wyjątkowy projekt obywatelski. Jako radczynie i radcowie prawni jesteśmy częścią tego projektu od 2022 r. Napawa mnie ogromną dumą to, że z ramienia Krajowej Izby Radców Prawnych koordynuję działania radców i radczyń w ramach projektu, lecz także to, że mogę brać w nim udział osobiście jako ja, Magda, obywatelka, radczynie prawna. Uważamy jako radcowie i radczynie, że edukacja prawna jest jednym z nieodłącznych elementów misji społecznej, jaką mamy my, osoby wykonujące zawody prawnicze – mówiła na briefingu prasowym zorganizowanym w dniu finału członkini Komisji Praw Człowieka KRRP r. pr. Magdalena Bartosiewicz.

Finał Tour de Konstytucja zgromadził wielu znanych prawników, aktywistów, sędziów, artystów oraz działaczy i organizatorów

Fot. Archiwum KIRP

Fot. Archiwum KIRP

poprzednich przystanków. Podczas finału głos zabrali m.in.: Katarzyna Batko-Toluc (Watchdog Polska), r. pr. Włodzimierz Chróścik (Krajowa Izba Radców Prawnych), Andrzej Chyra, adw. dr Katarzyna Gajowniczek-Pruszyńska, sędzia Wojciech Hermeliński, Zbigniew Holdys, sędzia Paweł Juszczyński (Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”), adw. Paulina Kieszowska (Wolne Sądy), prok. Dariusz Korneluk (Stowarzyszenie „Lex super omnia”), prof. dr hab. Ewa Łętowska, Olgierd Łukaszewicz, dr Hanna Machińska, Krzysztof Parchimowicz (Stowarzyszenie „Lex super omnia”), Danuta Przywara (Helsińska Fundacja Praw Człowieka), Marek Tatała (Fundacja Wolności Gospodarczej), sędzia prof. dr hab. Marek Safjan, Andrzej Seweryn, sędzia Jerzy Adam Stępień, r. pr. Mirosław Wróblewski (Urząd Ochrony Danych Osobowych), prok. Ewa Wrzosek (Stowarzyszenie „Lex super omnia”), sędzia prof. dr hab. Mirosław Wyrzykowski, sędzia Stanisław Zabłocki, sędzia dr Bohdan Zdziennicki oraz Anna Przedpeńska-Trzeciakowska i Wanda Traczyk-Stawska. ■

Red., www.kirp.pl

STAWKI ZA SPRAWY Z URZĘDU

Wzrosną wynagrodzenia za sprawy prowadzone przez radców prawnych z urzędu

Jacek Różycki, pełnomocnik ministra sprawiedliwości do spraw zasad ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata oraz radcę prawnego ustanowionych z urzędu, potwierdził w korespondencji skierowanej do Prezesa KRRP Włodzimierza Chróścika, że jeszcze w tym roku, a najpóźniej 1 stycznia 2025 r., zostaną podwyższone o 100% stawki wynagrodzeń w wybranych kategoriach spraw prowadzonych z urzędu przez radców prawnych i adwokatów.

Decyzja ta jest wynikiem intensywnych rozmów prowadzonych m.in. z Krajową Izbą Radców Prawnych.

Podwyższone stawki obejmą w pierwszej kolejności:

- § 10 ust. 1 pkt 9: alimenty, nakazanie wypłacenia wynagrodzenia za pracę do rąk drugiego małżonka – **120 zł – podwyższenie do 240 zł;**
- § 12 pkt 2: stwierdzenie nabycia spadku – **120 zł – podwyższenie do 240 zł;**
- § 13 pkt 1: opróżnienie lokalu mieszkalnego – **240 zł – podwyższenie do 480 zł;**
- § 14 ust. 1 pkt 8: ze skargi na czynności komornika – **80 zł – podwyższenie do 160 zł;**
- § 15 ust. 1 pkt 1: nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy – **180 zł – podwyższenie do 360 zł;**
- § 15 ust. 1 pkt 3: inne roszczenia niemajątkowe – **120 zł – podwyższenie do 240 zł;**
- § 15 ust. 1 pkt 4: ustalenie wypadku przy pracy, jeżeli nie jest połączone z dochodzeniem odszkodowania lub renty – **240 zł – podwyższenie do 480 zł;**
- § 15 ust. 2: w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym – **180 zł – podwyższenie do 360 zł;**
- § 21 ust. 1 pkt 1: w sprawie o demoralizację – **120 zł – podwyższenie do 240 zł;**
- § 21 ust. 1 pkt 2: w sprawie o czyn karalny – **360 zł – podwyższenie do 720 zł;**
- § 21 ust. 2: w postępowaniu w sprawach nieletnich, jeżeli sprawa dotyczy zarówno demoralizacji, jak i czynu karalnego – **360 zł – podwyższenie do 720 zł.**

Wskazane rodzaje spraw zostały wybrane jako newralgiczne, jednak Ministerstwo Sprawiedliwości zapewnia, że w planach są podwyżki w kolejnych kategoriach spraw. Ministerstwo zapewnia także o kontynuowaniu wspólnie ze środowiskami prawniczymi prac nad zmianami systemowymi w zakresie świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym opartymi na postulatach kierowanych do MS przez Krajową Izbę Radców Prawnych. ■

Red., www.kirp.pl

EDUKACJA PRAWNA W NOWYM ROKU SZKOLNYM

„Mediacyjne ABC” – nowa publikacja KIRP dla dzieci

Wraz z nowym rokiem szkolnym KIRP aktywnie zachęca do edukowania dzieci i młodzieży, udostępniając radcom prawnym nowe narzędzia do wykorzystania podczas lekcji prawa prowadzonych w szkołach i przedszkolach. Książeczka „Mediacyjne ABC”, plany lekcji, naklejki i pieczątki pomogą w zainteresowaniu prawem i urozmaicą każde spotkanie, nie tylko z najmłodszymi. Nowe materiały edukacyjne zostały rozestane do wszystkich okręgowych izb radców prawnych.

Edukacja prawna młodego pokolenia jest ważnym elementem w procesie kształcenia i podnoszenia świadomości prawnej oraz budowania właściwych wzorców zachowań wśród obywateli. Mając na uwadze, jak bardzo wymagającym odbiorcą są dzieci, stale podejmujemy działania, by ułatwić radcom prawnym prowadzenie lekcji prawa, oferując narzędzia, które pomagają motywować do aktywnego udziału w zajęciach, nagradzając zaangażowanie i wysiłek najmłodszych.

Co znajdziemy wśród nowości?

Do wszystkich okręgowych izb radców prawnych trafiła najnowsza publikacja przygotowana przez KIRP – „Mediacyjne ABC”. Książka, której autorką jest radczyna prawna Natalia Papierz-Kurtuldu z Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu, w przystępny sposób wprowadza dzieci w tematykę mediacji, czyli alternatywnego sposobu rozwiązywania konfliktów. Skierowana jest głównie do przedszkolaków i może pomóc kształtować w dzieciach umiejętność rozwiązywania sporów i rozumienia zasad sprawiedliwości. Poprzez proste historie, barwne ilustracje i kreatywne elementy, takie jak tematyczne kolorowanki, dzieci uczą się, czym jest mediacja, jakie korzyści niesie oraz jak mogą zastosować tę wiedzę w codziennym życiu.

Radcowie do dyspozycji otrzymają również kolorowe plany lekcji, naklejki: „Lekcje prawa z radcą prawnym” oraz „Radca prawny uczy prawa”, czy pieczątki dla dzieci z wizerunkiem misia. Wspólnie z kartami pracy zawartymi w „Mediacyjnym ABC” tworzą one zestaw kreatywnych narzędzi, dzięki którym najmłodsze dzieci mają możliwość lepszego zapamiętania omawianych

zagadnień prawnych, a nauka staje się dla nich bardziej interesująca i przyjemna.

Warto przypomnieć również, że niestąbnym zainteresowaniem zarówno dzieci, jak i radców prowadzących lekcje w szkołach i przedszkolach cieszą się specjalne małe togi – nieodłączny atrybut zawodów prawniczych, które pozwalają młodym wcielić się w funkcję radcy prawnego, prokuratora czy sędziego.

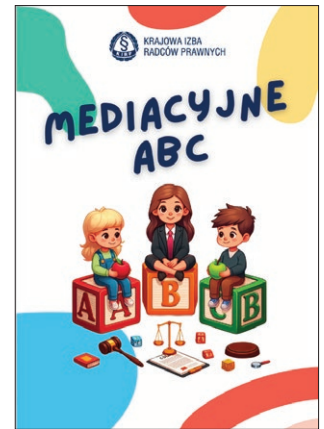
Podczas gdy dla młodszych dzieci pomocne są opracowane i wydane przez

KIRP książeczki z bajkami, dobrym wsparciem w prowadzeniu zajęć dla trochę starszych odbiorców może okazać się książka „Apteczka prawna. Lex bez uez”, stworzona przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” i firmę Wolters Kluwer. To książka opracowana w oparciu o rozmowy sędziów z licznymi młodymi ludźmi, która stanowi przystępny i interesujący przewodnik po prawie i granicach wolności.

Radcowie prawni mogą korzystać również ze specjalnie przygotowanych przez koordynatorów ds. edukacji prawnej KRRP scenariuszy lekcji na potrzeby zajęć w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Dzięki inspirującym zajęciom młodzi ludzie mogą rozwijać swoje zainteresowania prawem w sposób kreatywny i interaktywny, co z pewnością przyczyni się do ich lepszego przygotowania do życia w społeczeństwie opartym na prawie.

Wsparcia i informacji dotyczących organizacji lekcji w przedszkolach i szkołach udzielają koordynatorzy ds. edukacji prawnej w OIRP. Listę koordynatorów znaleźć można tu: <https://kirp.pl/dane-koordynatorow-ds-edukacji-prawnej/>. ■

Red., www.kirp.pl

EGZAMIN WSTĘPNY

Ponad 2 tys. osób dostało się na aplikację radcowską

Kandydaci na aplikanta radcowskiego 28 września zdawali egzamin wstępny na aplikację. Wnioski o dopuszczenie do egzaminu złożyło 2711 osób, z czego wynik pozytywny uzyskały 2002 osoby (73,8%).

Egzamin sprawdzał wiedzę kandydata na aplikanta radcowskiego z zakresu: materialnego i procesowego prawa karnego, materialnego i procesowego prawa wykroczeń, prawa karnego skarbowego, materialnego i procesowego prawa cywilnego, prawa rodzinnego i opiekuńczego, prawa gospodarczego, spółek prawa handlowego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, materialnego i procesowego prawa administracyjnego, postępowania sądownoadministracyjnego, prawa Unii Europejskiej, prawa konstytucyjnego oraz prawa

o ustroju sądów i prokuratur, samorządu adwokackiego, radcowskiego i innych organów ochrony prawnej działających w Rzeczypospolitej Polskiej. Kandydaci rozwiązywali test jednokrotnego wyboru złożony ze 150 zamkniętych pytań. Aby zdać egzamin, należało poprawnie odpowiedzieć na co najmniej 100 pytań. Zdający, którzy otrzymali wynik pozytywny, są uprawnieni – w okresie dwóch lat od dnia doręczenia uchwały o wyniku egzaminu – do złożenia wniosku o wpis na listę aplikantów i rozpoczęcia aplikacji.

W tym samym terminie swoich sił podczas egzaminu wstępnego próbowali także kandydaci na aplikację: adwokacką, notarialną i komorniczą. Jak pokazują statystyki – od lat największą popularnością cieszy się jednak aplikacja radcowska. ■

Red.

XIV PRAWNICZE FORUM POLSKO-NIEMIECKIE

Poszukiwanie wspólnych rozwiązań w obliczu globalnych wyzwań dla zawodów prawniczych

W dniach 5–7 września w Opolu odbyło się XIV Prawnicze Forum Polsko-Niemieckie, którego organizatorem była Okręgowa Izba Radców Prawnych w Opolu we współpracy z Krajową Radą Radców Prawnych, Rechtsanwaltskammer Sachsen, AEA-EAL, Komisją Europejską, a także OIRP we Wrocławiu, w Katowicach, Zielonej Górze, Łodzi, Wałbrzychu i Toruniu oraz samorządem województwa opolskiego. W wydarzeniu wzięło udział ponad 20 prelegentów – przedstawiciele zawodów prawniczych, ośrodków naukowych polskich i niemieckich oraz instytucji działających na rzecz praw człowieka.

Głównym tematem forum były wyzwania, przed którymi stoją przedstawiciele zawodów prawniczych w dynamicznie zmieniającej się pod wpływem zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych czynników Europie. Rosnąca globalizacja, nowe formy przestępczości międzynarodowej, takie jak pranie pieniędzy, a także zmieniająca się struktury społeczne sprawiają, że prawnicy muszą stale poszerzać swoją wiedzę i adaptować się do nowych realiów prawnych. Szczególnie istotnym aspektem jest międzynarodowa współpraca, która umożliwia nie tylko wymianę doświadczeń, ale także wspólne poszukiwanie rozwiązań w obliczu globalnych wyzwań.

Obrady forum były prowadzone w językach polskim, niemieckim i angielskim, z zapewnionym tłumaczeniem symultanicznym. Dzięki temu możliwa była swobodna wymiana myśli

Fot. Archiwum KIRP

i doświadczeń między przedstawicielami różnych krajów. Główne dyskusje skupiły się wokół trzech kluczowych tematów: przeciwdziałania praniu pieniędzy, międzynarodowego prawa rodzinnego oraz roli komunikacji w pracy prawnika. W obradach forum wzięli udział liczni przedstawiciele świata prawniczego, w tym adw. Sabine Fuhrmann, wiceprezydent adwokatury niemieckiej oraz prezydent saksońskiej izby adwokackiej, a także r. pr. Michał Korwek, Wiceprezes Krajowej Rady Radców Prawnych. Uczestnikami było również liczne grono radców prawnych i aplikantów radcowskich. Dzięki nowoczesnym technologiom część uczestników mogła dotrzeć do forum zdalnie, korzystając z udostępnionej platformy komunikacyjnej.

Zgodnie z opiniami uczestników XIV Prawnicze Forum Polsko-Niemieckie cechowało się wysokim poziomem merytorycznym. Wydarzenie to nie tylko pozwoliło na zgłębienie aktualnych problemów i wyzwań, ale także stworzyło przestrzeń do dialogu i wymiany doświadczeń między prawnikami z różnych krajów, reprezentującymi różne systemy prawne, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zacieśnienia międzynarodowej współpracy oraz wspólnego poszukiwania rozwiązań dla najbardziej palących kwestii współczesnego świata prawniczego. Należy podkreślić, że wydarzenie zgromadziło specjalistów z całej Unii Europejskiej, jak również z Wielkiej Brytanii i Turcji. ■

Jan Wiczorek

Fot. OIRP w Zielonej Górze

RADCOWIE PRAWNI DLA POWODZIAN

Bezpłatna pomoc prawna dla osób poszkodowanych powodzią

W związku z powodzią w południowo-zachodnich częściach Polski rząd wprowadził stan klęski żywiołowej na terenie kolejnych powiatów. Osoby poszkodowane na skutek powodzi, która dotknęła te regiony, mogą uzyskać bezpłatną pomoc prawną, udzielaną przez radców prawnych.

Powodzianom pomagają radczynie i radcowie prawni z Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu. Od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–16.00 udzielają bezpłatnych porad prawnych wszystkim poszkodowanym przez powódź. Numer telefonu to + 48 603 343 311.

Okręgowa Izba Radców Prawnych we Wrocławiu zbiera deklaracje chęci udzielania telefonicznej, bezpłatnej pomocy prawnej dla osób poszkodowanych skutkami powodzi. Zgłoszeń można dokonywać za pomocą formularza dostępnego na stronie izby.

Pomoc będzie udzielana przez samorząd w koordynacji z Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego przy współpracy z OIRP w Warszawie.

Osoby poszkodowane na skutek powodzi, która dotknęła regiony w obszarze działania Okręgowej Izby Radców Prawnych w Wałbrzychu, mogą uzyskać bezpłatną pomoc prawną, udzielaną przez radców prawnych izby. Lista radców prawnych, którzy zadeklarowali świadczenie pomocy prawnej *pro bono*: <https://oirp.walbrzych.pl/.../09/Lista-radcow-prawnych.pdf>.

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Opolu przekazała już deklaracje chęci udzielania telefonicznej, bezpłatnej pomocy prawnej dla osób poszkodowanych skutkami powodzi opolskiemu urzędowi wojewódzkiemu. Pomoc będzie udzielana przez samorząd w koordynacji ze służbami Wojewody Opolskiego i Marszałka Województwa Opolskiego.

Dla wszystkich, którzy chcą zaoferować pomoc, oraz tych, którzy pomocy potrzebują, uruchomiony został przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego specjalny telefon: 785 320 067 oraz adres mailowy: wsparcie@opolskie.pl.

Dziękujemy wszystkim radczyniom i radcom prawnym z całej Polski, którzy zgłosili swoją gotowość niesienia pomocy. ■

Red., www.kirp.pl

ŚLUBOWANIA NOWYCH RADCÓW PRAWNYCH

OIRP w Lublinie

29 lipca odbyło się uroczyste ślubowanie 69 nowych radców prawnych. W ślubowaniu wzięli udział przedstawiciele Prezydium Rady OIRP w Lublinie: Dziekan Rady Arkadiusz Bereza, Wicedziekan Rady: Anna Fermus-Bobowiec, Urszula Nieborak, Bartosz Gdulewicz, skarbnik Katarzyna Klech i sekretarz Krzysztof Adamski oraz rzecznik prasowy Ewa Urbanowicz.

Fot. OIRP w Lublinie

Podczas uroczystości wręczono wyróżniającym się radcom prawnym nagrody w trzech kategoriach. Pierwszą – za najlepszy wynik egzaminu radcowskiego – otrzymał Bartłomiej Filipczak, druga – za najwyższe wyniki uzyskane na aplikacji radcowskiej – trafiła do Weroniki Balog, trzecią natomiast – za zasługi w działalności na rzecz samorządu – dostali Olga Lenarczyk, Magdalena Piekarczyk i Michał Wróblewski. ■

Ewa Urbanowicz

OIRP w Olsztynie

24 lipca w Kuźni Społecznej w Olsztynie odbyło się uroczyste ślubowanie 26 nowych radców prawnych, którzy w kwietniu br. złożyli z wynikiem pozytywnym egzamin radcowski. Ślubowanie przyjęła Dziekan Rady r. pr. Katarzyna Skrodzka-Sadowska.

Fot. OIRP w Olsztynie

W wydarzeniu uczestniczyli Wiceprezes Krajowej Rady Radców Prawnych r. pr. Michał Korwek, przewodniczący komisji egzaminacyjnej sędzia NSA Zbigniew Ślusarczyk oraz członkowie Rady OIRP w Olsztynie.

Osoby, które najlepiej zdały egzamin radcowski, otrzymały nagrody. Główna nagroda – toga radcowska ufundowana przez Dziekana Rady oraz upominki książkowe od wydawnictw Wolters Kluwer Polska oraz C.H.Beck trafiły do r. pr. Joanny Paszko. Pozostali wyróżnieni – r. pr. Patryk Borkowski, r. pr. Edyta Magdalena Chmielewska-Drzęzek, r. pr. Klaudia Ejzenberg, r. pr. Mateusz Panuś – otrzymali upominki książkowe od wydawnictw prawniczych. ■

Alicja Kulas

OIRP w Rzeszowie

5 sierpnia odbyło się wielkie święto w naszej izbie – ślubowanie radców prawnych! Nasza samorządowa wspólnota przyjęła w tym dniu w swoje szeregi 37 nowych radczyń i radców prawnych.

Osoby, które w tym roku zdały egzamin zawodowy, złożyły uroczyste ślubowanie w auli budynku Collegium Administrativum WSPiA Rzeszowskiej Szkoły Wyższej przy ul. Cegielnianej 14 w Rzeszowie. Uroczystość ślubowania otworzył Dziekan Rady OIRP w Rzeszowie r. pr. Bartosz Opaliński. Nowych radców prawnych witali również licznie przybyli goście, w tym gość specjalny Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych r. pr. Włodzimierz Chróścik.

Fot. OIRP w Rzeszowie

Jeszcze przed złożeniem uroczystego ślubowania nagrodzone zostały osoby, które osiągnęły najlepsze wyniki na tegorocznym egzaminie radcowskim. ■

Justyna Wojdyło-Borucka

OIRP w Toruniu

19 lipca w hotelu Filmar w Toruniu odbyła się oficjalna uroczystość ślubowania nowych radców prawnych. Uroczystość otworzyła r. pr. Joanna Górka, która powitała zaproszonych gości specjalnych: wiceprezesa Sądu Okręgowego w Toruniu – SSO Rafała Krawczyka, prokuratora Prokuratury Okręgowej w Toruniu

Fot. OIRP w Toruniu

Ewę Janczur, pełniącą obowiązki prezesa Sądu Okręgowego SSR Katarzynę Malinowską, przedstawiciele Rady i biura OIRP w Toruniu, ślubujących radców prawnych oraz członków ich rodzin.

Przemówienia wygłosili Dziekan Rady OIRP Ryszard Wilmanowicz, Wicedziekan Rady OIRP Dorota Sylwestrzak, goście specjalni, gratulując aplikantom radcowskim zdobycia uprawnień do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Ślubowanie od nowych 42 radców prawnych odebrał Dziekan Rady OIRP Ryszard Wilmanowicz. Osoby, które najlepiej zdały egzamin zawodowy, otrzymały nagrody ufundowane przez Radę OIRP w Toruniu oraz upominki od wydawnictw C.H.Beck i Wolters Kluwer Polska. ■

Dorota Sylwestrzak

OIRP w Zielonej Górze

30 sierpnia w hotelu Ruben w Zielonej Górze odbyło się uroczyste ślubowanie radcowskie. Do grona samorządu dotychczas 19 nowych radców. Słowa przysięgi przyjął Dziekan Rady OIRP w Zielonej Górze Przemysław Szejna. Uroczystość swoją obecnością uświetnili: r. pr. Maciej Bobrowicz – b. Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych, Filip Woziński – dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej, prezes Sądu Okręgowego Rafał Skrzypczak, Dariusz Skupień – sędzia reprezentujący Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim oraz prezes SKO w Zielonej Górze Robert Gwidon Makarowicz, a także członkowie Rady i komisji egzaminacyjnej. List gratulacyjny w imieniu Prezesa KRRP Włodzimierza Chróścika odczytała Wicedziekan Rady OIRP w Zielonej Górze Jowita Pilarska-Korcza. ■

Magdalena Wolny

Fot. OIRP w Zielonej Górze

NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA XI KADENCJI KRRP (2020–2024)

Podczas XI kadencji Krajowej Rady Radców Prawnych, mimo trudnych wyzwań zewnętrznych, wśród których jako najważniejsze należy wymienić pandemię COVID-19, wybuch wojny w Ukrainie oraz kryzys praworządności w Polsce, wdrożono wiele nowych rozwiązań i projektów, wspierających członków samorządu w kształceniu zawodowym i wykonywaniu zawodu. W niniejszym podsumowaniu skupiamy się jedynie na najistotniejszych działaniach i wprowadzonych zmianach w dobiegającej końca kadencji.

1. DOSKONALENIE ZAWODOWE

■ Wdrożenie nowoczesnej platformy szkoleniowej e-KIRP (www.e-kirp.pl)

W maju 2022r. Krajowa Izba Radców Prawnych udostępniła wszystkim członkom samorządu radcowskiego nową platformę szkoleniową e-KIRP.

Nowa platforma wprowadziła liczne innowacje, które znacząco podnoszą jakość szkoleń.

- **Interaktywność:** Platforma umożliwia organizowanie szkoleń na żywo, konferencji oraz szkoleń interaktywnych, co sprzyja zaangażowaniu uczestników i lepszemu przyswajaniu materiału.
- **Wszelstronność szkoleniowa:** Oferuje różnorodne formy edukacji, w tym szkolenia e-learningowe, które można realizować w dowolnym czasie i miejscu. Dzięki temu użytkownicy mają nieograniczony dostęp do najnowszej wiedzy.
- **Automatyzacja certyfikatów:** Po ukończeniu szkoleń certyfikaty są generowane automatycznie, co znacznie usprawnia proces dokumentacji i podnosi komfort korzystania z platformy.
- **Aktualność treści:** Zawartość jest regularnie aktualizowana, co gwarantuje dostęp do najnowszych informacji i trendów w dziedzinie prawa.

Z platformy korzystają obecnie ponad 32 tys. użytkowników (stan na koniec września 2024 r.).

Ponad **210 szkoleń** dostępnych dla radców prawnych na platformie e-KIRP. Ponad **59 tys. wystawionych certyfikatów**. Ponad **230 tys. zdobytych punktów** szkoleniowych (stan na 24 września 2024 r.).

■ Zmiany w Regulaminie doskonalenia zawodowego radców prawnych

We wrześniu 2023 r. Krajowa Rada Radców Prawnych przyjęła **uchwałę nr 150/XI/2023**, wprowadzającą zmiany w Regulaminie doskonalenia zawodowego radców prawnych. Zmiany weszły w życie 1 stycznia 2024 r. Najważniejsze z nich to:

- zniesienie 50-proc. ograniczenia w uzyskaniu punktów szkoleniowych za udział w formach doskonalenia zawodowego organizowanych przez podmioty inne niż organy samorządu zawodowego;
- dookreślenie niektórych form doskonalenia zawodowego;
- uwzględnienie w punktowanych formach doskonalenia zawodowego uczestnictwa w szkoleniach i warsztatach poświęconych mediacjom, publikacji komentarzy do aktów prawnych lub ich części, publikacji artykułu naukowego;
- doprecyzowanie treści zaświadczeń wystawianych przez organizatorów form doskonalenia zawodowego innych niż organy samorządu;
- sposób potwierdzania publikacji tekstu analitycznego;
- uzupełnienie dowodów potwierdzających ukończenie studiów doktoranckich lub podyplomowych oraz opublikowanie tekstu analitycznego;
- uwzględnienie opracowywujących materiały szkoleniowe (e-learningowe) w kręgu osób, którym przysługuje podwójna liczba punktów szkoleniowych;
- przyznanie punktów szkoleniowych za opublikowanie komentarza do aktu prawnego lub jego części.

2. ETYKA I WYKONYWANIE ZAWODU – KERP

■ Zmiany w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego oraz Regulaminie wykonywania zawodu

W jubileuszowym dla samorządu radców prawnych 2022 r., w którym obchodzono 40-lecie jego istnienia, Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych przyjął zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Ich następstwem było uchwalenie przez Krajową Radę Radców Prawnych nowego Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego. Nowe regulacje weszły w życie 1 stycznia 2023 r.

Zmiany dotyczyły takich obszarów, jak:

- tajemnica zawodowa,
- regulacje dotyczące zajęć niedopuszczalnych i konfliktu interesów,

- informowanie o wykonywaniu zawodu i pozyskiwanie klientów, „zarażanie konfliktem”,
- zasady prowadzenia rejestru klientów,
- odpłatne pośrednictwo czy wynagrodzenie i postępowanie z aktywami klienta.

Celem dokonanych zmian było zapewnienie ochrony interesu klienta z uwzględnieniem interesu publicznego. Tylko przestrzeganie zbioru zasad i wartości wynikających z KERP i Regulaminu w codziennej praktyce radcy prawnego daje gwarancję prowadzenia uczciwej, rzetelnej i profesjonalnej działalności zawodowej. Im bardziej dostosowane do panujących warunków zasady – tym poziom świadczenia pomocy prawnej wyższy, pozwalający sprostać oczekiwaniom stawianym przez konkurencyjny i wymagający rynek.

Ważnym celem dokonanych w KERP zmian było także dostosowanie zawartych w nim przepisów do regulacji Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. dyrektywy usługowej. Modyfikacji dokonano także z uwagi na problemy interpretacyjne, jakie pojawiły się w toku jego stosowania – również w działalności sądownictwa dyscyplinarnego. Z KERP zostały także usunięte regulacje porządkowe i techniczne związane z zasadami wykonywania zawodu, a następnie częściowo przeniesione do uchwalonego przez Krajową Radę Radców Prawnych nowego Regulaminu.

3. LEGISLACJA – WZMOCNIENIE ROLI OŚRODKA BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRRP, WSPÓŁTWORZENIE DOBREGO PRAWA

■ Prace OBSiL

Współdziałanie w kształtowaniu i stosowaniu prawa to jedno z najistotniejszych zadań samorządu radców prawnych. Na szczeblu krajowym jest realizowane przez Krajową Radę Radców Prawnych (KRRP), do której zakresu działania należy udzielanie opinii o projektach aktów prawnych oraz przedstawianie wniosków dotyczących unormowań prawnych. W mijającej kadencji zadania te realizowane były przy udziale Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji KRRP. W kontekście wyzwań społecznych, politycznych i samorządowych, a także w świetle projektów realizowanych przez KRRP XI kadencji rola OBSiL znacznie wzrosła.

Obecnie w OBSiL powołane są następujące zespoły stałe: 1) do spraw ustroju państwa i wymiaru sprawiedliwości, 2) do spraw wykonywania zawodu, 3) do spraw prawa publicznego, 4) do spraw prawa prywatnego; 5) do spraw prawa karnego; 6) do spraw nowych technologii w wymiarze sprawiedliwości, 7) do spraw procesu legislacyjnego.

Ośrodek współpracuje ponadto z ekspertami z różnych dziedzin prawa.

OBSiL niezmiennie zajmuje się przede wszystkim analizą projektów aktów prawnych, które mogą wpłynąć na funkcjonowanie systemu prawnego, jak również bezpośrednio na profesję radców prawnych. Analizy te mają na celu identyfikację potencjalnych problemów, luk prawnych, nieścisłości czy też sprzeczności z obowiązującym prawem. Na podstawie przeprowadzonych analiz Ośrodek przygotowuje opinie i ekspertyzy, które są następnie kierowane do organów

stanowiących prawo. Opinie te mają na celu nie tylko wskazanie problemów, ale również proponowanie konkretnych rozwiązań, co jest szczególnie istotne w kontekście praktycznego stosowania prawa.

W XI kadencji w ramach działalności OBSiL przygotowano przeszło 220 opinii prawnych, blisko 50 stanowisk, ekspertyz i ocen oraz kilkanaście publikacji, w tym poradniki i broszury. Ponadto przeanalizowano kilkadziesiąt projektów aktów prawnych, kierowanych do KRRP na podstawie art. 60 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (stan na 31 sierpnia 2024 r.).

Monitorowano także na bieżąco pracę Sejmu, Senatu oraz Rządowego Centrum Legislacji. Eksperti OBSiL wzięli ponadto kilkadziesiąt razy udział w posiedzeniach komisji sejmowych i senackich.

■ Działalność wydawnicza i edukacyjna

Jednym z obszarów aktywności OBSiL jest działalność wydawnicza. W mijającej kadencji wydawano na bieżąco „Zbiory przepisów samorządu radców prawnych”, ułatwiających przede wszystkim pracę członkom organów samorządu. Publikowano syntetyczne poradniki i broszury w zakresie zmieniających się regulacji prawnych, mających wpływ na wykonywanie zawodu radcy prawnego, takie jak poradnik dotyczący e-Doręczeń, portalu informacyjnego sądów powszechnych czy wchodzącej w życie w br. ustawy o ochronie sygnalistów.

W ramach działań OBSiL zorganizowano także ogólnopolską konferencję naukową na 60-lecie Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego oraz konferencję jubileuszową „25 lat Konstytucji RP: w trosce o demokratyczne państwo prawa i jego miejsce w Europie”.

■ Kongres Prawników Polskich

W 2023 r. Krajowa Izba Radców Prawnych, Naczelna Rada Adwokacka, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” i Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex super omnia” zorganizowały III Kongres Prawników Polskich. Odbył się on w Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku pod hasłem „Rządy prawa – wszystkich sprawa”. Debatom na temat kondycji wymiaru

Fot. Archiwum KIRP

sprawiedliwości w Polsce i przywrócenia praworządności przystuchiwali się prawnicy z samorządów i stowarzyszeń organizujących wydarzenie, przedstawiciele zawodów zaufania publicznego, świata nauki oraz organizacji pozarządowych oraz zaproszeni goście, m.in.: prezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej Koen Lenaerts, prof. Margaret L. Satterthwaite z New York University School of Law, specjalny sprawozdawca ds. niezależności sędziów i prawników przy Radzie Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych, prezydent Gdańska Aleksandra Dulkiewicz, dr hab. Adam Bodnar, Rzecznik Praw Obywatelskich w latach 2015–2021 i obecnie minister sprawiedliwości. Podczas kongresu przedstawiono pakiet projektów ustaw przywracających praworządność.

W kongresie w ECS **uczestniczyło blisko 400 przedstawicieli środowisk prawniczych w Polsce, natomiast transmisję online z kongresu śledziło niemal 1 tys. osób.**

4. APLIKACJA RADCOWSKA

■ Próbnny egzamin radcowski

W 2022 r. Krajowa Rada Radców Prawnych zainicjowała pierwszą edycję próbnego egzaminu radcowskiego, który, po otrzymaniu pozytywnych opinii od aplikantów i okręgowych izb, kontynuowano również w 2023 i 2024 r. Głównym celem tego projektu jest umożliwienie aplikantom rzetelnej autoewaluacji ich przygotowań do egzaminu zawodowego, zapoznanie z jego specyficzną formą oraz umożliwienie sprawdzenia się w warunkach symulujących rzeczywisty egzamin. Próbnny egzamin przeprowadzany jest poprzez platformę szkoleniową e-KIRP, przeznaczoną członkom samorządu radcowskiego, co zapewnia bezpieczny dostęp do materiałów egzaminacyjnych. Do udziału w projekcie uprawnieni są aplikanci ze wszystkich okręgowych izb radców prawnych, którzy w grudniu poprzedniego roku kalendarzowego kończą aplikację radcowską.

Przez trzy lata projekt ten umożliwił blisko 2,5 tys. aplikantom z całej Polski przetestowanie swoich umiejętności w warunkach maksymalnie zbliżonych do rzeczywistego egzaminu, ucząc ich efektywnego zarządzania czasem oraz radzenia sobie ze stresem.

■ Zajęcia przedegzaminacyjne (repetytoria)

Zajęcia przedegzaminacyjne, organizowane przez Krajową Radę Radców Prawnych, znane również jako tzw. repetytoria, są jednym z kluczowych elementów wsparcia aplikantów radcowskich przygotowujących się do egzaminu zawodowego organizowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Od 2021 r. KRRP konsekwentnie organizuje wykłady mające na celu nie tylko powtórzenie i usystematyzowanie dotychczas zdobytej wiedzy, lecz także skupienie uwagi na obszarach, które w przeszłości często pojawiały się podczas egzaminów zawodowych.

Repetytoria adresowane są do aplikantów ze wszystkich okręgowych izb radców prawnych, którzy rok wcześniej

ukończyli aplikację radcowską. Program zajęć obejmuje zakres tematyczny zgodny z wymaganiami egzaminu zawodowego.

Od 2021 r. przeprowadzono **200 godzin szkoleniowych zajęć przedegzaminacyjnych**, z których skorzystały **ponad 3 tys. aplikantów radcowskich**, a zarejestrowane materiały z zajęć zostały obejrzone już **ponad 30 tys. razy** (stan na 30 września 2024 r.).

■ Zmiany w Regulaminie odbywania aplikacji

● Uchwała nr 79/XI/2021 KRRP z dnia 25 października 2021 r. (t.j. Uchwała nr 325/XI/2021 Prezydium KRRP z dnia 28 października 2021 r.)

Zmiany weszły w życie 1 stycznia 2022 r. i miały na celu upracticznienie szkolenia młodych prawników oraz zwiększenie efektywności instytucji patronatu. Jedną z wprowadzonych nowości była rezygnacja z tradycyjnych wykładów na rzecz konwersatoriów, w ramach których wykorzystywane miały być różne metody służące aktywizacji aplikantów.

● Uchwała nr 117/XI/2022 KRRP z dnia 28 października 2022 r. (t.j. – Uchwała nr 783/XI/2022 Prezydium KRRP z dnia 9 listopada 2022 r.)

Zmiany weszły w życie 1 stycznia 2023 r. Zgodnie z nowymi przepisami, jeżeli uzasadniają to względy organizacyjne, w ciągu czterech tygodni w każdym roku szkoleniowym zajęcia w formie konwersatoriów i ćwiczeń mogły odbywać się więcej niż jeden dzień w tygodniu. Ta zmiana miała na celu elastyczniejsze zarządzanie czasem i harmonogramem zajęć aplikantów, dostosowując je do bieżących potrzeb i możliwości organizacyjnych poszczególnych izb. Uchwała wprowadziła również możliwość prowadzenia zajęć aplikantów oraz zajęć nieobjętych programem aplikacji w postaci zajęć e-learningowych.

● Uchwała nr 149/XI/2022 KRRP z dnia 22 września 2023 r. (t.j. – Uchwała nr 1153/XI/2023 Prezydium KRRP z dnia 10 października 2023 r.)

Zmiany w regulaminie odbywania aplikacji weszły w życie 1 stycznia 2024 r. i objęły program aplikacji, strukturę i formę zajęć oraz przeprowadzanych kolokwii. Mają one na celu udoskonalenie programu aplikacji w odpowiedzi na wymagania rynkowe, rozwój technologiczny oraz oczekiwania wobec osób mających w przyszłości wykonywać zawód zaufania publicznego.

■ Zajęcia e-learningowe

W odpowiedzi na zmiany wprowadzone uchwałą Krajowej Rady Radców Prawnych w październiku 2022 r. znaczący postęp został dokonany w zakresie dostępności szkoleń e-learningowych dla aplikantów radcowskich. Uchwała wprowadziła m.in. możliwość prowadzenia zajęć aplikantów oraz zajęć nieobjętych programem aplikacji w postaci zajęć e-learningowych. Zajęcia te zostały przygotowane według standardów określonych przez Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych, które obejmowały m.in. takie kwestie, jak wymagania techniczne, merytoryczne oraz metodyczne, zapewniające wysoką jakość kształcenia na odległość. Liczba

godzin zajęć e-learningowych objętych planem szkolenia nie mogła natomiast przekroczyć 20% minimalnego wymiaru zajęć określonego w programie aplikacji dla danego roku szkoleniowego. Oznaczano to, że większość zajęć wciąż musiała być prowadzona w formie tradycyjnej, co miało zapewnić bezpośredni kontakt aplikantów z wykładowcami i możliwość uczestnictwa w interaktywnych ćwiczeniach oraz konsersatoriach.

W 2023 r. KRRP opracowała i udostępniła za pośrednictwem platformy szkoleniowej e-KIRP 85 filmów e-learningowych, oferując aplikantom łącznie 170 godzin szkoleniowych.

Materiały zostały podzielone zgodnie z programem szkoleniowym odpowiednio na 52 godziny dla I roku, 60 godzin dla II roku oraz 58 godzin dla III roku szkoleniowego. Oprócz możliwości obejrzenia nagrania każdy aplikant może pobrać prezentację z danego wykładu e-learningowego oraz sylabusy, które w szczegółowy sposób określają konspekt szkolenia. Stworzona baza zajęć e-learningowych stanowi wsparcie dydaktyczne, obejmując nie tylko szkolenia z zakresu tzw. twardej kompetencji, ale także rozwijając umiejętności miękkie, które są kluczowe w praktyce prawniczej, takie jak psychologiczne aspekty pracy, negocjacje, mediacje, marketing usług prawniczych czy zarządzanie kancelarią.

W październiku 2023 r., po kolejnych zmianach Regulaminu odbywania aplikacji, limit godzin możliwych do zrealizowania przez rady OIRP w formie zajęć e-learningowych został zwiększony do 25%. Przetoczyło się to w konsekwencji na dodatkowe wzbogacenie puli nagrań na platformie e-KIRP o kolejne 18 filmów – 36 godzin szkoleniowych. I tak dodano kolejne 10 godzin szkoleniowych dla I roku, 14 godzin dla II roku i 12 godzin dla III roku szkoleniowego.

Dwuletnie prace KIRP w zakresie nagrywania i udostępniania szkoleń przyniosły imponujące rezultaty i w 2024 r. platforma e-KIRP dysponuje bazą 103 filmów szkoleniowych dla aplikantów radcowskich, które poprowadziło dotychczas prawie 65 ekspertów – prawników, sędziów, specjalistów z branży prawniczej, świata biznesu czy psychologii.

<p>103 filmy e-learningowe oferujące 206 godzin szkoleniowych z zakresu tematyki objętej programem aplikacji.</p>	<p>65 wykładowców – radców prawnych, ekspertów, specjalistów z branży prawniczej, świata biznesu, psychologii.</p>	<p>Ponad 93 tys. odtworzeń materiałów online na platformie e-KIRP od 2023 r., z których skorzystało prawie 5 tys. aplikantów radcowskich.</p>
---	---	---

■ Zajęcia specjalizacyjne

W 2022 r. Krajowa Rada Radców Prawnych zainicjowała cykl zajęć specjalizacyjnych dla aplikantów radcowskich, mający na celu nie tylko przekazanie unikalnej wiedzy, lecz także umożliwienie bezpośredniego kontaktu z wybitnymi specjalistami i autorytetami w środowisku prawniczym. Program ten był skonstruowany tak, aby uczestnicy mogli nie tylko rozwijać swoje zainteresowania i predyspozycje, ale również kształtować swoją ścieżkę rozwoju zawodowego. Zajęcia

odbywały się online przez sześć miesięcy w stałych grupach, co najmniej raz w miesiącu. W ramach cyklu specjalizacyjnego aplikanci mieli możliwość uczestniczenia w następujących tematach: Prawo nowych technologii – wykładowca r. pr. Agnieszka Wachowska; Prawa człowieka – wykładowca r. pr. Mirosław Wróblewski; Marketing usług prawniczych – wykładowca dr. hab. prof. Ryszard Sowiński.

W 2024 r. Krajowa Rada Radców Prawnych udostępniła cykl zajęć specjalizacyjnych w nowej formule e-learningowej na platformie e-KIRP. Specjalizacje zostały podzielone na sześć bloków tematycznych, które koncentrują się na wybranych obszarach prawnych. Aplikant każdego roku szkoleniowego ma dostęp do dwóch bloków tematycznych, na które łącznie składa się 12 filmów e-learningowych, obejmujących łącznie 24 godziny szkoleniowe. W tematyce zajęć znalazły się popularne ze względu na trendy rynku prawniczego tematy, takie jak ESG, prawo konsumenckie czy prawne aspekty sztucznej inteligencji.

■ Ogólnopolskie zadania – prace dodatkowe

W 2023 r. Krajowa Izba Radców Prawnych zapoczątkowała projekt ogólnopolskich zadań – prac dodatkowych, udostępnianych aplikantom radcowskim na platformie e-KIRP. Zadania publikowane są w formatach zgodnych z wymogami egzaminu zawodowego, obejmując zakres tematyczny programu dla danego roku aplikacji radcowskiej. W 2023 r. opublikowano 12 prac dodatkowych (po cztery na każdy rok szkoleniowy), w 2024 r. zaś zwiększono pulę zadań do 18 – po sześć kazusów na każdy rok szkoleniowy.

■ Ogólnopolskie kolokwia

Razem z ogólnopolskimi zadaniami – pracami dodatkowymi Krajowa Izba Radców Prawnych zaproponowała i przeprowadziła w 2023 r. ogólnopolską synchronizację kolokwium w okręgowych izbach radców prawnych. Wspólne kolokwia zostały przeprowadzone w 11 OIRP: w Białymstoku, Gdańsku, Koszalinie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i we Wrocławiu. Izby te zdecydowały się wziąć udział w projekcie i zawarły z KIRP porozumienie określające szczegółowe zasady uczestnictwa w kolokwiach. Przeprowadzono wszystkie terminy kolokwium, z uwzględnieniem terminów dodatkowych oraz poprawkowych, o których mowa w § 32 ust. 4 i § 32a ust. 3 Regulaminu odbywania aplikacji. Na potrzeby zrealizowania tego projektu KIRP opracowała łącznie 20 kazusów i opisów istotnych zagadnień, które zgodnie z założeniami projektu miały układać treść i strukturę formalną zadania egzaminacyjnego opracowywanego na potrzeby egzaminu radcowskiego organizowanego przez Ministra Sprawiedliwości. W 2024 r. kontynuowano to przedsięwzięcie, przy czym zgodnie z decyzją Prezydium KRRP oraz mając na względzie kwestie logistyczno-organizacyjne, projekt zrealizowano z uwzględnieniem wyłącznie pierwszych terminów kolokwium. Do projektu przystąpiły OIRP w: Białymstoku, Gdańsku, Koszalinie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Rzeszowie, Warszawie i we Wrocławiu. Na potrzeby przeprowadzenia scentralizowanych kolokwium KIRP opracowała pięć kazusów i opisów istotnych zagadnień

w formie egzaminu zawodowego z zakresu prawa karnego, administracyjnego, cywilnego, gospodarczego oraz etyki zawodowej.

W ramach realizacji ogólnopolskich kolokwium KIRP przy wykorzystaniu platformy e-KIRP udostępniała zainteresowanym izbom opracowane na poziomie krajowym zadania niezbędne do przeprowadzenia kolokwium z danego przedmiotu.

5. KOMUNIKACJA I PROMOCJA ZAWODU

■ **Kampania promocji zawodu radcy prawnego w mediach** „Problemy prawne? Nie szukaj ucieczki, szukajradcy.pl” – pod takim hasłem od 26 czerwca 2022 r. Krajowa Izba Radców Prawnych realizuje szeroko zakrojoną kampanię medialną skierowaną do osób fizycznych oraz przedsiębiorstw, której celem jest nie tylko zwiększenie rozpoznawalności zawodu radcy prawnego, lecz także wzmacnianie jego wizerunku jako eksperta godnego zaufania w różnorodnych dziedzinach prawa. Chcemy, by radca prawny był postrzegany jako solidne wsparcie, którego nie trzeba się bać, który pomoże rozwiązać wszelkie prawne wątpliwości i z którego usług warto korzystać cały czas, a nie tylko w sytuacji kryzysowej.

Celem kampanii jest też informowanie, gdzie i jak szukać wykwalifikowanego radcy, który będzie w stanie sprostać oczekiwaniom klienta. Dlatego od pierwszej edycji kampanii spoty reklamowe opierają się na promocji i zachęcaniu do skorzystania z ogólnopolskiej wyszukiwarki **szukajradcy.pl**, którą Krajowa Izba Radców Prawnych 11 maja 2022 r. udostępniła wszystkim radcom prawnym. Platforma umożliwiła każdemu radcy prawnemu, aktywnemu zawodowo i uprawnionemu do wykonywania zawodu, stworzenie własnej wizytówki w portalu oraz określenie swoich obszarów specjalizacji, jak również opcję publikowania własnych materiałów (tekstów lub podcastów) dotyczących tematyki prawnej. Dla obywateli natomiast wyszukiwarka oznacza bardzo konkretną informację i ułatwienie w znalezieniu profesjonalnej pomocy prawnej.

Już pierwsza edycja kampanii przyniosła znaczące efekty. Szacuje się, że w pierwszym roku działań KIRP z przekazem kampanii dotarła za pośrednictwem telewizji do ok. **5,2 mln** osób, w Internecie do ok. **4,8 mln** osób, w pociągach PKP Intercity do ok. **2,5 mln**, a plakaty zobaczyło ok. **7 mln** osób. Przyrost liczby użytkowników odwiedzających stronę **szukajradcy.pl** oraz zainteresowania usługami był zauważalny (w trakcie kampanii vs miesiąc wcześniej). W efekcie

działań kampanijnych do końca listopada 2022 r. odnotowano **215,1 tys.** wejść na stronę.

Mając na uwadze pozytywne przyjęcie kampanii przez odbiorców w 2022 r., w połowie 2023 r. w ramach drugiej edycji projektu Krajowa Izba Radców Prawnych wznowiła emisję spotów reklamowych w mediach, w tym w Internecie oraz na antenie stacji telewizyjnych (przede wszystkim w kanałach Grupy TVN oraz Grupy Polsat), a także w pociągach dalekobieżnych. Działania promocyjne zostały rozszerzone o nowe kanały dystrybucji, w tym stacje radiowe RMF FM i TOK FM, co stanowiło kluczowy element zintegrowanej strategii marketingowej.

Kampania w 2023 r. odnotowała imponujący zasięg, docierając do ponad **18 mln** Polaków, co świadczy o jej skuteczności i szerokim rezonansie społecznym. Co więcej, zaobserwowano wyraźny wzrost liczby odwiedzin na stronie **szukajradcy.pl**, notując do końca listopada 2023 r. **316,5 tys.** wejść, co jest dowodem na rosnące zainteresowanie i zaufanie do platformy jako niezawodnego źródła pomocy prawnej.

W trzeciej odsłonie kampanii KIRP postanowiła wyjść naprzeciw potrzebie budowania świadomości problemów prawnych, z jakimi można skierować się do radcy prawnego. Nowością w 2024 r. była seria spotów promocyjnych typu pre-roll, których celem było wzbogacenie kampanii, wzmocnienie przekazu głównego materiału promocyjnego i umożliwienie precyzyjnego dotarcia do odbiorców z interesującymi ich treściami. Kampania, która objęła 14 spotów w wersji 15-sekundowej oraz kilkusekundowej, została uruchomiona w Internecie 2 kwietnia. Nowe, towarzyszące głównemu spoty zachowały prostotę narracji, lekkie wprowadzenie humoru oraz skupienie na konkretnych problemach prawnych. Wśród poruszanych tematów znalazły się m.in.: kredyt hipoteczny na 40 lat, zawitości umów, sprawy karne, wezwania do sądu, oszustwa, rozwody, problemy korporacyjne, zwolnienia z pracy, nieudane wakacje, problemy z najmem, kredyt we frankach, wadliwy towar czy kwestie spadkowe.

W działaniach kampanijnych realizowanych w 2024 r. wykorzystano najsilniejsze media w grupie docelowej (30–59 lat), czyli telewizję i Internet. Uzupełnieniem ponownie stała się kampania w radiu, tym razem ze wzmocnieniem porannego dotarcia reklamowego. W maju spot promocyjny był emitowany w stacjach TVN i Grupy Polsat oraz wybranych kanałach tematycznych TVP. Dopetnieniem działań reklamowych w telewizji była emisja spotu na platformach VOD połączonych z pakietami stacji TV, czyli Polsat Go oraz TVN Player.pl. W trakcie trwania kampanii TV wyemitowane zostało blisko **650 tys.** kontaktów reklamowych ze spotem wideo (15 s).

■ **Podcast „Prawie prawniczo, czyli radcowie prawni o...”** Tytuł cyklicznej serii podcastów KIRP „Prawie prawniczo, czyli radcowie prawni o...” oddaje charakter audycji. W jej ramach prezentowane są tematyczne rozmowy o różnych gałęziach prawa, omówionych w przystępny, ciekawy sposób – prostym językiem, z nutą humoru i zawsze w praktycznym wymiarze. Od samego początku celem projektu jest popularyzacja wiedzy o prawie i zawodzie radcy prawnego. Do października 2024 r. udało się wyprodukować

34 odcinki w ramach trzech serii projektu. Wszystkie odcinki podcastu „Prawie prawniczo, czyli radcowie prawni o...” są dostępne na kanale YouTube KIRP, a także na popularnych platformach streamingowych, takich jak: Spotify (<https://open.spotify.com/episode/5DW5Z8iqUq9NjOpSAbn1du>); Spreaker (<https://www.spreaker.com/show/prawie-prawniczo>); Apple Podcast (<https://podcasts.apple.com/us/podcast/prawie-prawniczo/id1595791560?uo=4>); Goodpods (<https://goodpods.com/podcasts/prawie-prawniczo-247361>); YouTube Music (<https://music.youtube.com/playlist?list=PLvHHT7TtMG2e2gWFFfRypjKfyWlKyyWz>).

Tylko w ciągu ostatniego roku na platformach streamingowych podcast KIRP może poszczycić się liczbą ponad 550 odsłuchań w miesiącu oraz od kilkuset do ponad 1,3 tys. wyświetleń każdego z odcinków videocastu na platformie YouTube.

■ Współpraca samorządu radcowskiego z influencerami

Każdy rok XI kadencji w samorządzie radców przynosił nowe rozwiązania i narzędzia w zakresie działań komunikacyjnych i promocyjnych. Dlatego na wyróżnienie zasługuje także kolejny nowatorski projekt Krajowej Izby Radców Prawnych promujący wyszukiwarkę szukajradcy.pl oraz zawód radcy prawnego poprzez płatną współpracę z czołowymi polskimi twórcami internetowymi – influencerami, którzy mają istotny wpływ na liczne grupy odbiorców, w tym takie, które dotychczas nie miały wiedzy o zawodzie radcy prawnego. Premiera tej współpracy miała miejsce w Internecie 6 lipca 2023 r. – w Dzień Radcy Prawnego – i z powodzeniem kontynuowana jest do dziś. W 2023 r. Komisja Promocji Zawodu KRRP zaprosiła do współpracy: Beatę Borucką, czyli **Mądrą Babcie**, która blisko 400 tys. swoich obserwatorów przybliżyła zawód radcy prawnego i edukowała, jak i gdzie znaleźć profesjonalną pomoc prawną; Dawida Tymińskiego, jednego z założycieli **Dandycore** – popularnego w sieci kanału o modzie męskiej i klasycznej elegancji, który edukował o zawodzie radcy prawnego oraz sądowym dresscodzie; Ewę Grzelakowską-Kostoglu znaną jako **Red Lipstick Monster**, będącą pierwszą kobietą, która osiągnęła 1 mln subskrypcji na YouTube w Polsce, a której kanały social mediów śledzą ponad 3 mln fanów; Dawida Łasińskiego, znanego jako **Pan Belfer** – nauczyciela z Internetów, którego, jak sam twierdzi, supermocą jest uczenie trudnych rzeczy w prosty sposób, by wyjaśnić m.in., kim jest radca prawny i kiedy zgłosić się do niego po pomoc; **Przemka Staronia**, jednego z prekursorów

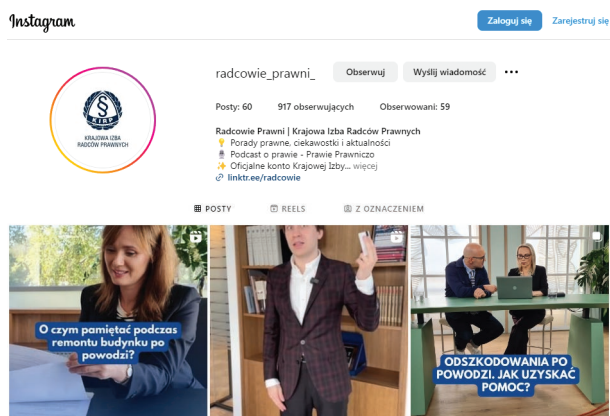
wykorzystywania mediów społecznościowych w polskiej edukacji, który zachęcał do szukania pomocy prawnej na www.szukajradcy.pl; Marka Jankowskiego, autora podcastu i bloga „**Mała Wielka Firma**”, który właścicielom małych firm pomaga rozwijać biznesy.

W 2024 r. do tego grona dołączyli: Marcin Kruszewski – twórca największego profilu prawniczego w Polsce „**Prawo Marcina**” i tiktoker roku 2023 wg See Bloggers, który wspólnie z radcami prawnymi opowiadał o prawie i przepisach, których warto być świadomym na co dzień; **Jakub B. Bączek**, trener mentalny gwiazd sportu i biznesu, mówca inspiracyjny, który w rozmowie z radczynią prawną pokazał, jak chronić się przed hejtem.

Kreatywność w podejmowanych działaniach i chęć dotarcia do zróżnicowanych grup odbiorców zaowocowały również kolejnym nowatorskim projektem promocji zawodu, który Krajowa Izba Radców Prawnych rozpoczęła latem 2024 r. Do współpracy w tym celu zaproszono Maćka Mazurka, zwycięzcę kategorii ArtBlogi w konkursie Blog Roku 2012, od 2011 r. będącego na liście Jasona Hunta „Najbardziej wpływowych blogerów w Polsce”. Maciej w ramach swojego projektu „**Zuch rysuje**” przygotował na zlecenie KRRP serię kilkunastu humorystycznych rysunków nawiązujących do praktyki radcy prawnego. Celem takiej komunikacji z przymrużeniem oka było, poza budowaniem świadomości zawodu radcy prawnego, zmniejszenie dystansu między radcami a potencjalnymi klientami. Wysoka liczba reakcji i udostępnień postów była potwierdzeniem słuszności obranego kierunku. Podobny cel przyświecał współpracy z artystą i grafikiem Piotrem Jedlińskim, autorem popularnego w Internecie projektu komiksowego „**Ptaszek Staszek**”, który na zlecenie KRRP przygotował trzy grafiki w zabawny sposób promujące zawód radcy prawnego i wyszukiwarkę szukajradcy.pl. Grafiki wykorzystane będą przy tworzeniu gadżetów promujących izbę i wyszukiwarkę.

■ Rozwój social mediów, stworzenie profilu na Instagramie

Krajowa Izba Radców Prawnych jest obecna i z powodzeniem prowadzi działania komunikacyjne na Facebooku, LinkedIn, X, YouTube. Nasza społeczność na Facebooku liczy niemal 51 tys. osób i stale się powiększa! W ciągu ostatnich czterech lat zasięg profilu Krajowej Izby Radców Prawnych na

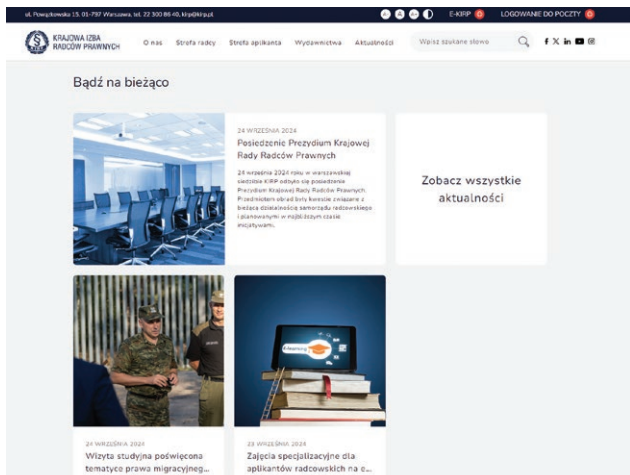
Facebooku systematycznie rośnie – w tym czasie materiały KIRP docierały do niemal 1 mln unikalnych użytkowników. Należy zaznaczyć, że wynik ten został osiągnięty głównie przez działania organiczne, przy bardzo niewielkim zaangażowaniu finansowym. Choć sama liczba odstón jest imponująca, kluczowe jest również, jak te odstony przekładają się na zaangażowanie społeczności.

Krajowa Izba Radców Prawnych równolegle prowadzi na Facebooku profil szukajradcy.pl, którego głównym celem jest promocja ogólnopolskiej wyszukiwarki szukajradcy.pl. Na profilu regularnie zamieszczane są porady radców prawnych, co dodatkowo wspiera budowanie świadomości prawnej wśród internautów oraz umacnia relacje z szerokim gronem odbiorców.

W połowie maja 2024 r. zadebiutował profil KIRP na Instagramie. Instagram, platforma oparta głównie na treściach wizualnych, pozwala na przedstawienie działalności samorządu z nieco innej perspektywy. Na profilu izbowym **radcowie_prawni_** radczynie i radcowie tłumaczą w przystępny sposób zawości prawne, czyniąc prawo bardziej zrozumiałym dla szerokiego grona odbiorców. Dodatkowo zdjęcia i krótkie filmy z życia radców prawnych, relacje z wydarzeń oraz grafiki informacyjne tworzą ciekawy, angażujący obraz pracy tej grupy zawodowej. Obecnie na Instagramie mamy już ponad pół tysiąca obserwujących użytkowników!

■ **Nowa strona WWW**

W lipcu 2024 r. KIRP zastąpiła funkcjonującą od września 2015 r. dotychczasową stronę WWW nową jej wersją, uwzględniającą nie tylko zmieniające się trendy w tworzeniu stron, ale również wyniki analiz i statystyk odwiedzających oraz zgromadzone uwagi i preferencje jej użytkowników. Strona www.kirp.pl przeszła kompletną metamorfozę. Obecnie ma nie tylko nową strukturę – estetyczną i nowoczesną, lecz także gwarantuje szybsze działanie strony, wspierając sprawną nawigację w obrębie witryny i oferując łatwiejszy dostęp do informacji oraz lepszą funkcjonalność na urządzeniach mobilnych. Strona jest na bieżąco aktualizowana i uzupełniana o interesujące środowisko radcowskie treści (od kilku do kilkunastu artykułów w każdym tygodniu), aby jeszcze lepiej spełniać oczekiwania użytkowników.

6. EDUKACJA PRAWNA

■ **Scenariusze lekcji o prawie w szkołach i przedszkolach i minitogi dla dzieci**

Krajowa Izba Radców Prawnych przygotowała specjalny pakiet ujednoczonych scenariuszy lekcji prawa. Te scenariusze zostały opracowane z myślą o tym, by nie tylko przekazywać wiedzę teoretyczną, ale także ukazywać praktyczne aspekty prawa. Przykładowe lekcje zawierają różnorodne tematy, które pomagają uczniom zrozumieć, jak prawo funkcjonuje w różnych sytuacjach życiowych i jak mogą chronić swoje prawa w praktyce.

Fot. Archiwum KIRP

Aby urozmaicić i jeszcze bardziej zainteresować dzieci tematyką prawa, zaprojektowano specjalne naklejki zatytułowane „Lekcje prawa z radcą prawnym” oraz „Radca prawny uczy prawa”, kolorowe szablony planów lekcji, a także pieczątki dla dzieci z wizerunkiem misia.

W ramach nowatorskich działań edukacyjnych Okręgowa Izba Radców Prawnych w Zielonej Górze zainicjowała w 2023 r. projekt mający na celu przybliżenie świata prawa najmłodszym w niezwykle kreatywny sposób. Kluczowym elementem tego projektu są zaprojektowane dla dzieci maty togi – miniatury tradycyjnych strojów noszonych przez radców prawnych, sędziów oraz prokuratorów. Te unikalne stroje mają na celu nie tylko urozmaicić proces edukacyjny, ale przede wszystkim umożliwić dzieciom identyfikację z profesjami prawniczymi i sprawić, aby świat prawa stał się dla nich bardziej zrozumiały i przystępny. W odpowiedzi na entuzjastyczne przyjęcie tej inicjatywy Krajowa Izba Radców Prawnych sfinansowała wyprodukowanie 20 zestawów edukacyjnych minitóg. Zestawy te zostały następnie rozdysponowane pomiędzy wszystkie okręgowe izby radców prawnych, aby mogły być wykorzystywane podczas lekcji prawa dla dzieci.

■ **Publikacje edukacyjne o prawie**

W 2021 r. Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie zainicjowała interesujący projekt edukacyjny dla dzieci, do którego aktywnie włączyła się Krajowa Izba Radców Prawnych. Podstawą tego projektu są dwie wyjątkowe książki dla najmłodszych, mające na celu wprowadzenie ich w świat prawa i obywatelskich obowiązków. Publikacje zatytułowane „Przygody Radka i Darii, dzielnych radców z kancelarii” oraz „Od radców prawnych bajka ciekawa o obowiązkach dziecka

i prawach” zostały włączone do ogólnopolskiego programu edukacji prawnej KIRP. W ramach tego programu aż 20 tys. egzemplarzy książeczek trafiło, za pośrednictwem urzędów miast i gmin, do większości przedszkoli na terenie całej Polski.

W październiku 2023 r., tuż przed wyborami parlamentarnymi, Krajowa Izba Radców Prawnych wydała kolejną publikację edukacyjną zatytułowaną „Kto wygra leśne wybory?”. Ta wyjątkowa książeczka, dostępna również w formie audiobooka, przybliży dzieciom koncepcje demokracji i praw wyborczych w sposób atrakcyjny i przystępny. Wydana w nakładzie 1 tys. egzemplarzy książeczka została rozestana do okręgowych izb radców prawnych oraz była udostępniana podczas różnorodnych działań *pro bono* organizowanych przez KIRP, takich jak pikniki, festiwale czy spotkania radców prawnych z mieszkańcami w ramach ogólnopolskiej akcji Tour de Konstytucja.

Kolejnym projektem jest wydanie przez KIRP książki „Mediacyjne ABC”. Publikacja została wydana nakładem 2 tys. egzemplarzy w 2024 r. i rozdystrybuowana do wszystkich okręgowych izb radców prawnych w Polsce jako wsparcie i inspiracja w prowadzeniu lekcji o prawie w przedszkolach. „Mediacyjne ABC” to książka, która w przystępny sposób wprowadza dzieci w tematykę mediacji, czyli alternatywnego sposobu rozwiązywania konfliktów. Książka jest skierowana głównie do przedszkolaków.

■ Filmy edukacyjne

Filmy edukacyjne dla dzieci i młodzieży tworzą unikatową serię Krajowej Izby Radców Prawnych, której celem jest przybliżenie młodym ludziom roli radcy prawnego w systemie prawnym. Seria składa się z 11 filmów, z których każdy porusza inne zagadnienie prawne, takie jak:

- Kim jest radca prawny.
- Prawo rodzinne. Władza rodzicielska. Alimenty.
- Prawa konsumenta w życiu codziennym.
- Prawa i obowiązki rodziców i dziecka.
- Rola radcy prawnego w postępowaniu sądowym.
- Mediacje.
- Testamenty i dziedziczenie testamentowe.
- Prawo pracy.
- Odpowiedzialność dziecka w świetle ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.
- Mowa nienawiści.
- Korzystanie z zasobów Internetu a odpowiedzialność za naruszenie praw autorskich.

Filmy można znaleźć na kanale KIRP na YouTube.

7. DZIAŁALNOŚĆ PRO BONO, WSPÓŁTWORZENIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

■ Porady prawne podczas wydarzeń kulturalno-muzycznych

Udział radców prawnych w wydarzeniach kulturalno-muzycznych stanowi wyjątkowy przykład zaangażowania w działania na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. Obecność przedstawicieli KIRP na festiwalach, takich jak Pol'and'Rock Festival (wcześniej Przystanek Woodstock) i CieszFanów

Festiwal, stała się już tradycją. Wydarzenia gromadzą tysiące uczestników i stanowią doskonałą okazję do prowadzenia edukacji prawnej oraz udzielania porad prawnych.

Inicjatorem zaangażowania radców prawnych w Pol'and'Rock Festival jest Okręgowa Izba Radców Prawnych w Poznaniu. Od 2022 r. w festiwalu uczestniczą także przedstawiciele KIRP, w tym członkowie Komisji Wspierania Rozwoju Zawodowego i Komisji Promocji Zawodu, a także radcowie prawni koordynujący pomoc prawną dla uchodźców z Ukrainy.

■ Udział w Tour de Konstytucja

Tour de Konstytucja to wyjątkowe przedsięwzięcie, które wyróżnia się na mapie ogólnopolskich działań edukacyjnych. Jego głównym celem jest zwiększenie świadomości obywateli w zakresie społeczeństwa obywatelskiego oraz fundamentalnych dokumentów, takich jak Konstytucja RP i Karta praw podstawowych Unii Europejskiej. Inicjatywa ta, organizowana przez Fundację Aktywna Demokracja, jest realizowana we współpracy z wieloma organizacjami prawniczymi i obywatelskimi, a także z partnerami z różnych środowisk, w tym Krajową Izbą Radców Prawnych.

W 2022 r. pod hasłem „Z Europą nam po drodze” zorganizowano drugą edycję wydarzenia. Od 4 czerwca do 27 sierpnia organizatorzy odwiedzili 70 miejscowości, prowadząc blisko 90 debat, które zgromadziły około 250 ekspertów. W działaniach aktywnie uczestniczyli radcowie prawni i aplikanci, co przyczyniło się do zwiększenia ich zasięgu i wpływu.

Rok 2023 był szczególnym czasem dla Tour de Konstytucja, ponieważ jego trasa, pod hasłem „Głosuję na Polskę”, liczyła już ponad 80 przystanków w całym kraju. Projekt kontynuował misję edukacyjną, koncentrując się na istocie praworządności i zasad demokracji w kontekście nadchodzących wyborów parlamentarnych. Radcowie prawni brali udział w spotkaniach i debatach w 73 miejscowościach, co znacząco przyczyniło się do budowania społeczeństwa obywatelskiego i podnoszenia świadomości prawnej wśród mieszkańców.

W 2024 r. Tour de Konstytucja, pod hasłem „Siła Młodych – Most Pokoleń”, skoncentrowała się na edukacji młodzieży w zakresie społeczeństwa obywatelskiego, Konstytucji RP oraz Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Ta edycja skupiała się na obchodach 20-lecia obecności Polski w Unii Europejskiej oraz zbliżających się wówczas wyborach do Parlamentu Europejskiego. Krajowa Izba Radców Prawnych, wraz z okręgowymi izbami, aktywnie wspierała te działania.

■ Powołanie Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej na granicy polsko-białoruskiej

W listopadzie 2021 r. Krajowa Izba Radców Prawnych podjęła znaczący krok, powołując Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej (CKPP). Celem tej inicjatywy było przede wszystkim niesienie wsparcia prawnego w obliczu narastającego kryzysu uchodźczego na granicy polsko-białoruskiej, który stawił zarówno uchodźców, jak i lokalne społeczności przed wieloma trudnymi wyzwaniami. CKPP, otwarte w strategicznej lokalizacji w Hajnówce, powstało przy współpracy i wsparciu Okręgowej Izby Radców Prawnych w Białymstoku, co umożliwiło lepszą koordynację i skuteczność działań pomocowych.

■ **Utworzenie Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej na pomoc uchodźcom z Ukrainy**

Gdy w nocy z 23 na 24 lutego 2022 r. wybuchła wojna w Ukrainie, samorząd radców prawnych nie pozostał bierny. Radcowie ze wszystkich okręgowych izb od pierwszych dni wojny licznie zaangażowali się w niesienie bezinteresownej pomocy uchodźcom z Ukrainy. Krajowa Izba Radców Prawnych przekształciła formułę działania Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej, aby w ramach jednego projektu móc nieść pomoc zarówno osobom znajdującym się na granicy polsko-białoruskiej, jak i osobom, które ucierpiały w wyniku agresji Federacji Rosyjskiej na niepodległą Ukrainę, szukającym schronienia w Polsce.

Już w marcu 2022 r. CKPP przeniosło się do Warszawy, skąd koordynowało współpracę z 19 OIRP na rzecz uchodźców. To strategiczne posunięcie umożliwiło szybsze i bardziej efektywne niesienie pomocy osobom dotkniętym konfliktem. Radcowie prawni poświęcili niezliczone godziny, aby zapewnić wsparcie prawne, często pracując poza standardowymi godzinami pracy. Ich zaangażowanie obejmowało szeroki zakres działań, od bezpośrednich konsultacji prawnych po koordynację z innymi organizacjami humanitarnymi i instytucjami rządowymi.

Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej do dziś udziela informacji prawnych w zakresie m.in. ustalenia statusu prawnego obywateli Ukrainy przybywających na terytorium RP w związku z działaniami wojennymi, legalizacji pobytu i pracy cudzoziemców, opieki tymczasowej i rodzinnej pieczy zastępczej dla małoletnich obywateli Ukrainy bez opieki przybywających do Polski, prawa pracy oraz umów najmu. Konsultacje prawne udzielane są telefonicznie pod numerem infolinii +48 800 088 544.

Tylko w 2023 r. udzielono 11 272 konsultacje na infolinii, a stronę CKPP www.legalaidpoland.org odwiedziło 35 714 razy.

■ **Dzień Otwarty Kancelarii Radcowskich**

W 2024 r., z okazji Dnia Radcy Prawnego, Krajowa Izba Radców Prawnych po raz pierwszy zorganizowała Dzień Otwarty Kancelarii Radcowskich, który odbył się 6 lipca. To wyjątkowe wydarzenie miało na celu nie tylko edukację prawną społeczeństwa, ale również zwiększenie świadomości i rozpoznawalności zawodu radcy prawnego. W wydarzeniu wzięło udział ponad 160 kancelarii radcowskich, które podczas tego dnia udzielały informacji prawnych, w tym o zawodzie radcy prawnego, oraz odpowiadały na pytania wszystkim zainteresowanym.

8. NOWA SIEDZIBA KRAJOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH

Przez blisko 40 lat Krajowa Izba Radców Prawnych niejednokrotnie zmieniała swój adres, za każdym razem wykorzystując jednak wynajmowane powierzchnie biurowe.

Poszukiwania odpowiedniej nieruchomości pod własną siedzibę KIRP rozpoczęto w trakcie X kadencji samorządu.

Wybór padł na nieruchomość zajmującą jedną kondygnację w pięciopiętrowym biurowcu przy ul. Powązkowskiej 15 na warszawskim Żoliborzu. Transakcji zakupu dokonano ostatecznie w 2019 r. bez konieczności wspierania się środkami pochodzącymi z kredytu.

Rok 2020 to czas opracowania projektów i dokumentacji technicznej, uzyskania decyzji związanej z pozwoleniem na budowę (wobec rozmiaru remontu i konieczności ingerencji w strukturę budynku i jego instalacje) oraz czas opracowania projektów aranżacji wnętrz. Prace – najpierw wyburzeniowe, później kolejno budowlane i wykończeniowe oraz związane z wyposażeniem lokalu – rozpoczęły się w maju 2021 r. Cały skomplikowany proces inwestycyjny, obejmujący również uzyskanie odpowiednich pozwoleń, skończył się w listopadzie 2021 r. W połowie grudnia 2021 r. Krajowa Izba Radców

Fot. Archiwum KIRP

Prawnych przeniosła się do w pełni funkcjonalnego, nowoczesnego, a przede wszystkim – pierwszego raz w historii – własnego biura.

9. OBCHODY JUBILEUSZU 40-LECIA SAMORZĄDU RADCÓW PRAWNYCH

■ **Spotkanie Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych i Dziekanów Rad Okręgowych Izb Radców Prawnych XI kadencji z byłymi Prezesami KRRP (Kraków, 1 kwietnia 2022 r.)**

Krakowska uroczystość rozpoczęła obchody jubileuszu 40-lecia samorządu radców prawnych.

W spotkaniu uczestniczyli trzej byli Prezesi KRRP: Jacek Żuławski – Prezes KRRP III kadencji (1991–1995), Andrzej Kalwas – Prezes KRRP IV kadencji (1995–1999), V kadencji (1999–2003) i pierwszej połowy VI kadencji (2003–do września 2004), Zenon Klatka – Prezes drugiej połowy V kadencji (od października 2004–2007). Podczas przemówień wspominali swoją pracę na rzecz samorządu oraz największe problemy i wyzwania, z jakimi musieli sobie poradzić w okresie ich prezesury. Odczytano listy nieobecnych na uroczystości: Józefa Zycha – Prezesa KRRP I i II kadencji (1983–1991), oraz Macieja Bobrowicza – Prezesa KRRP VII kadencji (2007–2010), VIII kadencji (2010–2013) i X kadencji (2016–2020).

Podczas uroczystości minutą ciszy uczczono także pamięć zmarłego w marcu 2022 r. Dariusza Sałajewskiego, Prezesa IX kadencji (2013–2016).

Fot. Archiwum KIRP

■ Gala jubileuszowa 40-lecia samorządu radców prawnych (Warszawa, 6 lipca 2022 r.)

Uroczysta gala w Teatrze Polskim w Warszawie rozpoczęła 6 lipca, w Dzień Radcy Prawnego, Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych – najważniejsze wydarzenie obchodów jubileuszu 40-lecia samorządu radców prawnych. Trzydniowy zjazd był okazją do świętowania okrągłej rocznicy, ale też do pracy nad kluczowymi dla samorządu radcowskiego zagadnieniami – zasadami etyki zawodowej oraz przepisami regulującymi przeprowadzanie wyborów do organów samorządu.

Z okazji 40-lecia samorządu zawodowego radców prawnych Krajowa Rada Radców Prawnych ustanowiła medal pamiątkowy w celu uhonorowania radców prawnych zaangażowanych w działalność izb okręgowych lub zastużonych dla rozwoju samorządu radcowskiego i wzmocnienia jego pozycji w odbiorze społecznym, a także innych osób związanych z działalnością samorządu radcowskiego i zastużonych dla jego rozwoju. W roku jubileuszowym uhonorowanych medalem we wszystkich 19 okręgowych izbach radców prawnych zostało łącznie ponad 1,7 tys. osób.

Na gali w Teatrze Polskim w Warszawie medalem pamiątkowym wyróżniono szczególnie zasłużone osoby – byłych Prezesów KRRP oraz Dziekanów Rad XI kadencji wszystkich 19 okręgowych izb radców prawnych.

■ Gala finałowa jubileuszu 40-lecia samorządu radców prawnych (Katowice, 28 października 2022 r.)

Uroczystą galą w Filharmonii Śląskiej w Katowicach, zorganizowaną przez Krajową Radę Radców Prawnych, zakończyły się obchody 40-lecia samorządu radcowskiego na szczeblu krajowym. Podczas gali wręczono Dziekanom Rad wszystkich okręgowych izb radców prawnych od początku istnienia samorządu okolicznościowe grawerowane dyplomy.

Redakcja

NOWOCZESNE ROZWIĄZANIA INFORMATYCZNE WPROWADZONE W XI KADENCJI

● Platforma e-KIRP.pl – najważniejsze usługi dla radców prawnych w jednym miejscu

System informatyczny dedykowany członkom samorządu radcowskiego, zawierający moduły takie jak: „Twoja wizytówka”, „Szkolenia”, „Ważne informacje”, „Zarządzanie zgodami”, a także „Ubezpieczenia”, „Współpraca z Ośrodkiem Badań, Studiów i Legislacji KRRP” oraz „Warto”. Zakładka „Szkolenia” prowadzi użytkowników do platformy szkoleniowej e-KIRP, gdzie dostępna jest bogata oferta przygotowana przez Krajową Izbę Radców Prawnych – zarówno w formie e-learningu, jak i szkoleń online. Moduł „Ubezpieczenia” prezentuje pełną ofertę ubezpieczeniową dla radców prawnych. W zakładce „Współpraca z OBSiL KRRP” radcowie prawni mogą zadeklarować chęć współpracy oraz określić jej obszar i zakres. Natomiast moduł „Warto” oferuje specjalne oferty promocyjne radcom prawnym i aplikantom.

● Ogólnopolska wyszukiwarka radców prawnych szukajradcy.pl

Narzędzie pozwalające klientom znaleźć radcę prawnego – zawodowego pełnomocnika, który pomoże rozwiązać ich problem prawny. Za pomocą wyszukiwarki potencjalni klienci znajdują wizytówki radców prawnych, wpisując w odpowiednie okno słowa kluczowe, takie jak np. miejscowość czy specjalizacja prawna i doświadczenie.

● Biblioteka Samorządu Radców Prawnych (BSRP)

Biblioteka Samorządu Radców Prawnych <https://bsrp.kirp.pl/> to oprogramowanie służące do uporządkowanego gromadzenia i archiwizacji wszystkich aktów prawnych i dokumentów Krajowej

Rady Radców Prawnych. Biblioteka stanowi istotną bazę dokumentów dla radców prawnych, aplikantów radcowskich, okręgowych izb radców prawnych oraz wszystkich osób zainteresowanych wyszukaniem regulacji samorządu radców prawnych z zakresu: uchwał KRRP i Prezydium KRRP, orzecznictwa dyscyplinarnego, opinii i stanowisk OBSiL, stanowisk Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu oraz wydawnictw KIRP.

● EWNAR

EWNAR to elektroniczny system rejestracji kandydatów, umożliwiający łatwe i efektywne składanie wniosków o przystąpienie do egzaminu wstępnego na aplikację radcowską. System EWNAR ułatwia zarządzanie danymi kandydatów oraz przebiegiem egzaminu, co znacząco usprawnia prace administracyjne osób koordynujących kwestie organizacyjne po stronie OIRP. Kandydaci mogą wypełniać formularze online, przysyłać wymagane dokumenty oraz śledzić status swojego zgłoszenia.

● mObywatel

Od marca 2024 r. mLegitymacja dla radców prawnych i aplikantów radcowskich jest dostępna w usłudze mObywatel. Dzięki usłudze osoby wpisane na listy okręgowych izb radców prawnych będą mogły potwierdzać swoje uprawnienia zawodowe za pomocą smartfona z aplikacją mObywatel 2.0. Dokumenty w mObywatelu 2.0 są elektronicznymi wersjami tradycyjnych, co oznacza, że warunkiem korzystania z dokumentu w aplikacji jest posiadanie ważnej legitymacji tradycyjnej. Legitymacja elektroniczna jest dostępna na systemach iOS i Android. ■

Z WIELKĄ MOCĄ WIĄŻE SIĘ WIELKA ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Rozmowa z Włodzimierzem Chróścikiem,
Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych XI kadencji.

■ Co traktuje pan jako największy sukces tej kadencji?

Najprostsza odpowiedź to oczywiście nasze nowe projekty, które przyniosły świetne rezultaty, takie jak kampania wizerunkowa (dotarliśmy z nią do ponad 18 mln Polaków), rozbudowa platformy e-KIRP (w ciągu dwóch lat opublikowaliśmy na niej 350 szkoleń, a korzystają z niej już 33 tys. osób) czy mocne wsparcie aplikacji i organizacja ogólnopolskiego próbnego egzaminu zawodowego dla aplikantów radcowskich (co roku rejestruje się na niego niemal 1 tys. osób). To dosyć oczywiste. Natomiast ja osobiście jako najważniejszy sukces traktuję fakt, że udało nam się zbudować sprawnie funkcjonującą drużynę, która z energią i determinacją po prostu robi dobrą robotę. Mam tu na myśli zarówno członkinie i członków Krajowej Rady czy pracowników Biura KIRP, jak i wielu radców prawnych i aplikantów radcowskich w całej Polsce, którzy angażują się w projekty *pro bono*, obywatelskie, ale i samorządowe, służące interesowi całego naszego środowiska. To właśnie w aktywności tych ludzi i efektach ich pracy widać olbrzymią zmianę, jaka zachodzi teraz w samorządzie.

■ A porażka? Co się nie powiodło?

Ci, którzy mnie znają, wiedzą, że nie jest łatwo sprawić, bym był naprawdę zadowolony z efektów naszej wspólnej pracy. Dlatego bywa trudno, bo wciąż widzę nowe obszary do poprawy (uśmiech). Ale generalnie to, co zależy od nas, projekty stricte samorządowe, przyniosły albo za moment przyniosą bardzo dobre rezultaty. To, co ciągle pozostawia niedosyt, to w dużej mierze kwestie zależne od ustawodawcy. Za nami trudne cztery lata poprzednich rządów i ciągle niepewna w sensie wrażliwości na nasze postulaty kadencja obecnego gabinetu. Stale rozmawiamy z Ministerstwem Sprawiedliwości o kwestii urealnienia stawek dla pełnomocników – są już pewne osiągnięcia w tym temacie, ale do pełnego sukcesu ciągle daleko. Od lat mówimy też o uregulowaniu rynku usług prawnych dla bezpieczeństwa obywateli, a więc sprawie m.in. firm odszkodowawczych, i tu też jest ciągle wiele do zrobienia. Znacznie więcej chcielibyśmy zobaczyć w obszarze cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości. Nie traktuję tego w kategoriach porażki, bo mamy w tych sprawach jednak ograniczony wpływ, ale zdecydowanie chciałbym w tych obszarach więcej dynamiki i więcej konkretów.

■ A jak ocenia pan współpracę z władzami publicznymi w trakcie mijającej kadencji KRRP?

Z wprost politycznego punktu widzenia to nie była łatwa kadencja. Przypadła na schyłek rządów Zjednoczonej Prawicy, które wygenerowały mnóstwo wyzwań i problemów dla systemu wymiaru sprawiedliwości. W tym czasie rozmawialiśmy

Fot. Archiwum KIRP

z Ministerstwem Sprawiedliwości w tych sprawach, w których byto to konieczne i możliwe, a więc na przykład organizacji egzaminu wstępnego na aplikację, egzaminu zawodowego, informatyzacji wymiaru sprawiedliwości czy stawek dla pełnomocników za sprawy z urzędu. Jednocześnie angażowaliśmy się w wolnościowe i prodemokratyczne inicjatywy, które miały na celu obronę praworządności i merytoryczną dyskusję o tym, jak uporządkować system przede wszystkim dla dobra obywateli i państwa. Byliśmy na przykład głównym inicjatorem i organizatorem III Kongresu Prawników Polskich – głos radców był tam należycie słyszalny, a z relacji gości i obserwatorów wiemy, że to było dla środowisk prawniczych ważne, konstruktywne spotkanie. Teraz, już po zmianie władzy, pozostajemy bardzo otwarci na współpracę, ale też czujni i krytyczni. Kilka dni temu uczestniczyłem w spotkaniu z premierem Donaldem Tuskiem i ministrem Adamem Bodnarem, poświęconym planowanym zmianom w sądownictwie. Spotkanie trwało ponad pięć godzin – co zresztą spotkało się z moją pochwałą, nie pamiętam bowiem, by premier polskiego rządu poświęcił środowiskom prawniczym tyle czasu na merytoryczną i naprawdę niełatwą dyskusję. Nie zmienia to natomiast faktu, że nadal czekamy na działanie. Zmiany w systemie wymiaru sprawiedliwości muszą przyspieszyć i to nie

tylko w obszarze sądownictwa, ale także na przykład narzędzi użytecznych dla pełnomocników. Dlatego osobiście monitoruję sprawę informatyzacji, bo to jest ważne dla radców pracujących na salach sądowych i z sądami.

■ **Aktywność władz KRRP na poziomie kontaktów z ministertwem, innymi ważnymi instytucjami, jest niewątpliwie widoczna. A co z relacjami z innymi samorządami prawniczymi? Czy widoczny kilkanaście miesięcy temu kryzys w relacjach z adwokatą jest już zażegnany?**

Nie nazwałbym tego kryzysem, a raczej ciągiem niefortunnych zdarzeń i wypowiedzi. Nie jest tajemnicą, że za mną i innymi członkami Prezydium KRRP jest kilka trudnych rozmów z przedstawicielami adwokatry. Nie zmienia to jednak faktu, że na poziomie strategicznym nasze relacje są poprawne i merytoryczne. Mamy wiele wspólnych celów, np. sensowne regulowanie rynku usług prawnych, i tutaj działamy ramię w ramię. Ogólnie chcę natomiast podkreślić, że samorząd adwokacki nie jest szczególnie istotnym punktem odniesienia dla naszych działań. Jako KRRP mamy swoją własną agendę, bardzo precyzyjne cele do osiągnięcia i to konsekwentnie robimy, nie bardzo oglądając się na innych. Jednocześnie też zwracam uwagę, że z innymi samorządami, nie tylko prawniczymi, ale w ogóle zawodów zaufania publicznego, mamy bardzo dobre relacje. Na rzecz dobra wspólnego działaliśmy, np. sprawując efektywnie przewodnictwo w Ogólnopolskim Porozumieniu Samorządów Zawodów Zaufania Publicznego.

■ **Jakie inicjatywy podejmowane przez KRRP, które były mniej widoczne dla opinii publicznej, uważa pan za szczególnie ważne lub wartościowe?**

Zasadniczo mówimy głośno i szeroko o wszystkich projektach, które uważamy za ważne. Faktem jest jednak, że w obecnej kadencji robiliśmy chwilami tak wiele, podejmowaliśmy tak wiele znaczących inicjatyw, że czasem brakowało nieco czasu i miejsca na opowiadanie o wszystkim. Myślę, że niewystarczającą uwagę otoczenia – być może też dlatego, że my sami za mało o tym mówiliśmy – zyskał projekt Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej, którego załączek stworzyliśmy jeszcze w 2021 r. podczas kryzysu na granicy polsko-białoruskiej. Wtedy, chcąc wesprzeć radców prawnych pomagających tam spontanicznie, stworzyliśmy bardzo podstawową komórkę, która dawała chociaż bazową infrastrukturę do działania dla naszych koleżanek i kolegów. Później, po wybuchu wojny w Ukrainie, właściwie z dnia na dzień stworzyliśmy siedzibę Centrum w Warszawie, w dostępnych wnętrzach KIRP w Alejach Ujazdowskich. Warto pamiętać, że w ciągu kilku dni skoordynowaliśmy pracę kilku samorządów prawniczych i kilkuset pełnomocników, pracujących spontanicznie w terenie, w całej Polsce. To był rodzaj takiego pozytywnego szaleństwa. Jednocześnie stworzyliśmy w ramach Centrum swego rodzaju biuro pomocy prawnej, działające poprzez infolinię, do której obsługi zaangażowaliśmy prawniczki ukraińskie. Jeszcze w 2022 r. nawiązaliśmy współpracę z Norwegian Refugee Council, które finansuje działanie Centrum. I co najważniejsze – Centrum działa do dzisiaj, nadal pomagamy, mimo że publiczne zainteresowanie tematem Ukrainy słabnie. My jednak widzimy potrzebę funkcjonowania. Żeby dać ogłód skal, warto zaznaczyć, że dotąd w ramach Centrum udzieliliśmy ponad

22 tys. porad przez infolinię, ponad 1,5 tys. porad w punkcie na Dworcu Wschodnim w Warszawie, odnotowaliśmy niemal 55 tys. odwiedzin strony internetowej i przeszkoliliśmy niemal 600 prawników. Podsumowując, CKPP to projekt bez precedensu, potrzebny społecznie, efektywny, ważny, a mam wrażenie, że ciągle zbyt mało ludzi o nim wie.

■ **Jakie są pana zdaniem najważniejsze wyzwania, które stoją przed KRRP w przyszłości? Czy są jakieś obszary, w których widzi pan potrzebę zmian strukturalnych lub podejścia? Mam poczucie – i nie jestem w nim odosobniony – że w tej kadencji rozpędziliśmy samorząd radcowski naprawdę solidnie. Liczba projektów i przedsięwzięć, które realizowaliśmy z dobrym skutkiem, liczy się w setkach. Z jednej strony unowocześniliśmy działanie na szczeblu krajowym w kluczowych obszarach, takich jak choćby doskonalenie zawodowe, z drugiej natomiast rozpoczęliśmy na bezprecedensową dla samorządu radcowskiego skalę działanie w nowych płaszczyznach, jak choćby edukacja obywatelska (byliśmy na kilkuset przystankach Tour de Konstytucja, a to tylko jeden przykład!). Sądzę, że dzisiaj dobrze radzimy sobie z zarządzaniem strukturą, która liczy niemal 60 tys. osób w całym kraju – jesteśmy sprawni, dość skutecznie komunikujemy się wewnątrz i na zewnątrz, nasz głos jest coraz lepiej słyszalny. Trzeba jednak pamiętać, że to osiągnięcie rodzi kolejne wyzwania – jak wiemy z kultowego „Spidermana”, „z wielką mocą wiąże się wielka odpowiedzialność”. Musimy więc mocno pracować nad tym, żeby w kolejnych latach utrzymać tę dynamikę, mimo obiektywnych trudności nie tracić tempa rozwoju naszej organizacji i dbać o to, by radcowie prawni jako środowisko mieli coraz większy wpływ na kształt naszego otoczenia, zwłaszcza rynku usług prawnych. Jeśli będziemy w stanie planować działanie samorządu w perspektywie dziesięcioleci, a nie tylko najbliższych miesięcy, podejmować odważne decyzje, to będziemy mogli realnie wspierać nasze koleżanki i kolegów w wykonywaniu zawodu. Priorytetem jest zapewnienie im wysokiego poziomu obsługi przez samorząd, w tym informatyzacja oraz dalsze wzmocnienie roli Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji funkcjonującego przy Krajowej Radzie jako ważne-głosu wywierającego wpływ na ustawodawcę.**

■ **I ostatnie pytanie, które pewnie chętnie zadałoby panu wiele osób. Czy będzie pan kandydował na funkcję Prezesa KRRP kolejnej kadencji?**

To pytanie nie jest mi obce, styszę je od czasu do czasu (uśmiech). Wciąż jestem Prezesem Rady XI kadencji i, prawdę mówiąc, koncentruję się przede wszystkim na bieżących zadaniach. Mamy bogaty plan pracy aż do 14 listopada. Nie jest też jednak tajemnicą, że zawsze myślę o samorządzie w perspektywie przyszłości – było tak od pierwszego dnia, gdy postawiłem stopę w warszawskiej izbie wiele lat temu. Dlatego mam mnóstwo pomysłów na to, jak jeszcze lepiej, efektywniej, szybciej rozwijać nasz samorząd, i sądzą, że jestem dla Krajowej Rady dość użyteczny. Mimo że ostatnie cztery lata, nie ukrywam, kosztowały mnie mnóstwo pracy i wysiłku. Dlatego nie podjąłem jeszcze ostatecznej decyzji, z pewnością podejmę ją i jeśli będzie pozytywna, zgłoszę swoją kandydaturę w regulaminowym terminie. ■

Red.

Fot. Adobe Stock

SYGNALISTA – NOWE WYZWANIA

25 września br. weszła w życie ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów, będąca implementacją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii. Dyrektywa wymusiła na krajowym ustawodawcy przyjęcie regulacji prawnych związanych ze zgłaszaniem naruszeń, z ochroną sygnalistów oraz trybem zgłaszania naruszeń i podejmowanych działań następczych przez podmioty prawne oraz organy publiczne tak, aby zapewnić zrównoważoną i skuteczną ochronę osób zgłaszających naruszenia.

**ANNA
KOZIURA**

radca prawny, OIRP w Szczecinie
Fot. Joanna Manicka

Dotychczas brak było kompleksowej regulacji prawnej związanej z problematyką ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa. W zależności od charakteru oraz zakresu danego naruszenia ustawodawca przewidział w określonych aktach prawnych odpowiednie zasady oraz tryby postępowania odnoszące się do osób zgłaszających naruszenia prawa. Przykładem mogą być regulacje zawarte w Kodeksie pracy związane z zasadą niedyskryminowania w zatrudnieniu, zasadą równego traktowania, obowiązkiem pracodawcy przeciwdziałania dyskryminacji czy też obowiązkiem pracodawcy

przeciwdziałania mobbingowi. Dotychczasowe mechanizmy służą zgłaszaniu naruszeń w poszczególnych dziedzinach, przyznaniu środków ochrony, a wszystko jest oparte na anonimowości i wyłączeniu możliwości poniesienia ewentualnie negatywnych konsekwencji przez zgłaszającego.

KIM JEST SYGNALISTA

Ustawa o ochronie sygnalistów zakłada kompleksową regulację związaną z warunkami objęcia ochroną w związku ze zgłoszeniem lub publicznym ujawnieniem naruszenia prawa, w tym również ze wskazaniem okoliczności, w których będzie możliwe dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu prawa. Ustawa wprowadza pojęcie sygnalisty, naruszenia prawa, reguluje sposób postępowania zgłaszającego, w tym tryby możliwego postępowania: zgłoszenie lub ujawnienie publiczne, a także określa wymogi dotyczące rzetelności zgłaszanych informacji. Sygnalistą jest każda osoba fizyczna, która zgłasza lub ujawnia publicznie informację o na-

ruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą, w tym pracownik, osoba świadcząca pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, osoba świadcząca pracę pod nadzorem i kierownictwem wykonawcy, podwykonawca lub dostawca, przedsiębiorca, prokurent, akcjonariusz, członek osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, stażysta wolontariusz, praktykant, funkcjonariusz lub żołnierz. Zakresem podmiotowym ustawy są również objęci sygnaliści lub ujawniający naruszenie prawa w przypadku, gdy zgłoszenia lub ujawnienia publicznej informacji o naruszeniu prawa, uzyskanej w kontekście związanym z pracą, dokonali przed nawiązaniem stosunku pracy lub usług lub pełnienia funkcji w podmiocie prawnym lub na rzecz tego podmiotu, lub pełnienia służby w podmiocie prawnym, lub gdy ten stosunek ustał. Środki ochrony będą stosowane również odpowiednio także wobec innych osób takich, jak osoby pomagające w dokonaniu zgłoszenia, osoby trzecie powiązane ze zgłaszającym oraz podmioty powiązane ze zgłaszającym, w szczególności stanowiące własność lub zatrudniające zgłaszającego.

JAKIE NARUSZENIA PRAWA OBEJMUJE USTAWA

Przedmiotem zgłoszenia dokonanego przez sygnalistę mogą być naruszenia prawa zdefiniowane w art. 3 ustawy, czyli takie działania lub zaniechania niezgodne z prawem lub mające na celu obejście prawa, dotyczące: korupcji, zamówień publicznych, usług, produktów i rynków finansowych, przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, bezpieczeństwa produktów i ich zgodności z wymogami, bezpieczeństwa transportu, ochrony środowiska, ochrony radiologicznej i bezpieczeństwa jądrowego, bezpieczeństwa żywności i pasz, zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia publicznego, ochrony konsumentów, ochrony prywatności i danych osobowych, bezpieczeństwa sieci i systemów teleinformatycznych, interesów finansowych Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, jednostki samorządu terytorialnego oraz Unii Europejskiej, rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, w tym publicznoprawnych zasad konkurencji i pomocy państwa oraz opodatkowania osób prawnych, konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela – występujące w stosunkach jednostki z organami władzy publicznej i niezwiązane z dziedzinami wskazanymi powyżej. W tym miejscu warto wskazać, że ustawodawca zdecydował się na rozszerzenie zakresu przedmiotowego naruszeń prawa określonego w dyrektywie o konstytucyjne wolności i prawa człowieka i obywatela, korupcję oraz prawo pracy. Intencją takiego rozwiązania było zagwarantowanie możliwości zgłoszenia naruszeń prawa w relacji jednostka–organy władzy publicznej, które mają odnosić się do przypadków, których dopuszczają się organy władzy publicznej pozostające w relacjach władczych z jednostką, a jednocześnie nie dotyczą pozostałych naruszeń prawa ujętych w art. 3 ust. 1 ustawy.

STATUS SYGNALISTY

Warunkiem uzyskania statusu sygnalisty jest nie tylko wskazanie rodzaju naruszenia prawa, lecz również podjęcie działań w postaci zgłoszenia wewnętrznego lub zgłoszenia zewnętrznego albo ujawnienia publicznego na zasadach wskazanych

w ustawie. Za każdym razem, niezależnie od wyboru danego trybu zgłoszenia, ważne jest, aby postępowanie sygnalisty było rzetelne zgodnie z ustalonymi procedurami zgłoszenia, a ujawnione przez niego informacje muszą mieć uzasadnione podstawy, tzn. że będącą przedmiotem zgłoszenia informacja o naruszeniu ma uzasadnione podstawy w momencie dokonywania zgłoszenia.

Z zastrzeżeniem ww. wymogów sygnalista uzyskuje zatem swój status na moment zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, co dalej wiąże się z przyznaną mu ochroną polegającą na zakazie podejmowania wobec sygnalisty działań odwetowych, próby lub groźby zastosowania takich działań. Zakres działań odwetowych i środki ochrony uregulowane zostały w rozdziale 2 ustawy. Do katalogu działań odwetowych zalicza się m.in.: zawieszenie, przymusowy urlop bezpłatny, zwolnienie lub równoważne środki, degradację lub wstrzymanie awansu, przekazanie obowiązków, zmianę miejsca pracy, obniżenie wynagrodzenia, zmianę godzin pracy, wstrzymanie

Warunkiem uzyskania statusu sygnalisty jest nie tylko wskazanie rodzaju naruszenia prawa, lecz również podjęcie działań w postaci zgłoszenia wewnętrznego lub zgłoszenia zewnętrznego albo ujawnienia publicznego na zasadach wskazanych w ustawie.

szkoleń, negatywną opinię o pracy, nałożenie lub zastosowanie jakiegokolwiek środka dyscyplinarnego, nagany lub innej kary, mobbing, dyskryminację, wykluczenie lub niesprawiedliwe traktowanie czy też nieprzekształcenie umowy o pracę na czas określony na umowę o pracę na czas nieokreślony, w sytuacji gdy pracownik mógł mieć oczekiwania, że zostanie mu zaoferowane stałe zatrudnienie. Sygnalista, wobec którego dopuszczono się działań odwetowych, będzie miał prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszane do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego lub prawo do zadośćuczynienia. Odnośnie do osoby, która poniosła szkodę z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji przez sygnalistę, będzie ona miała prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia naruszenia dóbr osobistych od sygnalisty, który dokonał takiego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego.

JAK ZGŁOSIĆ NARUSZENIE

Wspomniane zgłoszenie może być zrealizowane w następujących formach: zgłoszenia wewnętrznego, polegającego na poinformowaniu o naruszeniu podmiotu prawnego, którego sygnalista jest pracownikiem lub pozostaje z nim w relacjach o charakterze zarobkowym, następnie zgłoszenia zewnętrznego, które jest skierowane do organu publicznego lub Rzecznika Praw Obywatelskich, oraz w ramach ostatniego trybu – ujawnienia publicznego, które jest podaniem informacji o naruszeniu prawa do wiadomości publicznej przez samego sygnalistę z pominięciem pozostałych kanałów zgłoszenia. Sygnalista

może wybierać kolejność zgłoszeń wewnętrznych i zewnętrznych. Nie jest obowiązkowe dokonanie zgłoszenia wewnętrznego przed zewnętrznym. Z chwilą gdy sygnalista dokona zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, objęty jest ochroną. Jednakże należy pamiętać, co zostało podkreślone powyżej, że owo naruszenie prawa musi mieścić się w katalogu naruszeń wskazanych przez ustawodawcę względnie katalog ten może być rozszerzony w procedurze wewnętrznej przyjętej przez podmiot prawny. Z kolei, odnosząc się do podmiotu prawnego (rozumianego jako podmiot prywatny i szeroko pojęty podmiot publiczny), ustawa nakłada na niego obowiązek opracowania wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych. Powyższy obowią-

z chwilą gdy sygnalista dokona zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, objęty jest ochroną. Jednakże należy pamiętać, co zostało podkreślone powyżej, że owo naruszenie prawa musi mieścić się w katalogu naruszeń wskazanych przez ustawodawcę względnie katalog ten może być rozszerzony w procedurze wewnętrznej przyjętej przez podmiot prawny.

zek dotyczy tych podmiotów prawnych, na rzecz których na dzień 1 stycznia lub 1 lipca danego roku pracą zarobkową wykonuje co najmniej 50 osób. Powyższe ograniczenie nie dotyczy podmiotu prawnego wykonującego działalność w zakresie usług, produktów i rynków finansowych oraz przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, bezpieczeństwa transportu i ochrony środowiska objętych zakresem stosowania aktów prawnych Unii Europejskiej wymienionych w załączniku do dyrektywy 2019/1937. Podmioty te są zobowiązane posiadać ww. procedury wewnętrzne bez względu na liczbę zatrudnionych pracowników. Analogicznie ww. obowiązek będzie dotyczył biur rachunkowych bez względu na liczbę osób wykonujących pracę zarobkową na rzecz ww. podmiotów. Odnosząc się do jednostek samorządu terytorialnego, obowiązki w zakresie posiadania wewnętrznych procedur są wykonywane przez jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, z takim wskazaniem, że jednostki te mogą ustalić wspólną procedurę wewnętrzną w ramach wspólnej obsługi, z zastrzeżeniem zapewnienia jej odrębności i niezależności od procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następczych. Obowiązek posiadania procedury zgłoszeń wewnętrznych nie dotyczy jednostek organizacyjnych gminy lub powiatu liczących mniej niż 10 tys. mieszkańców, co nie oznacza, że jednostki te mogą dobrowolnie przyjąć na siebie ww. obowiązek. Owa dobrowolność będzie miała zastosowanie również do podmiotów, na których rzecz pracę zarobkową wykonuje mniej niż 50 osób.

PROCEDURA ZGŁOSZEŃ WEWNĘTRZNYCH

Procedura zgłoszeń wewnętrznych obowiązkowo musi regulować następujące zagadnienia: 1) wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, lub podmiot zewnętrzny, upoważnione przez podmiot prawny do przyjmowania zgłoszeń wewnętr-

nych; 2) sposoby przekazywania zgłoszeń wewnętrznych przez sygnalistę wraz z jego adresem korespondencyjnym lub adresem poczty elektronicznej, zwanym dalej „adresem do kontaktu”; 3) bezstronną wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, upoważnione do podejmowania działań następczych, włączając w to weryfikację zgłoszenia wewnętrznego i dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej; funkcję tę może pełnić wewnętrzna jednostka organizacyjna lub osoba, o której mowa w pkt 1, jeżeli zapewniają bezstronność; 4) tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo; 5) obowiązek potwierdzenia sygnaliście przyjęcia zgłoszenia wewnętrznego w terminie siedmiu dni od dnia jego otrzymania, chyba że sygnalista nie poda adresu do kontaktu, na który należy przekazać potwierdzenie; 6) obowiązek podjęcia, z zachowaniem należytej staranności, działań następczych przez wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę, o których mowa w pkt 3; 7) maksymalny termin na przekazanie sygnaliście informacji zwrotnej, nieprzekraczający trzech miesięcy od dnia potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia wewnętrznego lub – w przypadku nieprzekazania potwierdzenia, o którym mowa w pkt 5 – trzech miesięcy od upływu siedmiu dni od dnia dokonania zgłoszenia wewnętrznego, chyba że sygnalista nie poda adresu do kontaktu, na który należy przekazać informację zwrotną; 8) zrozumiałe i łatwo dostępne informacje na temat dokonywania

Fot. Adobe Stock

zgłoszeń zewnętrznych do Rzecznika Praw Obywatelskich albo organów publicznych oraz – w stosownych przypadkach – do instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej.

Ustawodawca zapewnił podmiotowi prawnemu możliwość uregulowania dodatkowych zagadnień związanych z procedurą zgłoszeń wewnętrznych, np.: możliwość rozszerzenia zakresu naruszeń mogących być przedmiotem zgłoszenia przez sygnalistę czy też wskazania, że informacja o naruszeniu prawa może być w każdym przypadku zgłoszona również do Rzecznika Praw Obywatelskich albo organu publicznego z pominięciem procedury zgłoszeń wewnętrznych. Podmiot prawny musi pamiętać, że wdrożenie w życie procedury zgłoszeń wewnętrznych wymaga poprzedniej konsultacji z zakładową organizacją związkową albo przedstawicielami pracowników, wyłonionymi w trybie przyjętym u danego pracodawcy, gdy u pracodawcy nie działa zakładowa organizacja związkowa. Konsultacje mają trwać nie krócej niż pięć dni i nie dłużej niż 10 dni od dnia przedstawienia przez podmiot prawny projektu procedury. Z kolei procedura wchodzi w życie po upływie siedmiu dni od dnia podania do wiadomości osób wykonujących pracę w sposób przyjęty w danym podmiocie prawnym. Powyższe oznacza, że cały proces konsultacji powinien skończyć się najpóźniej 17 września br., tak aby procedura zgłoszeń wewnętrznych mogła obowiązywać już od 25 września br. (tj. z dniem wejścia w życie ustawy). Uchybienie przed podmiotem prawnym obowiązkiem posiadania procedury zgłoszeń we-

wewnętrznych albo ich ustanowienie z naruszeniem wymogów ustawy stanowi wykroczenie zagrożone karą grzywny do kwoty 5 tys. zł wymierzoną na podstawie Kodeksu wykroczeń.

Niezależnie od wyboru trybu zgłoszenia podmiot prawny potwierdza sygnaliście przyjęcie zgłoszenia w terminie siedmiu dni od dnia jego otrzymania, chyba że zgłaszający nie poda adresu do kontaktu, na który należy przekazać potwierdzenie. Zgłoszenie zewnętrzne, niezależnie od tego, czy wpłynie do organu publicznego czy Rzecznika Praw Obywatelskich, zostaje poddane wstępnej weryfikacji, która polega na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu prawa, oraz ustaleniu organu właściwego do podjęcia działań następczych. Z kolei organ publiczny przystępuje do rozpatrywania zgłoszenia, jeżeli jest w jego właściwości, Rzecznik Praw Obywatelskich przekazuje zaś zgłoszenie do właściwego organu. Sygnalista otrzymuje potwierdzenie otrzymania zgłoszenia niezwłocznie, nie później niż w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania zgłoszenia. Sygnalista może złożyć wniosek o odstąpienie od wysłania potwierdzenia.

ROZSZERZENIE SYSTEMU NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ

Efektom zgłoszenia naruszenia prawa, w sytuacji jego potwierdzenia, będzie podjęcie przez podmiot prawny, jak i organ publiczny działań następczych w wyniku prawidłowego zgłoszenia. Działania te będą polegać na usunięciu skutków naruszenia prawa i zapobieganiu jego dalszemu wystąpieniu, np. poprzez wszczęcie kontroli, wszczęcie postępowania przygotowawczego. W tym celu podmiot prawny jest obowiązany w swojej procedurze określić bezstronną wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej upoważnioną do podejmowania działań następczych, włączając w to weryfikację zgłoszeń i dalszą komunikację z sygnalistą.

Aby sprostać wyzwaniu nowej instytucji, ustawodawca zdecydował się na rozszerzenie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego o pomoc sygnalistom. ■

Źródło: uzasadnienie rządowego projektu ustawy o ochronie sygnalistów (druk nr 317).

OCHRONA SYGNALISTÓW – PORADNIK DLA RADCÓW PRAWNYCH I JEDNOSTEK SAMORZĄDU RADCOWSKIEGO

W ramach działań Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych powstał nowy poradnik dla radców prawnych. Dokument ten został stworzony z myślą o radcach prawnych, którzy muszą dostosować się do zmian wynikających z ustawy o ochronie sygnalistów. Zeskanuj QR kod i przeczytaj publikację OBSiL:

PISMA PRZYGOTOWAWCZE I PREKLUZJA DOWODOWA – PUŁAPKI PROCEDURY CYWILNEJ. CZĘŚĆ 8

Modelową zasadą sprawnego prowadzenia procesu cywilnego powinno być złożenie tylko dwóch pism procesowych – pozwu i odpowiedzi na pozew.

Jednak jest to ujęcie idealistyczne, które w praktyce występuje rzadko.

Skomplikowany lub rozwojowy charakter sprawy może powodować konieczność zmiany, rozwinięcia albo uzupełnienia przez strony stanowisk procesowych.

Niniejszy artykuł podpowiada, na co szczególnie muszą uważać pełnomocnicy.

GRZEGORZ KARAS

sędzia Sądu Okręgowego we Wrocławiu, specjalista w dziedzinie prawa cywilnego, prawa europejskiego oraz prawa nowych technologii
Fot. Archiwum G. Karasia

Zmiana Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.) z 2019 r. akcentowała przyspieszenie postępowania poprzez zaostrzenie reguł koncentracji materiału dowodowego, szczególnie poprzez nowe regulacje dotyczące składania pism procesowych i nowych zasad prekluzji dowodowej. Zmiana ta spowodowała, że pełnomocnicy procesowi muszą pilnować terminów, bo opóźnione złożenie pisma może spowodować zwrot pisma lub negatywne konsekwencje dowodowe.

ZOBOWIĄZANIE STRONY DO ZŁOŻENIA PISMA PRZYGOTOWAWCZEGO

K.p.c. w art. 205³ § 1 stanowi, że w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w sprawach zawitych lub obrachunkowych, przewodniczący może zarządzić wymianę przez strony pism przygotowawczych, oznaczając porządek składania pism, terminy, w których pisma należy złożyć, i okoliczności, które mają być wyjaśnione. Przewodniczący zatem może zarządzić wymianę przez strony pism przygotowawczych, zaś składanie dalszych (poza pozwem i odpowiedzią na pozew) pism jest uzależnione od zarządzenia przewodniczącego. Podobna regulacja dotyczy pism przygotowawczych zawierających wnioski dowodowe i związanej z nimi prekluzji dowodowej. Zgodnie bowiem z art. 205³ § 2 k.p.c. przewodniczący może zobowiązać stronę, by w piśmie przygotowawczym podała wszystkie twierdzenia i dowody istotne dla rozstrzygnięcia sprawy pod rygorem utraty prawa do ich powoływania w toku dalszego postępowania. W takim przypadku twierdzenia i dowody zgłoszone z naruszeniem tego obowiązku podlegają pominięciu, chyba że strona uprawdopodobni, iż ich powołanie

w piśmie przygotowawczym nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później.

Przepisy te stanowią istotne ograniczenie swobodnego działania stron w procesie i limitują zarówno możliwość, jak i liczbę składanych przez strony pism. Skutkiem złożenia pisma przygotowawczego bez zarządzenia zgodnie z art. 205³ § 5 k.p.c. jest zwrot pisma. Przepis jest kategoryczny w swoim brzmieniu. Podstawą zwrotu pisma jest nie tylko brak zarządzenia, ale również niedochowanie przez stronę określonego terminu jego złożenia. Należy jednak pamiętać, że termin ten ma charakter terminu sądowego, co oznacza, że przewodniczący może go przedłużyć na wniosek zgłoszony przez stronę przed jego upływem (art. 166 k.p.c.). W przypadku przekroczenia terminu ten może zostać przywrócony (art. 168 k.p.c.). Jeżeli jednak przewodniczący zarządzi zwrot pisma przygotowawczego, to nie wywołuje ono żadnych skutków procesowych.

Artykuł 205³ § 5 k.p.c. jest bardziej rygorystyczny w swojej treści w porównaniu z uchylonym art. 207 § 3 k.p.c. i zawęża możliwości działania pełnomocnika w procesie. Dawna regulacja art. 207 § 3 k.p.c. umożliwiała pełnomocnikowi złożenie do sądu wniosku o zezwolenie na przyjęcie pisma przygotowawczego, a także złożenie pisma obejmującego wyłącznie wnioski o przeprowadzenie dowodu. Ponadto art. 207 § 5 k.p.c. umożliwiał pełnomocnikowi złożenie pisma zawierającego spóźnione twierdzenia i dowody w przypadku występowania innych wyjątkowych okoliczności albo braku zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Były to swoiste „wentyle bezpieczeństwa” umożliwiające złożenie pism mimo braku zobowiązania. W obecnej procedurze zabrakło tego rozwiązania. Czy zatem pełnomocnik strony jest pozbawiony możliwości działania? Praktyka jest niejednolita i w niektórych przypadkach rozmiąga się z rygorystycznym brzemieniem art. 205³ § 5 k.p.c. Co zatem może uczynić pełnomocnik, by złożyć pismo przygotowawcze i uniknąć jego zwrotu. Po pierwsze może zwrócić się do przewodniczącego o wydanie zarządzenia o określeniu terminu na złożenie pisma, po drugie złożyć wniosek o wyrażenie przez sąd zgody na złożenie pisma przygotowawczego

(nawet Sąd Najwyższy wydaje postanowienia o zezwoleniu na złożenie pisma procesowego)¹ i po trzecie może złożyć pismo bez dodatkowych czynności, licząc, że przewodniczący nie zarządzi jego zwrotu. Wszystkie te rozwiązania są ułomne i pozostają w sprzeczności z art. 205³ § 5 k.p.c., dlatego też *de lege ferenda* należy postulować powrót do możliwości złożenia pisma przygotowawczego wraz z wnioskiem o zezwolenie na jego złożenie.

Szczególnym przypadkiem pisma procesowego jest pismo zawierające wnioski dowodowe. Niestety art. 205³ § 5 k.p.c. w przeciwieństwie do uchylonego art. 207 § 5 k.p.c. nie nakazuje sądowi innego traktowania pisma zawierającego wnioski dowodowe, co w konsekwencji może prowadzić do sytuacji, że złożone przez pełnomocnika pismo z wnioskami dowodowymi i uprawdopodobnieniem, że potrzeba powołania nowych wniosków dowodowych zaistniała na obecnym etapie postępowania, zostanie zwrócone. Może to doprowadzić do ograniczenia stronie możliwości obrony jej praw. W takiej sytuacji pełnomocnik może zastosować jedną z trzech podanych powyżej możliwości, a jeżeli działanie takie nie będzie skuteczne i przewodniczący pismo takie zwróci na podstawie art. 205³ § 5 k.p.c., pełnomocnikowi pozostaje ostatnia możliwość, czyli zgłoszenie wniosków dowodowych ustnie do protokołu (o ile sprawa nie zostanie skierowana do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym w trybie art. 148¹ § 1 k.p.c.).

PREKLUZJA DOWODOWA

Prekluzja dowodowa to nic innego jak ograniczenia możliwości złożenia dowodów w sprawie na skutek zbyt późnego działania strony. Skutkiem zaniechania złożenia wniosków dowodowych w odpowiednim czasie jest ich pominięcie przez sąd, co prowadzi często do przegranej w procesie. Prekluzja dowodowa kształtowana jest w zależności od rodzaju postępowania i inaczej wygląda w ogólnym postępowaniu cywilnym, a inaczej w postępowaniu w sprawach gospodarczych. Prekluzja dowodowa nie ma charakteru bezwzględnej, bowiem strona składająca wnioski dowodowe po upływie terminu prekluzyjnego może wykazać, że ich wcześniejsze powołanie w piśmie przygotowawczym nie było możliwe albo że potrzeba powołania wynikała później. Okoliczność ta podlega badaniu sądu.

W ogólnym postępowaniu cywilnym można wyróżnić trzy poziomy prekluzji dowodowej. Pierwszy poziom oznacza brak jakichkolwiek ograniczeń czasowych. Jeżeli przewodniczący nie wyznaczy posiedzenia przygotowawczego ani nie zobowiąże stron do złożenia w trybie art. 205³ § 2 k.p.c. pisma zawierającego twierdzenia i wnioski dowodowe, to wnioski takie można składać aż do zamknięcia rozprawy. W takim przypadku złożenie na późniejszym etapie procesu wniosków dowodowych nie powinno skutkować ich pominięciem z powodu prekluzji, chyba że są to wnioski zmierzające jedynie do przedłużenia postępowania. Drugi poziom prekluzji istnieje, gdy przewodniczący wyznaczy posiedzenie przygotowawcze. W takim wypadku momentem granicznym dla złożenia wszystkich wniosków dowodowych jest wydanie postanowienia o zatwierdzeniu planu rozprawy, które co do zasady

powinno zawierać rozstrzygnięcie dotyczące wniosków dowodowych. Późniejsze zgłoszenie wniosków dowodowych może powodować ich pominięcie, z tym zastrzeżeniem, że wydanie przez przewodniczącego zarządzenia w trybie art. 205³ § 2 k.p.c. przed posiedzeniem przygotowawczym skutkuje tym, że późniejsze wyznaczenie posiedzenia przygotowawczego nie otwiera stronie terminu do zgłaszania nowych twierdzeń i dowodów. Trzeci poziom prekluzji wyznacza cytowany już art. 205³ § 2 k.p.c. Zobowiązanie do złożenia pisma przygotowawczego zawierającego wszystkie twierdzenia i dowody istotne dla rozstrzygnięcia powoduje, że twierdzenia i wnioski dowodowe złożone później podlegają pominięciu na podstawie art. 235² § 1 pkt 1 k.p.c., nawet jeżeli wyznaczone zostanie posiedzenie przygotowawcze.

Prekluzja dowodowa w postępowaniu w sprawach gospodarczych jest bardziej rygorystyczna niż w przepisach ogólnych. Zgodnie bowiem z art. 458⁵ § 1 k.p.c. powód jest obowiązany powołać wszystkie twierdzenia i dowody w pozwie, a pozwany – w odpowiedzi na pozew. Jeżeli strona reprezentowana jest przez profesjonalnego pełnomocnika, to prekluzja dowodowa działa niejako automatycznie bez wzywania pełnomocnika do złożenia pisma przygotowawczego zawierającego wszystkie twierdzenia i dowody. Natomiast w przypadku strony działającej w procesie bez profesjonalnego pełnomocnika należy ją pouczyć o obowiązku zgłoszenia wszelkich twierdzeń i dowodów oraz określić termin na ich złożenie. Owo określenie stronie terminu zastępuje w postępowaniu w sprawach gospodarczych ogólny przepis art. 205³ § 2 k.p.c.

Artykuł 458⁵ k.p.c. w postępowaniu w sprawach gospodarczych stanowi *lex specialis* w stosunku do ogólnego art. 205³ § 2 k.p.c., zatem nie można przyjąć, że strony mogą zawsze przytaczać nowe twierdzenia i dowody aż do zatwierdzenia planu rozprawy (art. 205¹² § 1 k.p.c.), a jeżeli w sprawie gospodarczej nie wyznaczono posiedzenia przygotowawczego, to aż do zamknięcia rozprawy (art. 205¹² § 2 k.p.c.). Z uwagi na treść art. 458⁵ k.p.c. obowiązek przytoczenia wszystkich faktów i dowodów wynika z ustawy i nie jest uzależniony od zarządzenia przewodniczącego wydanego na podstawie art. 205³ § 2 k.p.c.² Wobec tego zgłoszenie dopiero w toku postępowania nowych twierdzeń i dowodów jest spóźnione i skutkować może pominięciem wniosków dowodowych jako sprekludowanych na podstawie art. 458⁵ § 4 k.p.c. Możliwość zgłoszenia ewentualnych nowych faktów i dowodów uzależniona jest od uprawdopodobnienia, że ich powołanie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikała później. Należy jednak pamiętać, że w takim przypadku dalsze twierdzenia i dowody na ich poparcie powinny być powołane w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym ich powołanie stało się możliwe lub wynikała potrzeba ich powołania. Późniejsze ich powołanie powoduje definitywne ich pominięcie.

Prekluzja dowodowa jest ważnym elementem sprawności postępowania cywilnego. Pełnomocnik procesowy musi dochować reguł prekluzji, w przeciwnym bowiem wypadku sąd wnioski dowodowe pominie, a strona może przegrać proces, nawet jeżeli obiektywnie ma w sporze sądowym rację. ■

¹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2022 r., II PSK 106/22, i z dnia 13 września 2022 r., II USK 98/22 (Legalis).

² Wyrok SA w Krakowie z dnia 24 maja 2022 r., I AGa 360/20 (Legalis).

DEREGULACJA POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

W poprzednim numerze „Radcy Prawnego” opisałem planowane zmiany m.in. w Kodeksie cywilnym, prawie wekslowym czy w prawie przedsiębiorców, podczas gdy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu deregulacji prawa gospodarczego i administracyjnego oraz doskonalenia zasad opracowywania prawa gospodarczego¹ zawiera w sobie również obszerny pakiet w zakresie procedury administracyjnej.

**PRZEMYSŁAW
KOSIŃSKI**

radca prawny, OIRP w Toruniu
Fot. Małgorzata Radomska

Pierwszym ułatwieniem jest zniesienie obowiązku dołączenia do akt prokury lub pełnomocnictwa, jeżeli stwierdzenie przez organ administracji publicznej umocownienia jest możliwe na podstawie publicznego wykazu, ewidencji lub innego rejestru, do którego organ ten ma dostęp drogą elektroniczną (nowy art. 33 § 5 k.p.a.).

NOWE DORĘCZENIE ZASTĘPCZE

Uzasadnienie projektu wskazuje, że „obecnie obowiązujące regulacje w zakresie doręczeń nie regulują w pełni sytuacji, gdy siedziba osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej nie istnieje lub z innego powodu nie jest możliwa do ustalenia”². Stąd nowy art. 45a § 1 k.p.a. przewiduje, że w takich sytuacjach lub gdy adres siedziby został wykreślony z rejestru lub jest niezgodny z odpowiednim rejestrem i nie można ustalić miejsca prowadzenia działalności, pismo doręcza się osobie fizycznej upoważnionej do reprezentowania adresata także wtedy, gdy reprezentacja ma charakter łączny z innymi osobami. W razie niemożności ustalenia adresu osoby fizycznej upoważnionej do reprezentowania adresata pismo pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia, które następuje z dniem sporządzenia przez organ administracji publicznej adnotacji o niemożności ustalenia adresu osoby fizycznej upoważnionej do reprezentowania adresata, co organ musi utrwalić w aktach sprawy (art. 45a § 2–4 k.p.a.).

¹ Projekt ustawy z dnia 5 kwietnia 2024 r.; <https://legislacja.gov.pl/docs//2/12383815/13050484/13050485/dokument662638.pdf> [dostęp: 16 sierpnia 2024 r.]; dalej: projekt.

² Uzasadnienie projektu, s. 5. <https://legislacja.gov.pl/docs//2/12383815/13050484/13050485/dokument662640.pdf> [dostęp: 16 sierpnia 2024 r.].

USPRAWNIENIA W MEDIACJI

Projekt uściśla w art. 96a § 1a k.p.a., że sprawą, której charakter pozwala na przeprowadzenie mediacji, jest w szczególności sprawa rozstrzygana w ramach uznania administracyjnego, natomiast w drugim zdaniu art. 96b § 1 k.p.a. wskazuje, że zawiadomienie o możliwości przeprowadzenia mediacji może być dokonywane więcej niż raz oraz na każdym etapie postępowania. Uchylona zatem zostaje furtka do powrotu do mediacji później.

Jednocześnie art. 96b § 4 k.p.a. wprowadza konieczny wentyl bezpieczeństwa, który ma na celu uniknięcie obstrukcji w procedurze, a to w taki sposób, że organ administracji publicznej nie dokona w ogóle zawiadomienia, jeżeli z okoliczności faktycznych i prawnych wynika, że sprawa powinna być zatwierdzona niezwłocznie, lub jeżeli przeprowadzenie mediacji zmierzałoby jedynie do przedłużenia postępowania.

UMARZANIE ZAWIESZONYCH POSTĘPOWAŃ

Dodaje się nowe przepisy art. 97 § 4–6 k.p.a., które wprowadzają trzyletni termin, po upływie którego postępowanie zawieszono z przyczyn obligatoryjnych, w oparciu o podstawy wymienione w art. 97 § 1 k.p.a., będzie ulegało umorzeniu, o ile nie będą sprzeciwiać się temu pozostałe strony oraz nie będzie zagrażało to interesowi społecznemu.

Decyzję o takim umorzeniu ma się pozostawiać w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia (art. 97 § 5 k.p.a.), natomiast to rozwiązanie w ogóle nie będzie miało zastosowania do postępowań administracyjnych wszczętych z urzędu (art. 97 § 6 w zw. z § 4 k.p.a.).

DECYZJE HYBRYDOWE

Zaledwie dwa nowe paragrafy (3 i 4) dodane do art. 109 k.p.a. mogą przyczynić się do dużej zmiany w praktyce postępowań administracyjnych. Albowiem na mocy ww. przepisów załączniki do decyzji wydanej w postaci papierowej będą mogły być doręczone na innym trwałym nośniku informacji za zgodą strony wyrażoną na piśmie albo ustnie do protokołu. Ma to wyeliminować aktualny brak takiej możliwości, który bywa szczególnie kłopotliwy zarówno dla organów, jak i stron

Fot. Adobe Stock

w sytuacji dużej liczby załączników lub załączników wielkoformatowych, podczas gdy brak załączenia takich załączników na piśmie w obecnym stanie prawnym może być uznawany za uchybienie mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy³.

ZMIANY W ZAKRESIE POUCZEŃ DO POSTANOWIEŃ

Zmiana wprowadzona w art. 52 § 3 p.p.s.a., w myśl której strona może wnieść skargę do WSA na decyzję lub postanowienie bez skorzystania z prawa do zwrócenia się do organu, który wydał decyzję lub postanowienie z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, w sytuacjach gdy przepisy przyznają jej takie prawo, konsekwentnie przebija się na grunt k.p.a. Artykuł 125 § 3 k.p.a. precyzyjnie wskazuje, że postanowienie, które może być zaskarżone do sądu administracyjnego, doręcza się stronie wraz z pouczeniem o dopuszczalności wniesienia sprzeciwu od postanowienia lub skargi oraz uzasadnieniem faktycznym i prawnym.

ZMIANY W ZAKRESIE DECYZJI AUTOKONTROLI ORGANU

Korekta przepisu art. 132 k.p.a. bierze swój początek z orzecnictwa sądów administracyjnych⁴. Motywacją do zmiany jest to, że w obecnym brzmieniu przepisu art. 132 k.p.a. w sytuacji, w której odwołanie wniosły wszystkie strony, a organ administracji publicznej, który wydał decyzję, uzna, że to odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, może wydać nową decyzję, w której uchyli lub zmieni zaskarżoną decyzję. Z wykładni literalnej wynika, że organ może ograniczyć swoje rozstrzygnięcie jedynie do uchylenia decyzji, podczas gdy w sądownictwie ugruntowało się stanowisko, że organ, który podejmuje się weryfikacji decyzji własnej, jest zobowiązany załatwić sprawę w sposób pełny, czyli nie tylko uchylić własne rozstrzygnięcie, ale w to miejsce wydać decyzję taką, o którą wnioskuje strona⁵. W nowym stanie prawnym organ będzie mógł wydać nową decyzję (w której uchyli zaskarżoną decyzję w całości lub w części i w tym zakresie orzeknie co do istoty sprawy albo, uchylając tę decyzję, umorzy postępowanie), lub zmienić zaskarżoną decyzję.

³ *Ibidem*, s. 9.

⁴ Zob. np. wyrok NSA z dnia 16 stycznia 2015 r., I OSK 2521/13, LEX nr 1675519.

⁵ Uzasadnienie projektu, s. 10.

Projekt wydłuża przy tym termin na wydanie decyzji w ww. trybie autokontroli z aktualnych 7 do 14 dni (nowy art. 133 k.p.a.).

ZWIĄZANIE ORGANU PIERWSZEJ INSTANCJI WSKAZANIAMI ORGANU ODWOŁAWCZEGO

Uzasadnienie projektu potwierdza odnotowywanie dzisiaj zjawiska niewykonywania wytycznych organu odwoławczego przez organ pierwszej instancji⁶. Stąd nowy art. 139a § 1 k.p.a., w myśl którego organ odwoławczy przy ponownym rozpatrywaniu odwołania, w przypadku stwierdzenia nieuzasadnionego naruszenia przez organ pierwszej instancji obowiązku, który polega na nieuwzględnieniu:

- 1) wskazanych przez organ odwoławczy okoliczności, które należy wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy, o których mowa w art. 138 § 2 zdanie drugie, lub
- 2) określonych przez organ odwoławczy wytycznych w zakresie wykładni przepisów prawa, które mogą znaleźć zastosowanie w sprawie, o których mowa w art. 138 § 2a – zarządza wyjaśnienie przez organ pierwszej instancji przyczyn i ustalenie pracowników winnych naruszenia tego obowiązku (w ramach odrębnego postępowania⁷), a w razie potrzeby także podjęcie środków zapobiegających naruszeniu tego obowiązku w przyszłości.

Z kolei w myśl przepisu art. 139a § 2 k.p.a. taki pracownik organu podlega odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej albo innej odpowiedzialności przewidzianej w przepisach prawa, jeżeli ze swojej winy doprowadził do naruszenia przez organ I instancji obowiązku, o którym mowa w § 1, i naraził ten organ na odpowiedzialność odszkodowawczą.

Zmianie ulega zakres definicji zaległej administracyjnej kary pieniężnej i doprecyzowuje w nowym art. 189i k.p.a., że zaległą administracyjną karą pieniężną jest kara niezapłacona w terminie 14 dni od dnia doręczenia stronie decyzji w sprawie administracyjnej kary pieniężnej, jeżeli decyzja stała się ostateczna, chyba że przepisy szczególne wskazują inny termin jej zapłaty.

Projekt dodaje też w przepisie art. 189k § 1 pkt 2 k.p.a. możliwość odroczenia terminu wykonania zaległej administracyjnej kary pieniężnej lub rozłożenie jej na raty także w stosunku do odsetek za zwłokę, jak również możliwość udzielania ulg z urzędu w zakresie administracyjnych kar pieniężnych (art. 189l § 1 k.p.a.).

PODSUMOWANIE

Projekt jest na finiszu konsultacji publicznych, ponieważ Minister Rozwoju i Technologii w dokumencie dodanym do Rządowego Centrum Legislacji 18 czerwca 2024 r. na ponad 500 stronach odniósł się do wszystkich zgłoszonych w toku tychże konsultacji uwag⁸. Same zmiany niosą potencjał usprawnień procedury administracyjnej, pod warunkiem wszakże ich należytej recepcji przez organy administracji publicznej. ■

⁶ *Ibidem*, s. 11.

⁷ *Ibidem*, s. 12.

⁸ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12383815/katalog/13050490#13050490> [dostęp: 16 sierpnia 2024 r.].

Fot. Adobe Stock

NARUSZENIE OBOWIĄZKÓW PRZEZ PEŁNOMOCNIKA/OBROŃCĘ Z URZĘDU. CZĘŚĆ 2

W tej części przytoczę kilka przykładów postępowań dyscyplinarnych dotyczących pełnomocników z urzędu w sprawach cywilnych i administracyjnych.

KRZYSZTOF GÓRECKI

Przewodniczący Wyższego Sądu Dyscyplinarnego
Fot. Piotr Gilarski

W sprawie odwoławczej WO-204/22 obwinionego uznano winnym tego, że będąc pełnomocnikiem z urzędu, w sprawie o zachówek cofnął pozew pomimo braku uzyskania od klientki zgody na dokonanie tej czynności procesowej oraz braku uprzedniego, wyczerpującego poinformowania jej o skutkach tej czynności.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny, utrzymując karę orzeczoną w pierwszej instancji, wskazał, że obwiniony radca prawny poprzestał na wystaniu do pokrzywdzonej e-maila zapowiadającego cofnięcie pozwu na rozprawie, a milczenie pokrzywdzonej przyjął za akceptację. Obwiniony nie upewnił się, czy pokrzywdzona zna konsekwencje procesowe cofnięcia pozwu, w szczególności w zakresie obowiązku zwrotu kosztów stronie przeciwnej, reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika. Po złożeniu oświadczenia o cofnięciu pozwu obwiniony nie skontaktował się z pokrzywdzoną i nie przekazał jej stosownej informacji, co nie było rzetelnym i profesjonalnym działaniem.

NIEDOPEŁNIENIE OBOWIĄZKÓW PEŁNOMOCNIKA

Nie popisał się też radca prawny, który w okresie od 22 października 2020 r. do 25 października 2021 r., działając jako ustanowiony z urzędu pełnomocnik i prowadząc przed sądem

rejonowym sprawę cywilną, nie wykonał w terminie zobowiązania sądu, czego konsekwencją było zawieszenie postępowania w oparciu o art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., a następnie umorzenie postępowania na podstawie art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c. (WO-155/22).

Naruszenia podstawowych obowiązków dotyczyła także sprawa zawista przed WSD – WO-162/22, w której obwinionemu zarzucono, iż będąc pełnomocnikiem z urzędu w przedmiocie odwołania od decyzji wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, nie wykonał zobowiązania sądu okręgowego wydziału pracy i ubezpieczeń społecznych i nie wskazał wartości przedmiotu zaskarżenia w związku ze złożoną w imieniu strony apelacją, a także nie usunął braków formalnych zażalenia.

Z niedopełnieniem obowiązków pełnomocnika z urzędu, zarówno w pierwszej, jak i drugiej instancji, mieliśmy do czynienia w sprawie WO-24/19. Rzecznik dyscyplinarny zarzucił obwinionej, iż w okresie od 17 marca do 13 września 2017 r., występując w sprawie przed sądem okręgowym wydziałem pracy i ubezpieczeń społecznych oraz przed sądem apelacyjnym wydziałem pracy i ubezpieczeń społecznych jako pełnomocnik ustanowiony z urzędu, nie dochowała należytej staranności w trakcie wykonywania czynności zawodowych, do której zobowiązana była ustawą, obowiązującymi zasadami etyki oraz regulaminem wykonywania zawodu radcy prawnego, poprzez niezłożenie apelacji od wyroku sądu okręgowego wydziału pracy i ubezpieczeń społecznych oraz niezgodzenie tej decyzji procesowej z mocodawcą. Sądy dyscyplinarne obu instancji uznały zasadność tego zarzutu. Obwinionej

zarzucono także niestawienie się w sądzie apelacyjnym na rozprawie bez należytego usprawiedliwienia, pomimo iż do złożenia apelacji oraz uczestniczenia w postępowaniu była zobowiązana treścią przepisu zawartego w art. 118 § 2 k.p.c.

Jak nietrudno się domyślić, klient złożył apelację we własnym zakresie, a pełnomocnik na rozprawę apelacyjną się nie stawiła. Nie było jednak tak, że obwiniona po prostu nie przyszła, ale poprzedzone to zostało wnioskiem procesowym, który stał się podstawą drugiego zarzutu dyscyplinarnego w tej sprawie. Okręgowy sąd dyscyplinarny uznał bowiem obwinioną za winną także tego, że w sierpniu 2017 r., występując przed sądem apelacyjnym wydziałem pracy i ubezpieczeń społecznych jako pełnomocnik ustanowiony z urzędu, godziła w powagę sądu poprzez zamieszczenie w treści wniosku o zmianę terminu bądź usprawiedliwienie nieobecności na rozprawie oświadczenia o treści: „proszę o usprawiedliwienie mojej nieobecności na rozprawie w dniu 13 września 2017 r. Od dnia 1 września 2017 r. będę przebywała u Męża w miejscowości odległej o 500 km od siedziby Sądu, w celu udziału w jesiennych pracach polowych na wspólnym gospodarstwie rolnym. Nie mam możliwości ustanowienia zastępstwa, ani w procesie, ani w ważnych dla naszej Rodziny pracach polowych”. WSD utrzymał w mocy i to rozstrzygnięcie. Nasuwa się pytanie, czy ta ocena nie jest nazbyt surowa, szczególnie wobec licznych wniosków tego rodzaju motywowanych zaplanowanym urlopem wypoczynkowym czy innymi sprawami osobistymi radcy prawnego, które nikogo nie dziwią.

BRAK RZETELNOŚCI I DBAŁOŚCI O INTERES KLIENTA

Z kolei w sprawie WO-99/22 radcy prawnemu zarzucono, że działając jako pełnomocnik z urzędu w postępowaniu kasacyjnym przed sądem apelacyjnym wydziałem cywilnym, nierzetelnie i niesumiennie oraz z nienależytą starannością wykonywał czynności zawodowe i nie zbadał niezwłocznie akt sprawy oraz nie zawiadomił na piśmie reprezentowanej strony i sądu apelacyjnego niezwłocznie, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia go o wyznaczeniu pełnomocnikiem z urzędu, o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku sądu apelacyjnego. Podobna sytuacja miała miejsce w sprawie WO-48/19. W obu przypadkach orzeczono wobec obwinionych kary nagany.

Analogiczne problemy – odniesienia się wprost do zasadności żądań reprezentowanej z urzędu strony – występują w sprawach sądownoadministracyjnych. WSD orzekł w postępowaniu WO-219/22, w którym pełnomocnikowi z urzędu przed WSA zarzucono, że nierzetelnie i niesumiennie oraz z nienależytą starannością wykonywał czynności zawodowe, gdyż nie zawiadomił strony oraz WSA niezwłocznie, nie później niż w terminie dwóch tygodni od terminu zawiadomienia go o wyznaczeniu, o stwierdzeniu braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej, dołączając do zawiadomienia opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku WSA. Tym samym nie wywiązał się z obowiązku określonego w art. 177 § 4 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi ani też nie sporządził i nie wniósł skargi kasacyjnej w ustawowym terminie, działając na szkodę reprezentowanej strony. Drugi zarzut w tej sprawie dotyczył tego, iż

obwiniony nie zawiadomił niezwłocznie WSA i Dziekana Rady OIRP o wypowiedzeniu mu pełnomocnictwa przez klientkę, czym działał na jej szkodę. Podobna sytuacja miała miejsce w sprawie odwoławczej WO-126/14. Nie inaczej było też w postępowaniu odwoławczym WO-21/21, w którym uznano, że pełnomocnik z urzędu nie dołożył należytej staranności przy wykonywaniu obowiązków przed WSA poprzez brak złożenia w terminie skargi kasacyjnej bądź sporządzenia opinii o braku podstaw do jej wniesienia, a także złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku.

W sprawie oznaczonej jako WO-123/17 dodatkowym elementem był brak zawiadomienia klienta o terminie rozprawy. Sąd dyscyplinarny II instancji za prawidłowe uznał ustalenia OSD, iż nie należało dać wiary wyjaśnieniom obwinionego w części, w której twierdził on, że niepodjęcie przez niego czynności i niezawiadomienie pokrzywdzonego o terminie rozprawy było skutkiem wcześniejszego uzgodnienia z pokrzywdzonym takiego sposobu postępowania, a także że następnego dnia po ogłoszeniu wyroku w sprawie powiadomił on pokrzywdzonego o treści rozstrzygnięcia. Twierdzeń tych nie dało się bowiem pogodzić z działaniami podjętymi przez samego pokrzywdzonego, który skierował do NSA pismo z prośbą o informację, co się dzieje w sprawie, i dopiero z odpowiedzi dowiedział się o odbyciu rozprawy i wydaniu wyroku.

Jak widać, wyżej opisane przykłady dotyczą co do zasady braku staranności, rzetelności i dbałości o interes klienta.

WYKORZYSTANIE INSTYTUCJI W CELU UZYSKANIA KORZYŚCI

Z innej beczki jest natomiast sprawa oznaczona w II instancji jako WO-71/20, w której radca prawny został obwiniony o to, że działając jako pełnomocnik z urzędu: 1. złożył, pomimo nikłych ku temu podstaw faktycznych, do sądu rejonowego 36 jednorodzajowych pozwów, każdy o zapłatę kwoty 51 tys. zł tytułem odszkodowania za utracone korzyści powstałe w wyniku odstąpienia przez spółkę z o.o. od zawarcia z reprezentowaną stroną umowy o pracę, w czasie, gdy obwiniony świadczył na rzecz pozwanej spółki pomoc prawną oraz zajmował się sprawami tej spółki, na podstawie pełnomocnictw udzielonych mu przez członków zarządu, będących jego najbliższymi krewnymi; 2. złożył do sądu okręgowego, powołując się na te same podstawy faktyczne i prawne, pomimo nikłych ku temu podstaw faktycznych i działając w tych samych warunkach, 13 pozwów, w tym 12 o zapłatę po 78 tys. zł tytułem odszkodowania za utracone korzyści oraz pozew o zapłatę kwoty 5,1 mln zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną powodowi przez wskazaną spółkę, co w sposób rażąco naruszało obowiązek unikania konfliktu interesów, godziło w godność i zaufanie do wykonywanego zawodu, a także mogło doprowadzić m.in. do uzyskania przez pełnomocnika kosztów zastępstwa procesowego z urzędu, we wszystkich tych sprawach bez względu na wynik postępowania. Kwota ta, przy nieco absurdalnym założeniu, że sądy powszechne by się w tym nie zorientowały, wyniosłaby ok. 350 tys. zł...

W tym przypadku mieliśmy do czynienia z próbą instrumentalnego wykorzystania instytucji pełnomocnika z urzędu w celu uzyskania korzyści majątkowych. ■

AKTYWNOŚĆ RADCY W SOCIAL MEDIACH A ZASADY ETYKI ZAWODOWEJ. CZĘŚĆ 2

W orzecznictwie dyscyplinarnym i stanowiskach Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu problematyka aktywności radców prawnych w social mediach nie jest może pierwszoplanowa¹, co nie oznacza, że jest nieznacząca.

Rozstrzygnięto bowiem kwestię dopuszczalności korzystania z mediów społecznościowych w ogóle i z jej konkretnych przejawów, przeanalizowano możliwość równoczesnego korzystania z różnych kanałów komunikacji (Meta i Google) oraz zlecenie aktywności w powyższych obszarach podmiotom zewnętrznym.

**SŁAWOMIR W.
CIUPA**

radca prawny, Ośrodek Badań,
Studiów i Legislacji KRRP
Fot. Archiwum KIRP

Zacząto się od promowania postów na FB (reklamy). W stanowisku Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu (KEiWZ) z 12 września 2017 r. (sk-12.09.2017-jk)² uznano, że jest to niedopuszczalne informowanie o wykonywaniu zawodu z uwagi na sprzeczność z dobrymi obyczajami i godnością zawodu (art. 32 KERP 2014). Doprecyzowano, że zakaz dotyczy promocji, która jest nachalna i natarczywa (art. 32 pkt 4 KERP 2014 – przyp. aut.), w szczególności poprzez częstotliwe lub wielokrotne wyświetlanie postów użytkownikom, także tym niezainteresowanym (ustawienie zbyt szerokiego zasięgu osobowego i terytorialnego). Podkreślono także, że może to utrudniać innym radcom prawnym (stosującym się do zakazu – przyp. aut.) dostęp do rynku (art. 35 ust. 3 KERP 2014). Zasygnalizowano, że niedopuszczalne może być również proponowanie bezpłatnych porad w mediach społecznościowych skierowanych do wybranej grupy potencjalnych klientów i zakładanie w nich wydarzeń inicjujących takie porady (porady przynęty).

¹ Duże zainteresowanie mediów i środowiska wywołało orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 22 października 2016 r. WSD 120/15 dopuszczające co do zasady korzystanie z Google Ads mimo obowiązującego wówczas zakazu reklamy. Późniejsze orzeczenia WSD (z dnia: 27 października 2018 r., WSD 141/17; 6 kwietnia 2019 r., WSD 151/18 i WSD 7/19) oraz wyroki SN (z dnia: 8 stycznia 2019 r., II DSI 9/18; 14 listopada 2019 r., II DSI 65/19; 22 września 2020 r., II DSI 26/20) uznany to za złamanie tego zakazu i uchybienie godności zawodu. Aktualnie Kodeks Etyki Adwokackiej dopuszcza tzw. informację handlową (tj. każdą formę promocji, w tym reklamę).

² <https://bsrp.kirp.pl/d/2516/5/?tc=183>.

Stanowisko przeszło test sądowy w orzeczeniu Wyższego Sądu Dyscyplinarnego (WSD) SD z dnia 8 czerwca 2022 r., WO-43/22³, dotyczącym promowania postów na FB w ramach profilu marki o treści: „Zadbaj o majątek z D.”; „Mechanizm wyzysku frankowiczów”; „Frankowiczu! Bezpłatnie przeanalizujemy Twoją umowę z bankiem”; „Frankowiczu! Jeśli przegrasz z bankiem, zwrócimy Ci koszty”; „Jesteśmy tak pewni zwycięstwa, że jeżeli wygrasz, zwrócimy Ci koszty i nic nie zarobimy”; „Frankowiczu! Co się stanie, jeżeli przegrasz proces z bankiem – Nic. Zwrócimy Ci poniesione koszty, a Ty spłacisz kredyt do końca w niezmienionym kształcie”. Posty te, komunikując tzw. frankowiczom możliwość skorzystania z usług pomocy prawnej, odsyłały do reklamowanego profilu radcy prawnego (tzw. fanpage), zaś nazwy i logo obu profili były podobne. Profil marki został stworzony przez radcę prawnego, który współpracował z „marką” jako klientem. Faktycznie służył więc komunikacji marketingowej (reklama) i dystrybucji usług (ich oferowaniu) radcy prawnego. Przeciętny odbiorca usług, zapoznając się z treścią postów, mógł z łatwością skojarzyć radcę prawnego jako osobę, która zajmowałaby się jego sprawą, gdyby skorzystał z usług promowanych w postach. Zachowanie zakwalifikowano jako naruszenie: art. 32 KERP 2014 jako przejaw narzucającej się reklamy (mogła się wyświetlać częstotliwie także odbiorcom niezainteresowanym takimi usługami – art. 32 pkt 4 KERP 2014) oraz art. 35 pkt 3 KERP 2014 jako aktywność drogą elektroniczną z zastosowaniem rozwiązań sprzecznych z dobrymi obyczajami i zasadami KERP – utrudnianie dostępu do rynku innym (postępującym etycznie) radcom prawnym. WSD w ocenie tego, czy komunikacja jest nachalna, odwołał się do wyroku SN z dnia 17 listopada 2015 r., SDI 49/15⁴, w którym brano pod uwagę rozmiar (zasięg), miejsce, sposób oraz kontekst i odbiór komunikowania. W orzeczeniu zasygnalizowano, że zachowanie to może być przewinieniem dyscyplinarnym również z uwagi na treść

³ <https://bsrp.kirp.pl/d/86/5/?tc=12>.

⁴ LEX nr 1918834.

❤️ 61 💬 28

👍 72

Fot. Adobe Stock

postów przybierających formę ofert kancelarii radcy prawnego (art. 33 ust. 2 KERP 2014). Radca prawny został ukarany karą pieniężną w wysokości 7 tys. zł i kosztami postępowania za obie instancje w wysokości 3 tys. zł.

Najnowsze stanowisko KEiWZ z dnia 14 marca 2024 r. (sk-14.03.2024-RO-TK, niepubl.) uogólnia stanowisko z dnia 12 września 2017 r. (sk-12.09.2017-jk), wyrażając pogląd dopuszczający korzystanie przez radcę prawnego z social mediów za pomocą narzędzi Meta Business (FB i Instagram), jeżeli stanowi ono przejaw dozwolonego informowania o wykonywaniu zawodu (służącego promocji radcy prawnego, jego usług lub form wykonywania zawodu – art. 31 ust. 1 KERP 2022) lub pozyskiwania klientów (art. 33 ust. 1 KERP 2022), tzn. nie narusza art. 32 KERP (i art. 33 KERP 2022 – przyp. aut.).

PROFIL FIRMY W GOOGLE (REKLAMY W WYSZUKIWARCE, WIZYTÓWKI I MAPY GOOGLE, GOOGLE ADS)

W stanowiskach KEiWZ z dnia 20 grudnia 2023 r. (sk-20.12.2023-RO)⁵ i dnia 14 marca 2024 r. (sk-14.03.2024-RO-TK, niepubl.) uznano, że korzystanie z Profilu Firmy w Google (dawniej Google Moja Firma), co dotyczy reklam (linków sponsorowanych) w wyszukiwarce Google, wizytówki i Mapy Google oraz reklam w Google Ads, stanowi dopuszczalny przejaw informowania o wykonywaniu zawodu. Dopuszczalność nie oznacza jednak dowolności, gdyż zakazy w tym zakresie wynikają z art. 32 KERP i dotyczą treści komunikacji oraz sposobu korzystania z Profilu (konfigurowania narzędzi). Ponieważ w stanowisku KEiWZ z dnia 14 marca 2024 r. (niepubl.) analizowano dopuszczalność korzystania z Profilu Firmy Google i Meta Business, można zasadnie stwierdzić, iż nie jest zakazane łącznie z nich korzystanie przy spełnieniu powyższych wymogów.

BUDOWANIE WIZERUNKU EKSPERTA (PUBLIC RELATIONS)

Kwestię budowania wizerunku eksperta na portalu internetowym (*public relations*) za pomocą treści (contentu) wartościowych dla odbiorców rozstrzygnęło orzeczenie WSD z dnia 7 grudnia 2022 r., WO-172/2⁶. Radca prawny opublikował na portalu materiał dotyczący wprowadzenia do polskiego prawa

tw. konfiskaty rozszerzonej zatytułowany „Zgromadziłeś ponadprzeciętny majątek? To masz się czego bać! Przyjdzie konfiskata rozszerzona i ci go odbierze”. W treści dokonał jej krytycznej oceny i zawarł sugestie lokowania majątku na Cyprze i Malcie – dodatkowo zamieścił informacje o swojej kancelarii (jej nazwę, obszar praktyki zbieżny z poruszaną problematyką). WSD uznał to zachowanie za komunikację nienaruszającą zasad informowania o wykonywaniu zawodu (art. 31 ust. 3 i art. 32 KERP 2014), zaś radcę prawnego uniewinniono. W uzasadnieniu argumentowano, że radca prawny ma prawo do wyrażania własnych poglądów i osądów opierających się na doświadczeniu w stosowaniu i wykładni prawa. Jeżeli przybiorą one formę krytycznej w stosunku do władzy publicznej publikacji, nawet przy dodaniu do nich ww. informacji o kancelarii, nie można uznać, że stanowi to niedozwolone informowanie o wykonywaniu zawodu (art. 32 KERP 2014) lub nastawione jest na pozyskiwanie klientów (publikacja nie jest propozycją zawarcia umowy z klientem – art. 33 ust. 1 KERP 2014). Podanie takich informacji jest także dopuszczalne na podstawie art. 31 ust. 3 KERP 2014 i zgodne ze zwyczajem umieszczania pod publikacją informacji o jej autorze i jego kompetencjach zawodowych.

Nie każda jednak treść komunikacji będzie dozwolona. W wyroku SN z dnia 5 maja 2015 r., SDI 15/16, oceniano stan faktyczny, gdy adwokat zamieścił w grupie dyskusyjnej wpis: „Kto zna firmę [...] Zbieram informacje na temat ww. firmy w związku ze sprawą sądową o sfuszerowanie wykonania [...]”. Jeśli ktoś coś o nich wie i może się podzielić – będę wdzięczny za info. Pozdrawiam, T. L”. Zachowanie zakwalifikowano jako przewinienie dyscyplinarne przy wykonywaniu czynności zawodowych ze względu na naruszający godność zawodu, rzeczowość, umiar i oględność cel komunikatu (korzystanie z wpisu jako środka do gromadzenia materiału dowodowego w sposób naruszający standardy procesowe i dobro zawodu – § 1 ust. 2, § 4, § 13, § 14, § 16, § 17 Kodeksu Etyki Adwokackiej). Adwokat został ukarany karą nagany.

Ponieważ budowanie wizerunku eksperta może dotyczyć także innej działalności radcy prawnego, w piśmie KEiWZ z dnia 5 lutego 2021 r., P-05.02.2021-RW⁷, podkreślono, że radca prawny niewykonyjący zawodu może postugiwać się tytułem zawodowym na portalu LinkedIn, skoro jest wpisany na listę radców prawnych.

⁵ <https://kirp.pl/wp-content/uploads/2023/02/sk-20.04.2018-gw.pdf>

⁶ <https://bsrp.kirp.pl/d/6117/5/?tc=12>

⁷ <https://bsrp.kirp.pl/d/2500/5/?tc=180> [dostęp: 10 września 2024 r.].

ZLECANIE USŁUG KOMUNIKACJI MARKETINGOWEJ PODMIOTOM ZEWNĘTRZNYM

W stanowisku KEiWZ z dnia 14 marca 2024 r. (sk-14.03.2024-RO-TK, niepubl.) dopuszczono możliwość umownego powierzenia podmiotowi zewnętrznemu świadczenia usług komunikacji marketingowej lub dystrybucji usług (pozyskiwania klientów), o ile spełnione zostaną wymogi określone w art. 31–33 KERP 2022 (szczególnie art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 3 i art. 33 ust. 1 zd. drugie KERP 2022 – przyp. aut.). Nie zdejmuje to jednak z radcy prawnego odpowiedzialności za dbałość, aby aktywność zewnętrznego podmiotu w social mediach była zgodna z prawem, dobrymi obyczajami i zasadami KERP.

KOMENTARZ

Rozstrzygnięcia powyższe należy uznać za trafne i zachowujące aktualność na gruncie art. 31–33 KERP 2022. Stanowisko KEiWZ w kwestii tego co wolno, a czego nie, ewoluuje od konkretów do ogólniejszych wniosków. Niemniej KEiWZ podkreśla, że w związku z nieustannym rozwojem technologii samą w sobie dopuszczalność korzystania można rozważyć abstrakcyjnie – jednak kwestia, czy będzie to przewinienie dyscyplinarne (złamanie zakazu), musi być rozstrzygana w konkretnych okolicznościach. Widać to wyraźnie w orzecznictwie WSD. Bierze ono pod uwagę przy ocenie, czy nie doszło do złamania zakazu, nie tylko specyfikę czy charakter

danego rodzaju social mediów, a nawet treść regulaminów ich dostawców. Istotne są także cele korzystania z mediów oraz transparentne sposoby łączenia komunikacji w różnych mediach i na różnych profilach, specyfika i intencje zakupowe odbiorców oraz ich punkt widzenia w odbiorze komunikacji, jakość komunikatu – zasięg osobowy i terytorialny, częstotliwość lub wielokrotność przekazu. Sposób kierowania treści do odbiorców winien być nienachalny, a rodzaj zastosowanych narzędzi i sposób ich wykorzystania cechować brak agresywności.

Podsumowując, w świetle orzecznictwa i stanowisk KEiWZ radca prawny może przy wykonywaniu zawodu (także poza nim) korzystać z social mediów (FB, Instagram, LinkedIn) i dostępnych w nich narzędzi oraz łączyć je z innymi kanałami komunikacji (Google). Zakazane jest to, co dotyczy komunikowanych treści lub sposobu korzystania z mediów oraz jest sprzeczne z prawem, dobrymi obyczajami lub zasadami KERP (art. 31–33). Treść przekazów winna nie naruszać tajemnicy zawodowej, być prawdziwa, rzetelna, rzeczowa, zachowywać umiar i takt. Stosowane narzędzia społecznościowe muszą budować atmosferę zaufania i godności zawodu oraz lojalności wobec klienta, braku presji, narzucania się lub innej agresywności, uwzględniać charakter i intencje odbiorców. Od tego zależy ryzyko etyczne (możliwość popełnienia przewinienia dyscyplinarnego) aktywności w social mediach, którego poziom przykładowo ilustruje poniższa tabela. ■

AKTYWNOŚĆ W SOCIAL MEDIACH – PRZYKŁADOWY POZIOM RYZYKA ETYCZNEGO

RYZYKO NISKIE	RYZYKO PODWYŻSZONE	RYZYKO WYSOKIE
<ul style="list-style-type: none"> public relations, w tym wpisy na blogu, posty np. na FB/LinkedIn, podcasty lub kanały YouTube (dopuszczalne informacje o osobie radcy prawnego i jego usługach, wykonywaniu zawodu, przydatne dla klienta – zasady świadczenia usług i kształtowania wynagrodzenia); działania publikacyjno-edukacyjne (wyjaśnienia lub komentarze dotyczące prawa lub orzecznictwa np. blogi, newslettery, alerty, e-booki); informowanie obsługowo-relacyjne (misja, profil, strategia działania, zasady współpracy i obsługi); listy (wykazy lub oznaczenia) klientów za ich zgodą. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpowszechnianie opinii, komentarzy, referencji, rekomendacji klientów, a także wpływanie na ich treść (np. reżyserowane testimoniale); listy przeciwników; informowanie o udziale i wynikach w rankingach prawniczych, o ile nie narusza Regulaminu wykonywania zawodu; informowanie o prowadzonych i zakończonych sprawach (kwestia tajemnicy zawodowej); neutralny content o ukrytych celach promocyjnych lub sprzedażowych (np. opinie i komentarze radcy prawnego na blogu i mikroblogu, wpisy lub posty w serwisie); promowanie postów, linki sponsorowane lub inne reklamy (np. FB, Instagram, LinkedIn, TikTok, Google), o ile nie naruszają art. 32 KERP; szkolenia ukierunkowane na ukryte zdobycie potencjalnych lub określonych klientów (webinaria, e-learning, szkolenia online); kanał dystrybucyjny, np. na FB, Instagramie (np. nietransparentne propozycje zawarcia umowy, praktyki cenowe, recenzje i rekomendacje usług); marketing afiliacyjny (np. influencing); zlecenie komunikacji marketingowej i dystrybucji usług osobom trzecim. 	<ul style="list-style-type: none"> nierzeczowa, nachalna lub agresywna promocja (np. nierzeczowe hashtagi lub spamming); wprowadzające w błąd lub nierzeczowe chwaleńcze sukcesami (w szczególności reklama superlatywna, o przyznanych nagrodach lub wyróżnieniach, wynikach finansowych, niejednoznaczne liczniki wygranych spraw lub łącznej wartości kwot zasądzonych na rzecz klientów); przekazy szokujące (motywy obrzydliwe, zaskakujące strachem, przemocą, śmiercią, chorobą), kontrowersyjne (motywy erotyczne, religijne, wyznaniowe, ideologiczne), ukryte (np. kryptoreklama); publikowanie poufnych informacji lub rozstrzygnięć z prowadzonych własnych spraw; wypowiedzi porównawcze lub krytyczne dotyczące innych radców prawnych lub osób (np. platformy oceniające prawników, niejednoznaczne ratingi, porównywarki); wypowiedzi promocyjne w ramach wydażeń medialnych, publicznych, społecznych niezwiązanych z wykonywaniem zawodu; zapewnienia, gwarancje, zachęty, w tym reklamy przynęty lub proponowanie porad przynęt (szczególnie bezpłatnych dla anonimowych potencjalnych klientów).

KADENCJA W TECHNOLOGII

Oczywiście technologia nie ma kadencji, ale samorząd radców już tak – właśnie zmierzającą ku końcowi. To dobra okazja do podsumowań – również w „niekadencyjnej” technologii i jej relacji z zawodem radcy prawnego.

TOMASZ PALAK

radca prawny, prelegent, autor artykułów na www.tomaszpalak.pl i w prasie, wykładowca WSB, WSAiB, WSEI i UTH
Fot. Grzegorz Giziński

Co wydarzyło się w technologii przez ten czas? Prawdopodobnie łatwiej byłoby powiedzieć, co się nie wydarzyło. Można odnieść wrażenie, że te kilka lat ostatniej kadencji było bardziej technologicznie dynamiczne od wielu poprzednich czasów urzędowania samorządu w sumie.

PANDEMIA

Zdążyliśmy już przywyknąć do tego słowa – nieraz nawet zapomnieć. Nie można zaprzeczyć – sytuacja zmusiła konserwatywną branżę prawną do skorzystania z wsparcia technologii, a potem wygodne rozwiązania z nami zostały.

To się może wydawać nie do wiary, ale przecież jeszcze niedawno rozprawy zdalne nie były oczywistą alternatywą dla jechania na drugi koniec kraju lub szukania substytutu. Podobnie (pomijając już po latach chaotyczne okoliczności wprowadzania) oczywistością są dla nas teraz pisma doręczane za pośrednictwem Portalu Sądowego. Jako radcowie pod „pretekstem” pandemii znacznie usprawniliśmy kontakt z sądownictwem przy pomocy technologii.

Zresztą nie tylko z sądownictwem – przykładowo warto przypomnieć składane online wnioski o tzw. postojowe do ZUS. Usprawnił się zatem także kontakt z urzędami czy w samorządzie – np. możliwość odbywania zajęć przez aplikantów online. No i po prostu funkcjonowanie w kancelariach – częstsze spotkania online zamiast na żywo, ułatwienia w pracy zdalnej i tak dalej.

SZTUCZNA INTELIGENCJA I NIE TYLKO

Gdybym nie zawarł w podsumowaniu technologicznym ostatnich lat tego sformułowania, z pewnością byłoby niepełne. AI była odmieniana przez wszystkie przypadki, zdołała stać się słowem wytrychem do wszystkiego. I znów – jeszcze przed rozpoczęciem obecnej kadencji naszego samorządu – mogło wydawać się nie do pomyślenia, że stworzenie obrazka, analizy dokumentu czy wpisu na social media będzie tak proste. A jednocześnie – od strony regulacyjnej – tak wymagające.

Sztuczna inteligencja wkroczyła też do legaltechu – liczba narzędzi oferujących prawnikom wsparcie przy jej pomocy jest już wręcz przytłaczająca. Co więcej – również narzędzia dotąd jej niestosujące zaczęły „wplatać” AI. Oswajanie się z możliwościami AI działo się więc czasem niemal wbrew woli prawników.

Na tle rewolucji AI – a przynajmniej tak widzianej w ostatniej kadencji „medialnie” – inne technologie wspominam bardziej na marginesie. Nie można jednak nie zauważyć, że dalszy postęp dzieł się także w aspektach blockchain czy metaverse.

WOJNA W UKRAINIE

Na pierwszy rzut oka konflikt zbrojny u naszych wschodnich sąsiadów mógłby sprawiać wrażenie umieszczonego omyłkowo w kontekście nowych technologii w kończącej się kadencji. Przecież technologia pola bitwy nie przeniknęła do pracy prawników – i dobrze. Zaryzykuję jednak twierdzenie, że wojna w pewnym sensie wpłynęła na nasze myślenie o technologii. Zaczęliśmy się częściej zastanawiać – z kim dzielimy się danymi? Skąd pochodzą chipy? Czy da się być podstuchiwany i jak temu zapobiegać?

Przykłady można by mnożyć, ale nie taki jest cel tego akapitu. Po prostu przekonaliśmy się, jak aspekty higieny cyfrowej czy cyberbezpieczeństwa dzieją się tuż obok i mają wpływ nie tylko na biznesy, ale po prostu na ludzkie życie.

Zmieniły się przepisy – pojawiły się sankcje dla Rosji czy weryfikacja ewentualnych powiązań kontrahentów z jej „obozem”. Przeptywały nam przez ekrany przepisy covidowe, zakazy wstępu do lasów i tysiące interpretacji wygrzebywanych z pojedynczych tweetów organów – to na szczęście można traktować już jako szalone wspomnienie.

Ale prawo reagowało nie tylko na wojnę i pandemię. Zmieniło się cyberbezpieczeństwo, modyfikowała treść AI Act, do technologii dostosowywały się nawet zasady reklamy radców prawnych.

PODSUMOWANIE

Nie zmieniło się jedno – umiejętnie wykorzystane technologie mogą nam pomagać. I to nieraz w aspektach, na które sami nie wpadliśmy – przyda się nakierowanie z zewnątrz, może czyjaś podpowiedź.

Taką też rolę miało cykliczne pojawianie się tej rubryki w „Radcy Prawnym”. Przez ten czas miałem okazję uprzedzać o zahaczających o technologię zmianach prawnych czy podpowiadać przydatne narzędzia i sztuczki. Jeśli komuś z Czytelników przydała się treść którejś z poprzednich części moich artykułów – bardzo mnie to cieszy. Tymczasem wyglądamy w technologiczną przyszłość – oby była pomocna! ■

AKTYWNOŚĆ CCBE W LIPCU I SIERPNIU – O CZYM RADCOWIE WIEDZIEĆ POWINNI?

W tym roku obchodzimy 20. rocznicę pełnego członkostwa Polski w Radzie Adwokatury i Stowarzyszeń Prawniczych Europy (CCBE). Polską delegację do CCBE tworzą Krajowa Izba Radców Prawnych oraz Naczelna Rada Adwokacka. Oba samorządy przewodniczą delegacji rotacyjnie, współdziałając i uzgadniając stanowisko Polski. Od 1 stycznia 2024 r. polskiej delegacji przewodniczy samorząd radców prawnych.

KOMITET KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO (TRAINING COMMITTEE)

Prace komitetu koncentrowały się w ostatnich miesiącach na przygotowaniu materiałów konsultacyjnych (ankiet i komentarzy) służących przygotowaniu przez Komisję Europejską kolejnej Europejskiej strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości.

W uwagach przekazanych CCBE przez ekspertów KIRP podkreślono w szczególności, że konieczne jest zintensyfikowanie szkoleń nie tylko dla sędziów i pracowników sądów (tu wskaźniki obrazujące wyniki szkoleń pozostają relatywnie wysokie), ale też dla pozostałych zawodów prawniczych, w szczególności radców prawnych i adwokatów.

przez adwokata (lub radcę prawnego) w rozumieniu art. 19 statutu TSUE, postanowienia art. 47 i 52 Karty praw podstawowych UE skutkują tym, że sąd powinien, przed wydaniem orzeczenia odrzucającego skargę, powiadomić o tym wspomnianą stronę, aby umożliwić jej należytą reprezentację przez pełnomocnika? We wniosku o przyjęcie odwołania do rozpoznania wskazuje się na znaczenie ewentualnego obowiązku Sądu UE, polegającego na umożliwieniu stronie uzupełnienia skargi przed stwierdzeniem jej niedopuszczalności, gdyż w przeciwnym razie – zdaniem wnoszącej odwołanie – doszłoby do naruszenia praw ustanowionych w Karcie. Podnoszone w odwołaniu naruszenie prawa polega w istocie na tym, że w Regulaminie SUE nie przewidziano wyraźnie żadnej możliwości usunięcia braków, które umożliwiłoby uniknięcie uznania wniesionej do Sądu UE skargi za niedopuszczalną.

STAŁA DELEGACJA CCBE PRZY TSUE I SĄDZIE EFTA (PD LUX)

W okresie wakacyjnym członkowie komitetu pracowali nad całościową analizą zmian w postanowieniach Statutu TSUE oraz w przepisach regulaminów obu sądów unijnych, wchodzących w życie od 1 września br. w związku z reformą systemu odesłań prejudycjalnych.

Wskazano m.in. na konieczność zwrócenia szczególnej uwagi przez pełnomocnika strony w postępowaniu krajowym na treść jego pisemnych uwag (stanowiska w sprawie odpowiedzi na zadane przez sąd krajowy pytania prejudycjalne), przesyłanych do TSUE lub SUE, **oraz każdorazowego rozważenia wniesienia sprzeciwu co do ich publikacji** po ogłoszeniu przez TSUE lub SUE wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie (np. ze względu na zawarte w tym ostatnim piśmie informacje stanowiące tajemnicę zawodową radcy prawnego lub tajemnicę przedsiębiorstwa klienta) w związku z nowym brzmieniem art. 23 Statutu TSUE oraz implementujących go art. 96 § 3 Regulaminu TSUE oraz art. 202 § 3 Regulaminu SUE.

Zwrócono również uwagę na szansę, jaką daje przyjęcie przez TSUE do rozpoznania odwołania w sprawie C-776/22 P, w którym pojawia się kwestia istotna dla jedności, spójności i rozwoju prawa Unii, a mianowicie: czy w przypadku gdy zdaniem Sądu UE strona nie jest należycie reprezentowana

KOMITET PODATKOWY

■ Konsultacje społeczne na temat DAC

29 lipca 2024 r. CCBE udzieliła odpowiedzi na ogłoszone przez Komisję Europejską konsultacje publiczne dotyczące dyrektywy Rady 2011/16/UE z dnia 15 lutego 2011 r. w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania i uchylającej dyrektywę 77/799/EWG (Dz.U. UE L. z 2011 r. nr 64, s. 1 z późn. zm.), tzw. DAC.

Dyrektywa, przypomnijmy, była wielokrotnie nowelizowana. Szczególnie kontrowersje wzbudziła nowelizacja DAC nakładająca obowiązek raportowania schematów podatkowych (MDR) na podatników, ale także, jeżeli nie przede wszystkim, na doradców w szerokim tego słowa znaczeniu, w tym na radców prawnych. Dodajmy, że w tym roku do polskiego porządku prawnego transponowano kolejną nowelizację DAC, tzw. DAC7, nakładającą obowiązki na operatorów platform cyfrowych. Ta ostatnia nowelizacja nie była jednak objęta wspomnianymi konsultacjami publicznymi, których istotą miało być ustalenie, jak w ocenie respondentów działa DAC. Badanie takie nie miałoby większego sensu w odniesieniu do DAC7, która dopiero rozpoczęła działanie.

CCBE dokonała łącznej oceny wszystkich wersji DAC od 1 do 5, natomiast DAC6 oceniła odrębnie.

■ DAC1–5 pozytywnie oceniona przez CCBE

Ocena DAC1–5 jest zasadniczo pozytywna. CCBE zwróciła uwagę, że większość danych i informacji gromadzonych i wymienianych w ramach DAC, w szczególności w ramach automatycznej wymiany informacji zgodnie z DAC3, dostarcza organom państw członkowskich informacji istotnych dla realizacji celu dyrektywy (zwalczanie oszustw podatkowych i uchylania się od opodatkowania). W ocenie CCBE wymiana ta ma znaczący pozytywny wpływ na skuteczność systemu podatkowego.

■ DAC6 przedmiotem krytyki ze strony CCBE

Co do DAC6 CCBE zwróciło uwagę na wiele cech regulacji powodujących, że w obecnym kształcie nie może ona zostać oceniona pozytywnie. Zdaniem CCBE dyrektywę przede wszystkim należy przejrzeć pod kątem możliwości (wykonalności) ustalania przez zobowiązanych, czy spełnione są poszczególne cechy rozpoznawcze. Ponadto nie wiadomo (nie dokonano takiego przeglądu), czy wszystkie cechy rozpoznawcze niosą ze sobą istotną (użyteczną) informację. CCBE zwróciło także uwagę, że w obecnym stanie prawnym w niektórych państwach członkowskich (np. w Polsce czy Belgii) nie sposób na podstawie obowiązujących przepisów jasno i zwięźle zdefiniować obowiązków w zakresie MDR. Skutek jest taki, że podatnicy na wszelki wypadek przekazują informacje bezużyteczne lub takie, które administracja podatkowa już posiada z innych źródeł. Nawet jednak taka postawa podatników nie daje żadnej pewności, że nie zostaną oni pociągnięci do odpowiedzialności za nieprzekazanie odpowiednich informacji. Przyczyną jest wspomniana niepewność co do zakresu ich obowiązków. Stwarza to sytuację obciążenia podatników nadmiernymi obowiązkami bez jednoczesnego zapewnienia organom państw członkowskich użytecznych lub istotnych informacji i danych w celu skutecznego zwalczania oszustw podatkowych i uchylania się od opodatkowania. Obowiązki wynikające z DAC6 są zatem nieefektywne i jednocześnie uciążliwe w porównaniu ze środkami wynikającymi z transpozycji DAC1–5.

Szczególne obowiązki spoczywające na doradcach (pełniących funkcje tzw. promotorów lub wspomagających) powinny być poddane ocenie z punktu widzenia zobowiązania państw członkowskich do uwzględniania przy nakładaniu obowiązku przekazywania informacji obowiązków przestrzegania tajemnicy zawodowej przez osoby, które mają tę informację przekazywać. Ponadto należy wziąć pod uwagę najnowsze orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE dotyczące DAC6.

CCBE zwróciło także uwagę, że od czasu wejścia w życie przepisów krajowych transponujących DAC6 nie wprowadzono żadnych zmian czy przeglądu cech rozpoznawczych. Oznacza to, że nie zidentyfikowano żadnych dodatkowych potencjalnie agresywnych przejawów transgranicznej optymalizacji podatkowej. Skoro tak, to rodzi się wątpliwość, czy wysokie koszty administracyjne związane z DAC6 są uzasadniane, skoro nie widać żadnych praktycznych efektów działania DAC6 w zakresie wzbogacenia wiedzy organów podatkowych o metodach agresywnej optymalizacji.

■ Polskie orzecznictwo w zakresie DAC6

Przypomnijmy, że mniej więcej w tym samym czasie, w którym CCBE formułowała swoje uwagi, Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok K 13/20 (z dnia 23 lipca 2024 r.), w którym uznał przepisy o MDR za niezgodne z Konstytucją RP w zakresie, w jakim wykonywanie przez doradcę podatkowego obowiązków nałożonych tymi przepisami powoduje naruszenie tajemnicy zawodowej doradcy podatkowego. Trybunał uznał, że przepisy o MDR są sprzeczne z zasadą określoności prawa (art. 2 Konstytucji RP) oraz uniemożliwiają doradcom podatkowym działanie w celu ochrony interesu publicznego oraz dobra i bezpieczeństwa klientów (art. 17 ust. 1 Konstytucji RP). Wprawdzie art. 86b § 7 Ordynacji podatkowej wyłącza obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej, ale nie ma jasno określonych przesłanek, trybu ani warunków, w jakich takie wyłączenie może nastąpić. Kwestionowane przepisy o MDR są sprzeczne z ustawowym i etycznym obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej przez doradców podatkowych oraz z nieograniczoną gwarancją poufności informacji przekazywanych ich klientom.

CCBE zwróciło uwagę na wiele cech dyrektywy DAC6 powodujących, że w obecnym kształcie nie może ona zostać oceniona pozytywnie. Zdaniem CCBE dyrektywę należy przejrzeć pod kątem możliwości (wykonalności) ustalania przez zobowiązanych, czy spełnione są poszczególne cechy rozpoznawcze.

Trybunał wyraźnie wskazał, że ministerialne wyjaśnienia lub interpretacje nie są w stanie „naprawić” wadliwego prawa. Przesądza o tym zasada wyłączności ustawowej przepisów podatkowych wyrażona w art. 217 Konstytucji RP.

Trybunał uznał również, że zakwestionowane przepisy naruszają zasadę proporcjonalności ingerencji w konstytucyjne prawa i wolności, tj. prawo do prywatności (art. 47 Konstytucji RP), ochronę tajemnicy komunikowania się (art. 49 Konstytucji RP) oraz ochronę autonomii informacyjnej jednostki (art. 51 ust. 2 Konstytucji RP). Na marginesie TK uznał za sprzeczne z Konstytucją RP obowiązki wstecznego raportowania schematów podatkowych określone w przepisach przejściowych ustawy je wprowadzającej.

Formalnie wyrok dotyczy jedynie obowiązków doradców podatkowych jako promotorów i wspomagających, ale trybunał wyraźnie zaznaczył, że wynika to z zakresu wniosku o zbadanie konstytucyjności przepisów. Wniosek został złożony wyłącznie przez korporację doradców podatkowych. Z uwagi na podobnie skonstruowaną prawnie tajemnicę zawodową radców prawnych i adwokatów należy przyjąć, że ocena niekonstytucyjności przepisów o MDR dotyczy również ich obowiązków jako pośredników.

Przemysław Kamil Rosiak

Artykuł powstał we współpracy z radcami prawnymi – członkami ww. komitetów CCBE: Agnieszką Sołtys i Piotrem Karwatem. ■

Fot. Adobe Stock

PRZEDSIĘBIORCA POWINIEN KONTROLOWAĆ KOMPUTERY PRACOWNIKÓW

Za VAT wykazany na fałszywych fakturach odpowiada pracodawca, jeśli nie dochował należytej staranności w nadzorze nad pracownikiem. Brak systemu kontroli komputerów, na których wystawiane są faktury VAT, jest brakiem zachowania należytej staranności – stwierdził Naczelny Sąd Administracyjny, rozpatrując sprawę, nad którą wcześniej pochylił się Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

WIESŁAWA MOCZYDŁOWSKA

redaktor, wykładowca, specjalistka
od rachunkowości i podatków
Fot. Archiwum W. Moczydłowskiej

Wyrok, jaki wydał Naczelny Sąd Administracyjny 3 września br., dotyczył kwestii odpowiedzialności za VAT w sytuacji, gdy to pracownik bez wiedzy pracodawcy wystawił fałszywe faktury. Przypomnijmy, że sprawą zajmował się już Europejski Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wydając wyrok 30 stycznia 2024 r., C-442/22, P. sp. z o.o. przeciwko Dyrektorowi Izby Administracji Skarbowej w Lublinie, przy udziale Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców. TSUE stwierdził, że to pracownik, który wystawił fałszywe faktury, odpowiada za VAT, chyba że podatnik pracodawca nie wykazał należytej staranności w kwestii nadzoru nad tym pracownikiem.

NALEŻYTA STARANNOŚĆ PRACODAWCY

TSUE wskazał, że obowiązek należytej staranności powinien w ramach art. 203 dyrektywy VAT ciążyć na pracodawcy w odniesieniu do jego pracownika, w szczególności gdy

pracownik ten jest zobowiązany do wystawiania faktur VAT w imieniu i na rzecz swojego pracodawcy. Nie można uznać takiego pracodawcy będącego podatnikiem VAT za działającego w dobrej wierze, jeżeli nie dochował on należytej staranności wymaganej w celu kontrolowania działań swojego pracownika i uniknięcia w ten sposób możliwości wykorzystania przez tego pracownika jego danych identyfikacyjnych do celów VAT do wystawiania fałszywych faktur w celu popetnienia oszustwa. Wówczas pracodawcy można przypisać noszące znamiona oszustwa działania jego pracownika i należy uznać, że jest on osobą, która wykazała VAT na spornych fakturach w rozumieniu tego art. 203.

Jednak TSUE ocenę należytej staranności w tej konkretnej sprawie pozostawił Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu. Zdaniem TSUE to do organu podatkowego lub do sądu rozpatrującego sprawę należy dokonanie całościowej oceny wszystkich istotnych okoliczności w celu ustalenia, czy podatnik, którego dane identyfikacyjne do celów VAT zostały przywłaszczone przez jego pracownika do wystawiania fałszywych faktur w celu popetnienia oszustwa, wykazał się należyłą starannością wymaganą w celu kontrolowania działań tego pracownika. Jeżeli tak nie jest, podatnik ten jest zobowiązany do zapłaty VAT wykazanego na tych fakturach.

TSUE stwierdził, że art. 203 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego syste-

mu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że: w sytuacji, gdy pracownik podatnika podatku od wartości dodanej (VAT) wystawił fałszywą fakturę wykazującą VAT, postępując się tożsamością pracodawcy jako podatnika bez jego wiedzy i zgody, pracownika tego należy uznać za osobę wykazującą VAT w rozumieniu tego art. 203, chyba że podatnik ten nie dochował należytej staranności, rozsądnie wymaganej w celu kontrolowania działań wspomnianego pracownika. TSUE podkreślił więc, że należyta staranność ma być „rozsądnie wymagana”, a więc w granicach zdrowego rozsądku.

Po siedmiu miesiącach nad sprawą ponownie pochylił się Naczelny Sąd Administracyjny. 3 września br. NSA ostatecznie zamknął ją, odbierając nadzieję spółce na wygraną. Sąd oddalił skargę spółki na orzeczenie sądu pierwszej instancji (I FSK 1212/18). Przypomnimy, że wyrokiem z dnia 23 lutego 2018 r. WSA w Lublinie również oddalił skargę spółki na decyzję Dyrektora Izby Administracji Skarbowej. Sąd ten wówczas w pełni podzielił argumentację organu odwoławczego (I SA/Lu 987/17). NSA nie przychylił się do argumentów spółki w kwestii zarzutu bezpodstawnego przerwania biegu przedawnienia. Stwierdził, że organy skarbowe nie dokonały nadużycia, wszczynając postępowanie karne skarbowe, ponieważ w chwili jego wszczęcia były do tego podstawy. Wynikały one ze zgromadzonego materiału dowodowego.

Organy wszczęły postępowanie w sprawie wystawienia ponad 1,6 tys. sztuk fałszywych faktur VAT na rzecz różnych kontrahentów, na kwotę co najmniej 6 mln zł. Zdaniem NSA materiał, jakim dysponowały organy, uprawniał do postawienia zarzutów zarówno pracownicy, jak i spółce.

Jeżeli chodzi o kwestie oceny naruszenia art. 108 ust. 1 ustawy o VAT, to w tym zakresie NSA uwzględnił te wszystkie argumenty, które zostały przedstawione przez TSUE w sprawie C-442/22. W kwestii uszczuplenia wpływów podatkowych dla celów tego przepisu trybunał wskazał, że niebezpieczeństwo ich utraty nie jest wykluczone w tej sprawie z uwagi na prawo do odliczenia VAT. NSA podkreślił, że jest mu wiadomo, że toczyły się postępowania w stosunku do nabywców, ale nie wie, jaki był efekt tych postępowań i czy ten podatek został rzeczywiście wyegzekwowany od tych podatników.

Zdaniem NSA trybunał wskazał, że osobą, która ponosi odpowiedzialność za wystawienie fikcyjnych faktur, jest pracownik, ale tylko wówczas, kiedy zostanie wykazane, że pracodawca działał w dobrej wierze, że dochował odpowiedniego nadzoru. Jeżeli nadzoru nie dochował, to przejmuje na siebie tę odpowiedzialność.

Zdaniem NSA najistotniejszym argumentem za winą pracodawcy jest to, że na przestrzeni długiego okresu, w którym trwał oszukańczy proceder pracownicy, jej komputer nie był poddany jakiegokolwiek kontroli.

NSA podkreślił, że pracodawca upoważnił pracownika do wystawiania w jego imieniu faktur, spełniających w systemie podatkowym, a zwłaszcza na gruncie VAT, szczególną rolę w zakresie obowiązków rozliczania wykazanego na nich podatku, jak również uprawnień do odliczenia podatku dla odbiorców tych faktur. Zatem powinien stworzyć system mo-

NSA podkreślił, że pracodawca jest zobowiązany do takiej organizacji pracy i systemu monitorowania poczynań pracowników, aby nieuczciwemu pracownikowi utrudnić tego rodzaju działania i aby miał on świadomość ewentualnego szybkiego wykrycia jego poczynań.

nitorowania rzetelności realizacji tej procedury bądź poprzez kontrolę wewnętrzną wyspecjalizowanego w tym zakresie pracownika lub przez profesjonalny w tym zakresie podmiot zewnętrzny.

NSA podkreślił, że pracodawca jest zobowiązany do takiej organizacji pracy i systemu monitorowania poczynań pracowników, aby nieuczciwemu pracownikowi utrudnić tego rodzaju działania i aby miał on świadomość ewentualnego szybkiego wykrycia jego poczynań. Główny zarzut pod adresem strony skarżącej i kierownictwa polega zdaniem NSA na nadmiernym obdarzeniu pracownicy zaufaniem przy jednoczesnym zaniechaniu wdrożenia stosownych procedur kontrolnych, które mogłyby ją zniechęcić do podejmowania działań o znamionach oszustwa na szkodę spółki. Proceder wystawiania fałszywych faktur przez pracownicę trwał kilka lat i zarówno ona, jako kierowniczka stacji paliw, jak i pracownicy czuli się bezpiecznie, biorąc udział w tym przestępczym procederze, mając świadomość braku jakiegokolwiek systemu nadzoru.

ODPOWIEDNIE PROCEDURY KONTROLNE

NSA podkreślił, że funkcjonowanie w firmie odpowiednich procedur kontrolnych przy należyтым, prawidłowym wykonywaniu czynności zwierzchnika ma przeciwdziałać przestępczym poczynaniom pracowników, a jeżeli nawet zostaną one podjęte, to umożliwia szybkie ich wykrycie. Gdyby funkcjonował w spółce system kontroli komputerów osób upoważnionych do wystawiania faktur, to mogłoby to zapobiec wykorzystaniu tych komputerów do nielegalnej działalności. Jednocześnie wskazywałoby to na należyłą staranność pracodawcy w tym zakresie. Ponadto gdyby funkcjonował prawidłowy system nadzoru, to ewentualne wystawienie tych faktur przez pracownicę poza strukturą pracodawcy nie obciążałoby spółki zarzutem braku należytego nadzoru.

Zdaniem NSA, gdyby w spółce był system nadzoru i doszłoby do oszustwa, to nie można byłoby postawić skarżącemu zarzutu niedochowania należytej staranności.

Pełnomocnicy spółki argumentowali, że zgodnie z wykładnią TSUE od pracodawcy należy oczekiwać racjonalnych działań w nadzorze, w granicach zdrowego rozsądku. Ich zdaniem NSA nie pogłębił swoich rozważań co do zaniechań ze strony pracodawcy w nadzorze nad pracownikami. TSUE wskazał wyraźnie, że należyta staranność pracodawcy ma być rozsądnie wymagana. Podnosili przed NSA, że spółka była poddawana kontrolom, zarówno organów podatkowych, jak i franczyzodawcy i efekty tych kontroli były pozytywne dla spółki, a deklarowane przez nią podstawy opodatkowania prawidłowe. Niestety NSA nie przychylił się do tych argumentów (wyrok NSA z dnia 3 września 2024 r., I FSK 1212/18). ■

Fot. Adobe Stock

Z PRAC PARLAMENTU

Przegląd najważniejszych zmian w ustawodawstwie ostatnich dwóch miesięcy.

W KOMISJACH

Sejm rozpoczął prace nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (druk sejmowy nr 553), którego głównym celem jest implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2118 z dnia 24 listopada 2021 r. zmieniającej dyrektywę 2009/103/WE w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej odpowiedzialności. Wśród najważniejszych zmienianych przepisów wymienić należy (1) dostosowanie określeń użytych w ustawie do definicji „ruchu pojazdu” zawartej w ww. dyrektywie, (2) zapewnienie ochrony poszkodowanych lub uprawnionych do odszkodowania w razie niewypłacalności

zakładu ubezpieczeń, w odniesieniu do szkód wynikających z wypadków drogowych w państwie członkowskim ich miejsca zamieszkania oraz w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie ich miejsca zamieszkania, (3) zmianę wysokości minimalnych sum gwarancyjnych w obowiązkowym ubezpieczeniu OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz OC rolników. Istotne znaczenie z perspektywy prawa cywilnego będzie miało przede wszystkim wprowadzenie definicji „ruchu pojazdu” oraz „wprowadzenia pojazdu do ruchu” w szczególności pod kątem skutków wprowadzenia tych definicji dla stosowania art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych i obecnej wykładni art. 436 k.c., w tym dla modyfikacji przesłanek i zakresu odszkodowania z tytułu OC posiadacza pojazdu mechanicznego wynikających z utrwalonego orzecznictwa sądów cywilnych. Projekt został skierowany do pierwszego czytania w Komisji Finansów Publicznych. ■

UCHWALONE USTAWY

Izba uchwaliła ustawę o uchyleniu ustawy o Państwowej Komisji do spraw badania wpływu rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007–2022 (pierwotny druk sejmowy nr 351), która oprócz utraty przez ustawę mocy obowiązującej przewiduje także, że wszelkie czynności prawne i działania podjęte przez komisję uznaje się za nieważne, a sama komisja zostaje zniesiona. Prezydent Andrzej Duda odmówił podpisania ustawy i przedstawił wniosek o jej ponowne uchwalenie. ■

Sejm uchwalił ustawę o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawę – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym (pierwotne druki sejmowe nr 253 i 254). Ustawa główna przewiduje m.in. zmianę sposobu wyboru 15 sędziów TK. Ma ich wybierać Sejm większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów (dotychczas wymagane było uzyskanie bezwzględnej większości głosów). Na stanowisko sędziego trybunału będzie mogła zostać wybrana osoba, która ukończyła 40 i nie ukończyła 70 lat, wyróżniająca się wiedzą prawniczą oraz posiadająca

kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego lub Naczelnego Sądu Administracyjnego. Osoba sprawująca mandat posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego lub wchodząca w skład Rady Ministrów będzie mogła ubiegać się o stanowisko sędziego TK, jeżeli od wygaśnięcia mandatu lub zakończenia pełnienia funkcji członka Rady Ministrów upłynęły co najmniej cztery lata. Podobne ograniczenie dotyczy członków partii politycznych – kandydować na sędziego TK będą mogli dopiero po upływie czterech lat od zakończenia członkostwa. Ustawa – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym zawiera regulacje przejściowe i dostosowujące, niezbędne do wejścia w życie nowej ustawy. Przewiduje m.in., że orzeczenia wydane przez TK w nieprawidłowym składzie zostaną unieważnione, z wyjątkiem tych, które zostały wydane w postępowaniu wszczętym na podstawie skargi konstytucyjnej lub pytania prawnego, a następnie stanowiły podstawę wznowienia postępowania lub wydania orzeczenia bądź decyzji w sprawie indywidualnej. Sejm na wrześniowym posiedzeniu rozpatrzy poprawki Senatu do powyższych ustaw. ■

WEJŚCIE W ŻYCIE

Od 29 sierpnia 2024 r. obowiązuje ustawa o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1237), która dostosowuje polskie prawo do przepisów prawa Unii Europejskiej. Zgodnie z jej założeniami konsumenci będą mogli skuteczniej korzystać z pozwów grupowych m.in. dzięki temu, że podmioty upoważnione (np. organizacje pozarządowe) uzyskają prawo wytaczania tego rodzaju pozwów przeciwko przedsiębiorcom naruszającym interesy konsumentów. Ustawa przewiduje utrzymanie obecnego modelu ochrony zbiorowych interesów konsumentów opartego na postępowaniu prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i dodaje do niego model wytaczania powództw przeciwko przedsiębiorcom przed sądem powszechnym w ramach grupowego postępowania krajowego i grupowego postępowania transgranicznego. W postępowaniu takim można będzie dochodzić nie tylko stwierdzenia stosowania praktyk naruszających ogólne interesy konsumentów, lecz również roszczeń o charakterze odszkodowawczym. Rejestr podmio-

Fot. Adobe Stock

tów upoważnionych do wytaczania tego rodzaju powództw prowadzić będzie Prezes UOKiK. Podmioty te muszą spełniać określone w ustawie kryteria fachowości i niezależności, m.in. prowadzić rzeczywistą działalność niezarobkową na rzecz ochrony interesów konsumentów przez 12 miesięcy przed skierowaniem sprawy do sądu, ich zadaniem statutowym ma być działalność na rzecz zapewnienia ochrony interesów konsumentów zgodnie z przepisami prawa UE, ich działalność nie może mieć na celu osiągnięcia zysku, a także podmioty te nie mogą podlegać wpływowi osób innych niż konsumenci, w szczególności przedsiębiorców, którzy mogliby odnieść korzyść gospodarczą z wytoczenia powództwa grupowego. ■

Od 20 września 2024 r. obowiązują regulację zawarte w ustawie o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ustawy o ochronie baz danych oraz ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (Dz.U. poz. 1254). Ustawa dotyczy wdrożenia do polskiego porządku prawnego dwóch dyrektyw Parlamentu Europejskiego upoważniających twórców i wykonawców utworów audiowizualnych oraz wykonawców utworów muzycznych i słowno-muzycznych do tantiem z tytułu eks-

Fot. Adobe Stock

ploatacji ich dzieł w Internecie oraz wprowadza nowe prawo pokrewne dla wydawców prasy do korzystania online z ich publikacji prasowych. Na skutek przyjęcia jednej z poprawek Senatu w ustawie przewidziano, że mediatorem w sporach między wydawcami a platformami internetowymi będzie Urząd Komunikacji Elektronicznej. ■

25 września 2024 r. to początek obowiązywania ustawy o ochronie sygnalistów (Dz.U. poz. 928) w sektorze prywatnym. Przypomnijmy, że ustawodawca zdecydował, że rozwiązania ustawowe w tym względzie mają wchodzić etapami, tj. w sektorze prywatnym wcześniej, natomiast w sektorze publicznym pod koniec grudnia 2024 r. Sygnaliści to osoby, które pracują w sektorze prywatnym lub publicznym i zgłaszają naruszenia prawa lub ujawniają informacje albo uzasadnione podejrzenia naruszenia prawa. Sygnaliści będą mogli zgłaszać naruszenie prawa niezależnie od podstawy i formy świadczenia pracy lub pełnienia służby. Może to być więc m.in. umowa o pracę, umowa cywilnoprawna, prowadzenie działalności gospodarczej, kontrakt menedżerski, wolontariat, staż, praktyka czy służba wojskowa. Instytucją odpowiedzialną za udzielanie wsparcia sygnalistom będzie Rzecznik Praw Obywatelskich. Na skutek jednej z przyjętych

Fot. Adobe Stock

poprawek Senatu usunięto prawo pracy z katalogu naruszeń prawa, których zgłoszenie lub ujawnienie publiczne przez sygnalistę podlega przepisom ustawy. Jak wskazano w uzasadnieniu poprawki, prawo pracy UE oraz polski Kodeks pracy zawierają szereg gwarancji chroniących pracowników ujawniających naruszenia prawa pracy, dlatego ta gałąź prawa nie została objęta przepisami ustawy. ■

Łukasz Nykiel

Z PRAC OŚRODKA BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRRP

OBSiL co miesiąc analizuje kilkadziesiąt projektów aktów prawnych i przygotowuje do nich opinie. Poniżej przedstawiamy najważniejsze z nich, przygotowane w okresie lipiec–sierpień 2024 r.

■ **Opinia do przepisów karnych i karnoprosesowych rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu usprawnienia działań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji oraz Straży Granicznej na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa (projekt z dnia 21 czerwca 2024 r.).**

W konkluzji opinii sceptycznie odniesiono się do propozycji uregulowania kontratypu przestępstwa użycia lub wykorzystania przez żołnierza lub funkcjonariusza Policji i Straży Granicznej środków przymusu bezpośredniego, broni lub innego uzbrojenia niezgodnie z zasadami, przyjmując zarazem, że jej miejsce powinny zająć zmiany w zakresie uregulowania uprawnień do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni, obejmujące precyzyjne unormowanie takiej możliwości w wyjątkowych, atypowych sytuacjach, w których mogłoby do tego dojść mimo niezrealizowania zasad użycia lub wykorzystania wskazanych środków i broni, obowiązujących we wszystkich innych przypadkach.

Fot. Adobe Stock

Odnosząc się do propozycji uregulowania w płaszczyźnie karnoprosesowej przypadku obrony z urzędu dla żołnierza, funkcjonariusza Straży Granicznej lub Policji, ograniczonej do pojedynczego rodzaju przestępstwa popełnionego w następstwie stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni lub innego uzbrojenia albo użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych, zgodzono się z ogólnym założeniem zapewnienia w sposób rzeczywisty prawa do korzystania z pomocy profesjonalnego obrońcy, jednak zaznaczono, że problem mógłby stanowić punkt wyjścia do szerszej refleksji nad obowiązującą regulacją obrony z urzędu i rozszerzenia zakresu jej zastosowania poza przypadki odnoszące się do obrony obligatoryjnej i związane z niemożnością poniesienia kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i swojej rodziny (art. 78 § 1 k.p.k.). Projektowany przepis stanowił jedynie

punktową regulację przypadków, w których mogłyby ujawnić się przesłanki kontratypizacji przewidzianych tymże projektem, jednakże zaproponowano szersze rozwiązanie, w którym podejrzany nie korzysta z pomocy obrońcy z wyboru, przysuguje mu uprawnienie do żądania jego wyznaczenia z urzędu, niezależnie od stanu jego zamożności, dla celów związanych z czynnością pierwszego przesłuchania.

■ **Opinia do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw**

Opinia z aprobatą odnosi się do generalnej koncepcji legislacyjnej zakładającej zerwanie z obowiązującym modelem ustrojowym prokuratury, opartym na unii personalnej Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego, i rozdzielanie wskazanych funkcji w celu zapewnienia niezależności Prokuratora Generalnego. Jednocześnie zaznaczono, że z uwagi na ograniczenie przedmiotowego projektu do stworzenia mechanizmów służących zapewnieniu niezależności prokuratury na szczeblu centralnym należy oczekiwać rozszerzenia proponowanych zmian i wprowadzenia mechanizmów zapobiegających szeroko zakrojonej obecnie możliwości wpływania przez prokuratorów przełożonych na czynności podejmowane przez podległych im prokuratorów w konkretnych sprawach. Ponadto odnośnie do trybu wyboru Prokuratora Generalnego zaproponowano w celu uniknięcia w przyszłości zagrożeń dla praworządności, aby zmierzać w stronę rozwiązania, które zakładałoby szeroko zakreślony kompromis polityczny, wykraczający ponad bezwzględna większość w Sejmie.

■ **Poradnik dla radców prawnych i jednostek samorządu radcowskiego: ochrona sygnalistów**

W ramach działań Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych powstał nowy Poradnik dla radców prawnych i jednostek samorządu radców prawnych, stworzony z myślą o radcach prawnych, którzy będą musieli dostosować się do nadchodzących zmian wynikających z ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów, wchodzącej w życie 25 września 2024 r. W poradniku omówiono zależność między zagadnieniami wchodzącymi w zakres ustawy a tajemnicą zawodową radcy prawnego i zasadami wykonywania zawodu, ze szczególnym uwzględnieniem nowych praw i obowiązków wprowadzonych ww. ustawą. Opracowanie odnosi się również do pozycji kancelarii radcy prawnego oraz jednostek samorządu radców prawnych jako podmiotów prawnych w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie sygnalistów. ■

Anna Lewandowska

O PLOTCE NAUKOWO

Każdy z nas jej doświadczył. Najczęściej zaczyna się niewinnie. Słyszymy jakiś dziwny komentarz na swój temat i trudno nam jest uwierzyć, że coś takiego w ogóle się pojawiło. Na początku ignorujemy ten sygnał, lecz on nie pozwala nam przejść do porządku dziennego. I zaczynamy się zastanawiać, jak tu sobie poradzić z plotką...

JAROSŁAW BEŁDOWSKI

prezes Polskiego Stowarzyszenia
Ekonomicznej Analizy Prawa,
pracownik naukowy Szkoły
Głównej Handlowej
Fot. Archiwum

Wiemy już, że plotkę nie jest łatwo zdefiniować. Jeśli jednak sięgniemy do słowników, to odnajdziemy w nich zbliżone do siebie definicje, które najczęściej sprowadzają się do: „niesprawdzona lub kłamliwa wiadomość powtarzana z ust do ust, najczęściej szkodząca czyjejś opinii”¹. Jak każdy wytwór działalności ludzkiej, plotkę próbuje się badać, choć badaniom tym daleko jeszcze do wydzielonej dyscypliny naukowej (na marginesie zastanawiam się, czy gdyby powstała, to nazwa „plotologia” przyjęłaby się?). Wiadomo, że plotka jest z nami od zawsze. Wskazują na to przekazy, iż ludy wędrownie w południowej Afryce często wymieniali się np. „informacjami” na temat tych, którzy nie potrafili dzielić się wiadomościami o udanych polowaniach². Czy jednak jest to jednak wyjątek, czy też wszyscy w tym uczestniczymy? Czy jest to może nasz rytuał dzienny?

Właśnie te pytania zadali sobie naukowcy Wydziału Psychologii z University of California, tj. M. Robbins i A. Karan³. Doszli jednak szybko do wniosku, że nie jest wcale tak łatwo wyróżnić cechy osób, które plotkują. Najczęściej przypisujemy je kobietom (czy to plotka?) oraz osobom z niższych klas społecznych (czy to także plotka?) i niewykształconym (czy to również plotka?). Jedynym sposobem jest pogłębione badanie, a rozwój technologii umożliwia już „porządkowanie” plotek. Jeszcze parę lat temu czas spędzany na plotkach mógł być zmierzony wyłącznie w ramach podążania za plotkarzami ze stoperem, ale to przecież mogłoby na nie wpływać! Dzięki dostępnej obecnie technologii nasi naukowcy byli w stanie w sposób neutralny zarejestrować aktywność „plotkarską” w ramach noszonego nadajnika, a w dodatku przypisać takim plotkom cechy, tj. wartość (pozytywna, negatywna i neutralna), temat (osoba znajoma i powszechnie znana, tzn. gwiazda)

¹ Słownik Języka Polskiego, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/plotka> [dostęp: 10 września 2024 r.].

² Szerzej: T. Camilleri, S. Rockey, R. Dunbar, *The Social Brain: The Psychology of Successful Groups*, The Penguin Books 2023.

³ Zob. M. Robbins, A. Karan, *Who Gossips and How in Everyday Life?*, „Social Psychological and Personality Science” 2020, vol. 11, nr 2, s. 185–195.

oraz tematyka (informacja społeczna, wygląd zewnętrzny i osiągnięcia). Badanie nie ograniczyło się jedynie do nagrań i ich klasyfikacji, lecz powiązane było również z wypełnieniem innych kwestionariuszy. Z tych niemal 500 obserwacji wynika jedynie, że plotkarze to zazwyczaj osoby bardziej ekstrawertyczne, a kobiety częściej plotkowały neutralnie niż mężczyźni. Co jednak ciekawe, młodzi ludzie częściej plotkowali negatywnie niż starsi. Biorąc natomiast pod uwagę „porządkowanie”, to plotki koncentrowały się na neutralności i wiązały się z informacjami społecznymi (kochamy plotkować o polityce!). Choć wyliczono, że dziennie poświęcamy na nie 52 minuty, to może nie są one takie złe, jak sądzimy? Nie zapominajmy bowiem, że „plotologia” zdaje się przynależać do nauk społecznych, a w tych nie mamy aksjomatów. Bo już

Fot. Adobe Stock

***Plotka rodzi się najczęściej wówczas,
gdy uważamy, iż jesteśmy traktowani
w sposób nieuczciwy.***

w innym badaniu, choć problem został postawiony inaczej, wyszło innym naukowcom, iż plotkarze mają mniejsze szanse na awans w pracy⁴.

Jaki z tego wniosek dla radców prawnych? Część z nich bierze przecież udział w codziennym życiu przedsiębiorstwa, a część w interakcji w kancelarii. Co z tym począć? Zdaje się, że jest na to tylko jeden sposób – traktować się przyzwoicie, bo plotka rodzi się najczęściej wówczas, gdy uważamy, iż jesteśmy traktowani w sposób nieuczciwy. ■

⁴ Zob. M. Kakarika, S. Taghavi, H. Gonzáles-Gómez, *Don't Shoot the Messenger? A Morality and Gender-Based Model of Reactions to Negative Workplace Gossip*, „Journal of Business Ethics” 2024, vol. 189, nr 2, s. 329–344.

HISTORIA STARA JAK ŚWIAT, CZYLI SKĄD SIĘ WZIĘLI SYGNALIŚCI?

Historia sygnalistów jest tak stara jak sama cywilizacja. W różnych epokach i kulturach działania tych osób były różnie postrzegane, od bohaterskich po zdradzieckie. Współczesna rola sygnalisty, wspierana przez systemy prawne, stanowi efekt długiego procesu zmian historycznych, politycznych i kulturowych.

**EWA
URBANOWICZ**
radca prawny, rzecznik
prasowy OIRP w Lublinie
Fot. Magda Pucek

W starożytnym Rzymie istniały przepisy, które nagradzały osoby zgłaszające przypadki korupcji i przestępstw w aparacie państwowym. Takie postępowanie było korzystne nie tylko dla sygnalistów, którzy zyskiwali na tym finansowo, ale także dla państwa, które mogło lepiej kontrolować nadużycia wewnątrz swoich struktur. W starożytnej Grecji czy Chinach nie było oficjalnych mechanizmów nagradzania sygnalistów – osoby, które ujawniały nadużycia władzy, bywały czasami uznane za bohaterów, ale częściej jednak spotykały się z ostracyzmem. W średnio-wiecznej Europie system władzy feudalnej był silnie zhierarchizowany, a lojalność wobec osób „wyższych rangą” priorytetowa. Zgłaszających nadużycia, zwłaszcza wobec możnych, uznawano za zdrajców lub donosicieli. Sygnalizowanie działań niezgodnych z prawem wiązało się z dużym ryzykiem, a los takich ludzi bywał tragiczny. Mimo tego władcy wykorzystywali swoich szpiegów do monitorowania rywali, a informatorów nagradzano za ich usługi. Było to jednak dalekie od współczesnego rozumienia sygnalizowania, ponieważ motywacja tych osób była głównie finansowa lub polityczna, a nie moralna.

Przełom w historii sygnalistów przyniosły rewolucje XVIII i XIX w. W tym czasie pojawiły się nowe koncepcje praw obywatelskich, wolności słowa i odpowiedzialności władzy przed społeczeństwem. Pierwszymi znanymi sygnalistami byli marynarze USA, którzy zgłosili niewłaściwe zachowanie komandora marynarki kontynentalnej, a następnie podpisali petycję do Kongresu Kontynentalnego opisującą działania i nadużycia ich dowódcy. W 1777 r. Kongres Stanów Zjednoczonych uchwalił pierwsze prawo chroniące sygnalistów. Podkreśleniem znaczenia oraz konieczności ochrony tych osób był uchwalony w 1863 r. *False Claim Act*, w którym sygnalista mógł otrzymać w zamian za swe działanie część środków przyznanych rządowi w ramach odszkodowania. W XIX w., wraz z rozwojem prasy i mediów, rola sygnalisty zyskała na

znaczeniu. Wielu dziennikarzy działało jako sygnaliści, ujawniając skandale polityczne, korupcje i nadużycia władzy. XX w. to czas wielkich przemian społecznych, politycznych i gospodarczych, które wpłynęły także na postrzeganie sygnalistów. Kolejnym przełomem był przypadek Daniela Ellsberga i tzw. Pentagon Papers. W 1971 r. Ellsberg, analityk pracujący dla rządu USA, ujawnił tajne dokumenty dotyczące wojny w Wietnamie. Ujawnienie tych dokumentów wywołało ogólnonarodową debatę na temat etyki, tajemnic państwowych i odpowiedzialności rządu wobec społeczeństwa. Ellsberg stał się jednym z najbardziej znanych sygnalistów w historii, a jego działania zainspirowały innych oraz zwróciły uwagę na znaczenie ochrony sygnalistów.

Aktualnie sygnaliści odgrywają coraz ważniejszą rolę w różnych dziedzinach życia publicznego. Ujawnianie korupcji, nieprawidłowości finansowych czy nadużyć w korporacjach stało się powszechne, głównie dzięki rozwojowi technologii. Internet i media społecznościowe umożliwiły sygnalistom dotarcie do szerokiej publiczności bez potrzeby korzystania z tradycyjnych mediów. Jednym z najbardziej znanych współczesnych sygnalistów jest Edward Snowden, były pracownik NSA, który w 2013 r. ujawnił masową inwigilację prowadzoną przez rząd USA. Jego działania wywołały globalną debatę na temat prywatności, bezpieczeństwa i wolności obywatelskich. Snowden stał się symbolem współczesnego sygnalisty – osoby, która zaryzykowała wszystko, aby ujawnić prawdę o działaniach rządu.

Mimo postępującej ochrony prawnej status sygnalistów wciąż jest kontrowersyjny. Dla jednych są oni bohaterami, którzy odważnie stają w obronie prawdy i sprawiedliwości. Dla innych to zdrajcy, którzy łamią zasady lojalności wobec swojego pracodawcy lub państwa. Historia sygnalistów jest skomplikowana i pełna napięć. Ich rola ewoluowała przez wieki, od osób anonimowych, często potępianych za swoje działania, po kluczowych aktorów życia publicznego. Współczesne systemy prawne uznają konieczność ich ochrony, ale społeczna ocena ich działań wciąż pozostaje ambiwalentna. Warto zatem podkreślić, że utożsamianie sygnalistów z donosicielami jest nie tylko błędne, ale także krzywdzące dla osób podejmujących ryzyko w celu ochrony interesu publicznego, a wspieranie sygnalistów i zrozumienie ich roli jest istotne dla budowania uczciwego i transparentnego społeczeństwa. ■

Z NOTATNIKA RZECZNIKA

Od 14 lat jestem rzecznikiem prasowym poznańskiej izby samorządu radców prawnych. Wcześniej (przez trzy lata) byłem zastępcą rzecznika dyscyplinarnego. Te dwa rodzaje rzeczników łączy niewątpliwie to, że jeden i drugi w ramach swoich obowiązków mają do czynienia z postępowaniem dyscyplinarnym. Nie dziwi to, rzecz jasna, w przypadku naszego samorządowego prokuratora. Ale żeby zajmował się tym rzecznik prasowy? Ano tak.

**TOMASZ
DZIAŁYŃSKI**

radca prawny, rzecznik
prasowy OIRP w Poznaniu
Fot. Tomek Tomkowiak

Moje kontakty z mediami nauczyły mnie jednego: nie są one zainteresowane dobrymi wiadomościami o pracy radców prawnych, dokonaniach samorządu, akcjach charytatywnych i społecznych czy sportowych inicjatywach. Wyjątkowo udaje się czasami zamieścić o tym krótki tekst na piątej stronie. Ale jeżeli jakiś radca prawny zrobi komuś krzywdę, narazi się organom i przy okazji rzecznikowi dyscyplinarnemu, sprawa trafia na czołówki. I wtedy do pracy rusza rzecznik prasowy.

W rozmowie z dziennikarzem w takiej sytuacji chodzi głównie o ograniczanie strat. Wygrać jej nie można. Tego uczą eksperci od PR i ja to potwierdzam. Można też potrenować przed lustrem mimikę i reakcję organizmu na obiektyw czy mikrofon. To też jest ważne, ale najważniejsze jest to, co się mówi, i to, czego się nie mówi.

Jakiś czas temu dziennikarz śledczy TVP, z którym już kiedyś miałem przyjemność pracować, przysłał do izby e-mail z kilkunastoma pytaniami dotyczącymi dwóch radców prawnych zajmujących się obsługą firmy działającej na rynku niekoncesjonowanych biur usług prawnych. Dzisiaj takie biuro może założyć każdy. Mogą się one bezkarnie reklamować i pozyskiwać klientów sposobami niedostępnymi dla radców prawnych czy adwokatów. Pozyskują zlecenia na pomoc prawną w różnym zakresie, ale najczęściej o charakterze pieniężnym. Mamy też w kraju dziesiątki firm windykacyjnych i komorników mniej lub bardziej skutecznie windykujących dłużników. Mamy też tysiące ludzi z problemami finansowymi. Do nich te biura kierują swoją ofertę. Pobierają wynagrodzenie w różnej formie, jednorazowo albo w formie abonamentu. Żeby jednak ten biznes się kręcił, potrzebują zawodowców, czyli radców prawnych lub adwokatów. I tu pojawia się dociekliwy dziennikarz, który z jednej strony oskarża takie biura o niewywiązywanie się umów, z drugiej zaś zadaje

pytanie, czy udział radców prawnych w tym procederze jest zgodny z zasadami. A potem dziennikarz idzie dalej: przesyła e-mailem dodatkowe pytania. Chce wiedzieć, czy wymienieni radcowie prawni pełnią jakieś funkcje w OIRP, czy zgłosili swój udział w ostatnich wyborach do samorządu, ile szkoleń z etyki odbyło się ostatnio w Poznaniu i czy brali w nich udział owi radcowie prawni, czy OIRP w Poznaniu pokryje szkody powstałe w związku z nieetyczną działalnością tych radców prawnych etc. Łącznie pytań było 15.

Udzieliłem jednoznacznej odpowiedzi na wszystkie pytania. Skoncentrowałem się na wyjaśnieniu, że opisana praktyka narusza przepisy Kodeksu Etyki Radców Prawnych i że w sprawie wskazanych mecenasów toczą się już postępowania zmierzające do wyjaśnienia, czy nie doszło do popełnienia przez nich tzw. deliktu dyscyplinarnego.

Po jakimś czasie przedstawiłem nasze stanowisko w nagraniu wykonanym na terenie izby. Program przedstawiający sprawę był emitowany w TVP1 w piątek i w sobotę o godz. 20.15, zaraz po „Wiadomościach”. To pora największej oglądalności. Ciekawie przedstawiony temat wskazywał na nieuczciwą działalność biura, które pobierając niemałe wynagrodzenie, nie wywiązuje się z umów z klientami. Wskazywał także na rolę obu radców prawnych w tym procederze. Co ciekawe, jeden z nich przestał do dziennikarza pisemnie oświadczenie, w którym stanowczo stwierdził:

„Żadna korporacja prawnicza (samorząd prawniczy) nie może w świetle obowiązujących przepisów prawa zakazać działalności takiego podmiotu ani współpracy z nim. Współpraca taka nie narusza ustawy o radcach prawnych ani zasad etyki”.

No więc jest ciąg dalszy. Powstaje trzeci odcinek programu. Dziennikarz interesuje się teraz, czy organy samorządu zareagowały na treść powyższego oświadczenia i co zamierzają w związku z tym zrobić.

Nie ulega wątpliwości, że sprawa jest w toku. Celowo nie ustosunkowuję się teraz do twierdzeń zgłoszonych w oświadczeniu. Zbada i oceni to rzecznik dyscyplinarny. Ale nie zdziwię się, jeżeli będzie jeszcze co najmniej jeden odcinek w ciągu dalszym programem.

A swoją drogą zadaję sobie pytanie, czy współpraca radców prawnych z nieprofesjonalnymi podmiotami, działającymi na rynku usług prawnych, to nie jest problem znacznie wykraczający poza granice działalności OIRP w Poznaniu. ■

WSPOMNIENIA PIERWSZEJ STUDENTKI PRAWA. CZĘŚĆ 2

W poprzednim numerze „Radcy Prawnego” rozpoczęłam opowieść o pierwszej studentce prawa – Zofii Majmeskuł Mastalerz, która w 1919 r. została dopuszczona na Wydział Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zezwolenie na rozpoczęcie nauki na uczelni bynajmniej nie zakończyło problemów, z jakimi na początku XX w. borykały się Zofia i inne kobiety. Wręcz przeciwnie, stało się źródłem nowych...

AGNIESZKA LISAK

radca prawny,
autorka prowadzi blog
historyczno-obyczajowy
www.lisak.net.pl/blog
Fot. Archiwum A. Lisak

Dobiegał końca czwarty rok studiów, czas było myśleć o zawodowej przyszłości. Zofia stanęła przed kolejnymi zaryglowanymi drzwiami, które trzeba było wyważać delikatną damską rączką. Dotychczas żadna przedstawicielka płci niewieściej nie zajmowała stanowiska sędziego czy adwokata, nie było więc dowodów na to, że sobie poradzi. Dlaczego miano by zmieniać ustalony przed wiekami porządek świata? „Chodziłam do sądu, do Izby Adwokackiej – wszędzie to samo: kobiet nie przyjmuje się” – wspominała z rozgoryczeniem.

Swoją sprawę postanowiła „zanieść” do samego Ministra Sprawiedliwości. Podczas spotkania przekonywała, że skoro pozwolono ukończyć jej studia, to powinna mieć prawo pracowania w zawodzie. Minister – człowiek o miłym uśmiechu – zdawał się wykazywać zrozumienie dla wysuwanych argumentów, przyznawał słuszność, przytakiwał, zauważając, że ograniczenia są sprzeczne z duchem czasu. Sprawa zapewne zostanie pozytywnie załatwiona, ale nie teraz.

Więc póki co, by nie tracić czasu, minister podpowiedział, że dobrze byłoby wyjść za mąż i (w domyśle) zająć się wychowaniem dzieci. Rozmowa ta trafiła na łamy prasy.

W „Ilustrowanym Kurierze Codziennym” ukazał się artykuł „Niech pani wyjdzie za mąż”. Po publikacji zainteresowanie osobą Zofii Majmeskuł Mastalerz wzrosło, aczkolwiek nie w takim zakresie, w jakim by sobie tego życzyła: „Zdarzało się, że obcy ludzie zaczepiali mnie na ulicy, pytając: »Czy pani wychodzi za mąż?«, a poczta przyniosła kilkanaście zgłoszeń matrymonialnych, które odczytywaliśmy wspólnie z moim narzeczoną. Jednym słowem mieliśmy przez pewien czas wspaniałą zabawę”.

Studia, jak wspomniano wcześniej, dobiegały końca, a tu wciąż trzeba było walczyć z profesorskimi uprzedzeniami do

kobiet. Jednym z ostatnich egzaminów, jakie pozostawały do zdania, był ten z prawa cywilnego. Sprawa bynajmniej nie była błaha, albowiem sporo wskazywało na to, że przepytwać z przedmiotu będzie profesor Gołąb, nieprzychylny studentkom.

„Udałam się do wszechwiedzącego pana Franciszka, prosząc o informację. Na drugi dzień pan Franciszek poinformował mnie, że w środę (termin mego egzaminu) będzie pytał prof. Zoll. Zadowolona, nie przeczuwając żadnego podstępu, nic się już nie uczyłam w ten pamiętny wtorek. Po południu tego dnia prof. Reinhold powiadomił mnie, że był świadkiem, jak prof. Gołąb prosił prof. Zolla, żeby zamienił się z nim na dni, tj. żeby w środę mnie pytał profesor Gołąb. Prof. Zoll, nie wiedząc, o co chodzi, zgodził się na zamianę. Dowiedziawszy się o tym, natychmiast odszukałam prof. Zolla, opowiedziałam mu dokładnie, o co chodzi. Prof. Zoll kazał mi przyjść jutro, tj. w środę na egzamin, obiecując, że sprawę załatwi”.

Koniec końców egzamin został pomyślnie zdany, choć nie obseszo się bez komentarzy na miarę tamtych czasów. Podczas odpowiadania nie raz przyszło ustyszeć z ust jednego z przepytujących „jak dobrze odpowiada, chociaż kobieta”.

EMANCYPANTKA Z DOKTORATEM

Intuicja podpowiadała, że łatwiej będzie walczyć o emancypację w zawodzie, jeżeli Zofia Majmeskuł Mastalerz zdobędzie tytuł doktora. I oto w 1923 r. nadszedł czas „uroczystej promocji”, jak wtedy mawiano.

„Ja w czarnej sukni. Aula wypełniona po brzegi. Rektor Estreicher – promotor bardzo wzruszony długo przemawia. Ja również bardzo wzruszona słyszę tylko głos i czuję tży cisnące się do oczu. Po zakończeniu uroczystości pierwsi państwo Rektorstwo Estreicherowie wręczają mi olbrzymi bukiet białych chryzantem. Potem prof. Krzymuski też wręcza mi kwiaty od profesorów. Znów życzenia od profesorów, przyjaciół, kolegów. Na korytarzu już czekali dziennikarze: wywiady, fotografie. Potem w domu skromne przyjęcie, a na drugi dzień moja fotografia w pismach. Wszędzie podkreślano, że po raz pierwszy w Polsce tytuł doktora prawa przyznano kobiecie”.

Po uzyskaniu stopnia doktora Zofia zdecydowała się założyć rodzinę. Ze wspomnień nie wynika, by udało jej się

Poniżej zdjęcie Stanisława Estreichera, historyka prawa, rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, który w 1939 r. stracił życie w wyniku akcji Sonderaktion Krakau. W ramach niej zaproszono wykładowców uniwersytetu na spotkanie w dniu 6 listopada w celu – jak informowano – wysłuchania odczytu o niemieckim punkcie widzenia na sprawy nauki i szkoły wyższej. Było ono pretekstem do zgromadzenia profesorów, których następnie wywieziono do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen. Stanisław Estreicher zmarł w nim miesiąc później w wyniku nieleczzonej mocznicy. Na zdjęciu od lewej stoją Stanisław Wyspiański, Lucjan Rydel. Jako ostatni po prawej siedzi jeszcze młody Stanisław Estreicher.

Źródło: Biblioteka Narodowa w Warszawie

rozpocząć pracę w zawodzie, o jakim dziś marzą studenci prawa. Po czasach uniwersyteckich została zapewne niejedna tła w oku i tęsknota za okresem, gdy miało się jeszcze marzenia co do prawniczej kariery i wiarę w ich zrealizowanie. Młodość ma to do siebie, że pozwala patrzeć na świat przez różowe okulary. Jak dalej wspomina autorka, gdy przechodziła koło uniwersytetu, ze wzruszeniem spoglądała w okna swojej ulubionej sali 66 na drugim piętrze (tej samej, w której Niemcy przeprowadzili wzmiankowaną wcześniej akcję wywożenia profesorów). Wzruszenie było jeszcze większe wiosną, gdy do okien zaglądały – jak dawniej – kwitnące kasztany. Myśli same biegnęły w kierunku wykładowców, którzy już nie żyją, pomordowani przez hitlerowców, czy kolegów z pierwszej ławki, którzy rozbiegli się po świecie.

Wacław Koniuszko, „U reagenta”, Muzeum Narodowe w Warszawie.

„Od mojej promocji upłynęło wiele lat, w ciągu których miałam dużo chwil dobrych i dużo złych. W życiu popełniłam wiele błędów, bo kto ich nie popełnia! Może gdybym skończyła inny wydział, miałabym więcej korzyści materialnych, lecz ja nawet na chwilę nie żałowałam, że wybrałam prawo...”

PRZECIERANIE DRÓG NASTĘPNYM POKOLENIOM

Gdy pisałam ten tekst, zastanawiałam się, czy Zofia w wyznaniu tym była całkiem szczerą. Czy można nie żałować, że nie zaczęła się pracy w upragnionym zawodzie, do którego przygotowywać miała studia? Przed oczami miałam jej wspomnienia o dziecięcych zabawach w sąd, o czytaniu kodeksu swojego ukochanego „boga wojny” Napoleona, choć jeszcze niewiele z niego rozumiała, będąc za młoda.

Czy pod koniec życia miała świadomość tego, jak wielką była jej zastuga w przecieraniu dróg następnym pokoleniom kobiet marzących o prawniczej karierze? Była niczym kropla drążąca skałę, która w końcu pękła. Szkoda tylko, że nie za jej zawodowego życia.

Podobnie jak ona mieszkam w Krakowie. Też studiowałam w pamiętnej sali 66 i wiem, że mam za co być jej wdzięczna. ■

Josef Danhauser, „Otwarcie testamentu”, 1843 r.

Tekst powstał na podstawie wspomnień Zofii Majmeskuł Małsterz opracowanych przez Urszulę Perkowską, opublikowanych w „Krakowskim Roczniku Archiwalnym” z 2016 r., t. 12.

Źródło zdjęć: <https://www.lisak.net.pl/blog/>

XXIII MISTRZOSTWA RADCÓW PRAWNYCH I APLIKANTÓW W TENISIE ZIEMNYM

Tegoroczna XXIII edycja Ogólnopolskich Mistrzostw Radców Prawnych i Aplikantów w Tenisie odbyła się w dniach 22–25 sierpnia. Po raz kolejny gościliśmy na malowniczo położonych – tuż przy brzegu Zatoki Gdańskiej – kortach Arki Gdynia.

Mistrzostwa zostały zorganizowane przez Fundację Radców Prawnych „Subsidio Venire” pod patronatem Krajowej Izby Radców Prawnych, dziennika ogólnopolskiego „Rzeczpospolita” oraz we współpracy z Wolters Kluwer Polska, które ufundowało nagrody dla medalistów. Sponsorem mistrzostw były również Okręgowa Izba Radców Prawnych w Gdańsku oraz producent wody Jantar Champion Sports Water, który zadbał o prawidłowe nawodnienie uczestników.

Na mistrzostwach pojawiło się wielu nowych uczestników, którzy sprawili swoją grą wiele niespodzianek, docierając nawet do finałów rozgrywek i zwyciężając niektóre kategorie wiekowe. Były sportowa walka, pot, uśmiechy i wieczorna in-

tegracja podczas grilla z DJ-em przy Skwerze Kościuszki. Pogoda w tym roku wyjątkowo dopisała, udało się nam uniknąć zarówno deszczu, jak i upałów.

Gościliśmy Radostawa Szymanika – prezesa Klubu Tenisowego Arka Gdynia, członka zarządu Wolters Kluwer Polska Marcina Kleina oraz Wicedziekan Rady OIRP w Gdańsku Annę Kluczek-Kollar.

Nie można również zapomnieć o kibicach, którzy wyjątkowo licznie dopingowali i wspierali grających.

Po tegorocznych mistrzostwach zostały już tylko miłe wspomnienia... czas zatem rozpocząć treningi do XXIV edycji Ogólnopolskich Mistrzostw Radców Prawnych i Aplikantów w Tenisie. Do zobaczenia za rok! ■

Michał Korwek
prezes Fundacji Radców Prawnych „Subsidio Venire”

WYNIKI XXIII Mistrzostw Radców Prawnych i Aplikantów w Tenisie Ziemnym

■ Kategoria panie open

I miejsce: Magdalena Jeziorska

II miejsce: Dagna Kozub

III miejsce: Nela Litawska

■ Kategoria panie +36

I miejsce: Joanna Ewy

II miejsce: Aleksandra Pawłowska-Stegienta

III miejsce: Marta Kocur, Marta Kuczko

■ Kategoria panów open

I miejsce: Bartosz Cherka

II miejsce: Aleksander Skorecki

III miejsce: Krzysztof Sobczyński,

Paweł Totoczko

■ Kategoria panów +36

I miejsce: Jakub Sewerynik

II miejsce: Bartosz Sołtysiuł

III miejsce: Jarostaw Bułka, Marek Stegienta

■ Kategoria panów +46

I miejsce: Bogusław Dziadkiewicz

II miejsce: Waldemar Sikorski

III miejsce: Michał Korwek, Jarostaw Pupałto

■ Kategoria panów +56

I miejsce: Marek Duszyński

II miejsce: Stawomir Leśniewski

III miejsce: Romuald Piątkowski, Bogusław Dobija-Dziubczyński

■ Kategoria panów +66

I miejsce: Bogusław Dobija-Dziubczyński

■ Gra podwójna panie

I miejsce: Magdalena Jeziorska/Dagna Kozub

II miejsce: Joanna Ewy/Marta Kuczko

III miejsce: Marzena Kucharska-Derwisz/
Magda Szepczyńska

Aleksandra Pawłowska-Stegienta/Marta Kocur

■ Gra podwójna panów

I miejsce: Marek Duszyński/Bartłomiej

Cherka

II miejsce: Marek Stegienta/Michał

Garzombke

III miejsce: Jakub Borowski/Michał Korwek

Jakub Sewerynik/Waldemar Sikorski

■ Gra miksowa

I miejsce: Magda Jeziorska/Bartłomiej Cherka

II miejsce: Żaklina Kościuk/Waldemar Sikorski

III miejsce: Weronika Gozdek/Jakub Borowski

Joanna Ewy/Stawomir Leśniewski

■ Poczestienie

I miejsce: Michał Garzombke

II miejsce: Stawomir Rutka

III miejsce: Karol Pniewski, Jarostaw Bułka

■ Fair play

Michał Garzombke – wytrwałość i determinacja – zajechany, ale zadowolony.

RADCOWSKI PIKNIK GOLFOWY

Nadchodzącą jesień w Poznaniu tradycyjnie już zwiastują nie spadające liście z drzew, lecz Radcowski Piknik Golfowy. Kolejna jego edycja odbyła się 1 września na polu golfowym Black Water Links Golf Club w Tarnowie Podgórnym.

Piknik skierowany jest nie tylko do sportowców i kibicujących im rodzin. Biorą w nim udział rodziny radców prawnych, które nie są zainteresowane zgłębianiem tajników *par for the course*, lecz pragną oderwać się od miejskiego zgiełku. Dla początkujących adeptów sportu gentlemanów organizowana jest akademia golfa, gdzie pod okiem profesjonalnych tren-

Fot. OIRP w Poznaniu

Wyniki turnieju

■ Turniej netto na dużym polu:

- 1 miejsce:** Przemysław Lubiatowski, Tobiasz Kowalczyk
63 uderzeń netto
- 2 miejsce:** Krzysztof Kęsy, Ludwik Kęsy
65 uderzeń netto
- 3 miejsce:** Paweł Kotowski, Jacek Lorych
66 uderzeń netto

■ Turniej na sześciociodatkowej akademii golfa:

- 1 miejsce – 13 uderzeń brutto:** Paweł Kotowski, Aleksandra Buczkowska, Stanisław Kotowski, Jacek Lorych
- 2 miejsce – 15 uderzeń brutto:** Marian Koluba, Wiesław Knonloch, Roman Berdych, Krzysztof Stachowiak
- 3 miejsce – 15 uderzeń brutto:** Jan Kanecki, Magdalena Kanecka-Wieliczko, Piotr Wieliczko, Michał Olejniczak

rów młodzież niezależnie od wieku ma szansę potknąć bakcyła oraz zapoznać się z podstawowymi technikami i zasadami gry.

Gwoździem programu tegorocznego pikniku był XI Turniej o Puchar Dziekana Okręgowej Izby Radców Prawnych w Poznaniu. ■

Anna Węglińska
przewodnicząca Komisji ds. Sportu OIRP w Poznaniu

UWAGA BIESZCZADY!!!

SUBSIDIO VENIRE
Fundacja Radców Prawnych

Fundacja Radców Prawnych „Subsidio Venire” pod patronatem Krajowej Rady Radców Prawnych we współpracy z Radą Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie organizuje w dniach od 16 do 20 października 2024 r.

XX Ogólnopolski Rajd Bieszczadzki Radców Prawnych

Zakwaterowanie w domkach turystycznych w Ośrodku Wypoczynkowym „Wisn” w Bystrem oraz pokojach w Ośrodku Wypoczynkowym „Bystre”.

Koszt uczestnictwa wynosi 990 zł i obejmuje:

- zakwaterowanie i wyżywienie od kolacji w dniu 16 października br. do śniadania w dniu 20 października br.,
- opiekę przewodników GOPR,
- udział w programach towarzyszących,
- ubezpieczenie NNW.

Chętnych prosimy o kierowanie zgłoszenia na kartach zgłoszenia drogą elektroniczną (e-mail: subsidiovenire@kirp.pl).

Karty zgłoszenia należy przesyłać wraz z dowodem uiszczenia opłaty za udział w rajdzie oraz podpisaną zgodą na przetwarzanie danych osobowych oraz zgodą na wykorzystanie wizerunku.

Opłatę w wysokości 930 zł należy uiszczać bezpośrednio na konto Ośrodka Wypoczynkowego „Wisn” Bystre k. Baligrodu, nr 7412402744111001008037603 do 9 października 2024 r., pozostałą kwotę 60 zł na konto Fundacji Radców Prawnych „Subsidio Venire” w BGŻ BNP Paribas, nr 20 1750 0012 0000 0000 3860 3027 z dopiskiem „Rajd bieszczadzki”.

Ze względu na ograniczoną liczbę miejsc decyduje kolejność przestanych zgłoszeń wraz z dowodami wpłaty oraz podpisaną zgodą na przetwarzanie danych osobowych oraz zgodą na wykorzystanie wizerunku. Rezygnacja z udziału w rajdzie, potwierdzona mailowo informacją na adres: subsidiovenire@kirp.pl, jest możliwa najpóźniej na siedem dni przed jego rozpoczęciem. Rezygnacja późniejsza, bez względu na jej przyczynę, powoduje powstanie zobowiązania pokrycia pełnych kosztów udziału.

Upzejmie informujemy, iż można zwracać się do macierzystej izby o dofinansowanie udziału w rajdzie.

Upzejmie informujemy, iż w tym roku prosimy państwa o wsparcie pieniężne dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lesku, pod którego opieką jest 40 stałych przedszkolaków oraz 40 dochodzących maluchów. Dzieci potrzebują gier planszowych, pomocy dydaktycznych, wyposażenia sali do nauki, zabawek, słodyczy.

! Zwracamy uwagę na konieczność zabrania ciepłej i nieprzemakalnej odzieży. Organizatorzy zastrzegają sobie możliwość zmian w programie także ze względu na warunki pogodowe, o czym uczestnicy zostaną powiadomieni z niezbędnym wyprzedzeniem.

Prezes Fundacji Radców Prawnych
„Subsidio Venire”
Michał Korwek

Fot. Archiwum KIRP (2)

PASJA JEST WAŻNIEJSZA NIŻ PERFEKCJA WYKONANIA

Rozmowa z Martą Szatarską, radcą prawnym z OIRP w Zielonej Górze, wpisaną na listę niemieckich adwokatów izby adwokackiej w Brandenburgii, oraz instruktorką fitnessu.

■ Na stronie klubu fitness czytamy: instruktorka rekreacji ruchowej oraz certyfikowana trenerka zajęć Les Mills Body-Pump™ oraz Les Mills Core™. Nie boi się mocnego treningu oraz nowych wyzwań. Stale poszerza swoje kwalifikacje, biorąc udział w różnego rodzaju konwencjach i warsztatach fitness. Na swoich zajęciach stawia na prawidłową technikę, bezpieczeństwo oraz świetną zabawę! Co panią skłoniło do takiej aktywności? Czy to bardziej chęć utrzymywania dobrej formy czy zamiłowanie do ruchu i sportu?

Zawsze lubiłam ruch. Na trzecim roku studiów poszłam na pierwsze zajęcia aerobiku i bardzo mi się one spodobały. Jeszcze w czasie studiów zrobiłam pierwszy certyfikat instruktora fitness i przez jakiś czas prowadziłam zajęcia. Niestety po skończeniu studiów fitness odszedł na dalszy plan. Wyszłam za mąż, urodziłam córkę, zrobiłam aplikację radcowską i nie było czasu na fitness. Nie dało się tego wszystkiego pogodzić. Miałam wówczas 25 lat. I dopiero w 2017 r., gdy dziecko już było w wieku szkolnym, wróciłam do sportu. Miałam słabą kondycję i zaczęłam chodzić na zajęcia dwa, trzy razy w tygodniu. Spodobały mi się wówczas zajęcia LesMills BodyPump (zajęcia ze sztangą). Pojechałam do Warszawy, zrobiłam szkolenie i rozpoczęłam prowadzenie zajęć w klubie fitness. Potem zrobiłam certyfikat LesMills Core. To taki bardziej dynamiczny pilates. Z czasem zajęcia zaczęły rozkręcać się bardziej i coraz więcej ludzi zaczęło na nie przychodzić. Schudłam, zaczęłam lepiej się odżywiać. Obecnie staram się nie jeść przypadkowych rzeczy, zwracam uwagę na skład produktów, liczę kalorie. Zaczęłam biegać. Im jest ciężiej, tym lepiej, ale trzeba to po prostu lubić i ja tak mam.

■ Zamieściła pani taki wpis na portalu społecznościowym „pasja jest znacznie ważniejsza niż perfekcja wykonania” (autor C.G. Drews). Dlaczego tak pani uważa?

Fot. Archiwum M. Szatarskiej

MARTA SZATARSKA

Radca prawny z Okręgowej Izby Radców Prawnych w Zielonej Górze, wpisana na listę niemieckich adwokatów izby adwokackiej w Brandenburgii. Absolwentka prawa na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytecie Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. Specjalizuje się głównie w międzynarodowym, niemieckim oraz krajowym prawie przewozowym, prawie drogowym, ubezpieczeń komunikacyjnych oraz prawie własności intelektualnej. Instruktorka fitnessu.

Staram się być skrupulatna, jeśli chodzi o technikę wykonywanych ćwiczeń. Natomiast ważne jest przede wszystkim to, by ludzi zachęcić, a nie zrazić do sportu. Ważne jest to, żeby przyjść, poznać się, zarazić się energią innych. Ludzie, których łączy pasja, są bardziej otwarci, sport pomaga budować nowe relacje i nowe przyjaźnie. Dlatego nieważna jest perfekcja, ważne, że chcesz, że się starasz. Stąd też powstał pomysł Fitness Campu, bo ludzie chcą się spotykać, integrować i wzajemnie wspierać.

■ To nie tylko fitness, to również różnego rodzaju zawody, w których bierze pani udział. Wiem, że zarówno pani, jak i pani drużyna zdobywacie zaszczytne zwycięskie miejsca. Proszę opowiedzieć o tych zawodach.

Tak, w klubie fitness założyliśmy swoją grupę o nazwie Shadows-Team. 17 sierpnia braliśmy udział w biegu z przeszkodami w Panowicach i nasza drużyna zajęła pierwsze miejsce, a ja trzecie miejsce w kategorii Open kobiet i pierwsze w kategorii 40+. W ubiegłym roku dodatkowo zaczęłam biegać. Pierwsze moje osiągnięcie to był bieg w kwietniu br. w Głogowie Tor Moto Cross, gdzie zajęłam drugie miejsce w kategorii Open kobiet i pierwsze w kategorii 40+. Ostatnio

zajęłam też trzecie miejsce w Zielonogórskim Crossie „Parszywa 12” w kategorii 40+.

■ **Przejdźmy zatem od pasji do pani aktywności zawodowej. Jak pani łączy tę pasję do fitnessu z działalnością prawniczą?**

Praca prawnika jest wyczerpująca. Wieczorami czuję taką potrzebę, żeby po wielogodzinnej pracy przy biurku po prostu się poruszać. Mnie to odstresowuje, daje energię do działania. Zamykam komputer i biegnę do klubu. Są też oczywiście dni, kiedy nie ćwiczę. Organizm potrzebuje regeneracji. Tydzień jest dokładnie zaplanowany: kiedy jest praca, kiedy są treningi, a kiedy czas z rodziną. Zajęcia prowadzę w czwartki, piątki i soboty. Łączenie pasji z pracą zawodową nie jest proste, ale też nie niemożliwe, trzeba tylko wszystko dobrze zorganizować i poukładać. Fitness sprawia mi radość. Dzięki niemu dobrze się czuję i mam energię.

■ **Jest pani radcą prawnym Okręgowej Izby Radców Prawnych w Zielonej Górze oraz wpisanym na listę niemieckich adwokatów izby adwokackiej w Brandenburgii. Jak rozpoczęła się pani aktywność na niemieckim rynku?**

Współpraca z niemiecką kancelarią z Cottbus zaczęła się, gdy byłam aplikantką. Przetomowy był rok 2011 r. Niemcy otworzyli wówczas swój rynek pracy. Zadzwoniłam do kancelarii i powiedziałam, że chciałabym dla nich pracować. Zgodzili się mnie przyjąć. Na początku była to bardziej nauka niż praca, zwłaszcza nauka stylu pisania pism procesowych. Niemcy inaczej pracują niż polskie kancelarie, praca tam nie jest tak stresująca, jak w Polsce. Początkowo jeździłam do Cottbus trzy razy w tygodniu. Obecnie jestem partnerem juniorem w spółce. Ważne jest to, że nie muszę być tam codziennie – do biura jeżdżę dwa razy w tygodniu, w pozostałe dni pracuję zdalnie. Warto podkreślić, że niemieccy koledzy wspierają mnie w tym, co robię poza pracą. Niemcy cenią to, że ktoś ma swoje pasje.

■ **Pomoc prawna, jakiej pani udziela, jest głównie z zakresu niemieckiego i międzynarodowego prawa przewozowego, ochrony własności intelektualnej, prawa ubezpieczeń w Polsce i Niemczech. Jakie problemy mają polscy przedsiębiorcy na rynku niemieckim?**

Problem, z jakim borykają się firmy polskie, podejmując współpracę z firmą niemiecką, jest taki, że jest dużo oszustów na rynku niemieckim. To jest tak nagminne, że trudno to sobie nawet wyobrazić. Egzekwowanie zobowiązań w Niemczech jest bardzo trudne. To nie jest tak, że wierzyciel w Niemczech ma takie same prawa jak wierzyciel w Polsce. My jako wierzyciele jesteśmy zobligowani wskazywać komornikowi składniki majątkowe dłużnika. Dopiero po kilku czynnościach komornik kieruje pytanie do urzędów. W Niemczech komornik nie ma takiej swobody w działaniu jak komornik w Polsce.

■ **Jak porównałaby pani pracę prawnika w Polsce i Niemczech?** Przede wszystkim różnice dotyczą pracy sędziów i relacji sędzia–pełnomocnik. Dlatego zdecydowanie chętniej pracuję w Niemczech niż w Polsce. W Niemczech sędzia i pełnomocnik są kolegami, partnerami, nie ma między nimi dysproporcji.

Pełnomocnik zawsze mówi z pozycji siedzącej, nie zwraca się „wysoki sędzie”, lecz „pan”, „pani”. Pełnomocnicy współpracują z sądem. To powoduje inny rozkład sił na rozprawie. Ponadto w Niemczech jest luźniejsze podejście do terminów. Sądy wyznaczają długie terminy i pełnomocnicy mogą je przedłużyć. Za pierwszym razem bez zgody, a za drugim za zgodą drugiej strony. Natomiast nie wydłuża to absolutnie procesów. Pierwsza rozprawa jest zawsze rozprawą pojedynczą. Jeśli strony nie dojdą do porozumienia, to zaczyna się proces. Sąd referuje sprawę, nie ma protokolanta, tylko wszystko jest nagrywane. Już na samym początku sąd daje stronom wskazówki i ocenia, w jakim kierunku sprawa zmierza. Jest to bardzo pomocne w dalszej pracy i nie naraża klienta na dodatkowe niepotrzebne koszty. Dlatego sprawy w Niemczech bardzo często kończą się ugodami.

Gdy dzwonię do sądu, to rozmawiam z sędzią, a nie z sekretarką. To jest zupełnie inny komfort pracy. Życzyłabym sobie takiej pracy sądów w Polsce i takich relacji między sędziami a pełnomocnikami jak w Niemczech. Tego życzę wszystkim radcom prawnym w Polsce. ■

Rozmawiała **Wiesława Moczyłowska**

O KOSZENIU TRAWY MASZYNKĄ DO GOLENIA

Są w zasadzie niezmiennie. Są ukryte. Często trudne do zrozumienia. Towarzyszą nam przez całe życie, choć o nich nic nie wiemy. Jesteśmy ich właścicielami, ale ich autorami byli nasi rodzice i nauczyciele. Nasze p r z e k o n a n i a. Coś, w co wierzymy, że jest słuszne, a nie zawsze jest prawdziwe. Wpływają na nasze zachowania. Były przyczyną większości konfliktów i wojen. Często niewiele mają wspólnego z faktami – mimo tego są n a s z e i gotowi jesteśmy ich bronić. Trudno je zmienić... Przykład?

**MACIEJ
BOBROWICZ**

Prezes Krajowej Rady Radców
Prawnych w latach 2007–2010,
2010–2013 i 2016–2020
Fot. Piotr Gilarski

Niektórzy z nas mają wewnętrzny przymus zjedzenia obiadu do końca... Nie mogą już jeść... ale zjedzą, bo wierzą, że tak trzeba. Skąd wzięto się to przekonanie? Kto nam powiedział „musisz być grzeczna/y i zjeść to do końca, bo tatuś/mamusia ciężko na to pracuje”? Ewentualnie: „bo musisz być duża/y i jak nie będziesz jeść, to nie urośniesz”. I z wdrukowanym przekonaniem „powinno się zjadać obiad do końca” spędzamy całe życie. A nawet mając 40 czy 50 lat, jedząc, łapiemy się na tym nawyku... ale przecież tak naprawdę wierzymy w co innego – „zmuszanie się do objadania nie jest zdrowe”. I wtedy doznajemy niekomfortowego dysonansu poznawczego – sprzeczności przekonań. Oba prawdziwe być nie mogą... I co robimy? Zjadamy do końca. Zmiana przekonania dokonuje się pod wpływem długotrwałych procesów (czasami) albo pod wpływem gwałtownych emocji i zdarzeń. Rzecz w tym, że my nie zmieniamy świadomie przekonań, bo w większości nie mamy o nich pojęcia. A jak już je poznany, to zmiana też nie jest łatwa – są bowiem częścią naszego ja, naszej tożsamości, tego kim jesteśmy, a raczej myślimy, że jesteśmy.

Jeśli sędzia myśli o sobie tak: „jestem sędzią, którego zadaniem jest rozstrzygnięcie sporów, a sądy to miejsca do ich rozstrzygnięcia”, to z tego przekonania wynika zachowanie: brak zainteresowania rozwiązaniem sporów, czyli mediacji. Gdyby jednak sędzia o sobie myślał: „jestem po to, by pomagać ludziom, którzy przyszli do sądu ze swoim konfliktem”, to otwiera to przestrzeń do rozwiązywania sporów.

Gdyby radca prawny określił swoją rolę tak: „jestem po to, by ze wszystkich narzędzi, które są dostępne: procesu sądowego, negocjacji, mediacji, koncyliacji, zaproponować klientowi najlepszy dla niego sposób”, to pojawi się opcja rozwiązania konfliktu poprzez mediację. Ale jeśli studia prawnicze

zbudowały prawnika tak, że jedynym sposobem radzenia sobie z konfliktem jest proces sądowy... to pozew jest automatyczną reakcją na każdy nierozwiązany konflikt.

Kiedyś wziętem udział w posiedzeniu Wielce Szanownego Gremium, w którym uczestniczyły Szanowane Autorytety Prawnicze. Zastanawiano się, jak przekonać do mediacji. „Może jakieś spoty w telewizji” – padła propozycja. Uznano ją za świetną i rozpoczęto poszukiwania sponsorów. Gdyby zacni uczestnicy tego spotkania przeczytali sławną książkę (której nie wypada nie znać) noblisty Daniela Kahnemana „Pułapki myślenia”, zrozumieliby swój błąd. Ale nie czytali. Większość decyzji podejmujemy, kierując się podświadomością i nie angażując naszego umysłu do skomplikowanych analiz. Kilkusekundowy spot raczej nie zmieni czyichś przekonań. Akceptacja mediacji raczej nie odbywa się pod wpływem impulsu... i kilku zdań. Prawie 20-letni proces nakłaniania do zmiany przekonań wszystkich interesariuszy mediacji poniósł klęskę. Można oczywiście założyć naiwnie, że potrzebujemy kolejnych 20 lat, po których wszystko się zmieni. Na marginesie: sposoby radzenia sobie z konfliktami mogą dzieci poznawać już w szkole, studia winny kształtować postawy koncyliacyjne prawników, a aplikacje je utrwalac.

Wszystkim nie bardzo przekonany do tego, co przeczytali, a wierzącym w tzw. racjonalne podejmowanie decyzji, zadam proste pytanie. **Prawdopodobieństwo zakończenia ugoda spraw gospodarczej skierowanej do mediacji w sądach okręgowych wynosiło w 2023 r. ok. 25%!** Czy racjonalnie myślący sędzia nie powinien skierować sprawy do mediacji? Nawet gdyby 80% spraw miało wrócić bez zgody na mediację? Badania prowadzone w jednym z sądów okręgowych udowodniły, że mediatorzy „zrobili pracę” prawie trzech sędziów! Zmiana przekonań na temat swojej roli to trudny proces. Gdyby przekonywać kierowców do zapinania pasów, a palaczy do niepalenia papierosów w kawiarniach i restauracjach, to na efekt jeszcze pewnie czekalibyśmy do dziś. Wniosek? Wzorem innych państw powinny pojawić się w polskim systemie prawnym mechanizmy doprowadzające to tego, że strony w niektórych rodzajach spraw będą musiały podjąć próbę mediacji. Inaczej będziemy strzyc trawniki maszynką do golenia. ■

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

DAJ SIĘ ZNALEŹĆ DOŁĄCZ DO WYSZUKIWARKI

szukajradcy.pl

wyszukiwarka radców prawnych

Wyszukiwarka szukajradcy.pl

- to nowoczesne narzędzie, które pozwala łączyć radców prawnych z potencjalnymi klientami,
- jest dostępna dla wszystkich radców w Polsce,
- to jedyna na polskim rynku wyszukiwarka certyfikowana przez Krajową Izbę Radców Prawnych,
- obejmuje wyłącznie nazwiska radców prawnych, którzy są aktywni zawodowo i mają uprawnienia do wykonywania zawodu,
- zawiera także ogólne, ważne dla klientów informacje o zawodzie radcy prawnego, jego kompetencjach, formach działania itd.

Jak się znaleźć w szukajradcy.pl

Należy wejść na stronę e-KIRP.pl, zarejestrować się, a po weryfikacji uprawnień zawodowych po prostu zarządzać treściami na swoim profilu.

Każdy radca prawny, który dołączy do wyszukiwarki, może:

- stworzyć swoją sylwetkę w formie wizytówki z najważniejszymi informacjami (m.in. podać wykształcenie, specjalizację, lokalizację, dane kontaktowe),
- publikować treści o charakterze prawniczym (artykuły, treści audiowizualne) i linkować je ze swoim profilem.

Jak to działa?

Za pomocą wyszukiwarki potencjalni klienci znajdują wizytówki radców prawnych, wpisując w odpowiednie okno słowa kluczowe, takie jak np. miejscowość czy specjalizacja. W wynikach wyszukiwania potencjalnemu klientowi wyświetlają się pasujące sylwetki radców prawnych.

Opublikuj swoją wizytówkę na szukajradcy.pl i daj się znaleźć klientom!

Szybko, prosto i skutecznie!

PROBLEMY PRAWNE?

**Nie szukaj
ucieczki**

szukajradcy.pl

- Sprawy sądowe
- Prawo cywilne
- Prawo gospodarcze
- Prawo karne
- Prawo administracyjne

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

**DODATEK
DLA
APLIKANTÓW**

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY
O RĘKOJMI WYKONYWANIA ZAWODU

DWUMIESIĘCZNIK
SAMORZĄDU
RADCÓW PRAWNYCH

RADCA PRAWNY

Nr 215/2024
WRZESIEŃ/PAŹDZIERNIK
ISSN 1230-1426

**NIESKAZITELNY CHARAKTER
I RĘKOJMIĄ PRAWIDŁOWEGO
WYKONYWANIA ZAWODU**

Fot. Archiwum KIRP

NIESKAZITELNY CHARAKTER I RĘKOJMIA PRAWIDŁOWEGO WYKONYWANIA ZAWODU JAKO PRZESŁANKI WPISU NA LISTĘ RADCÓW PRAWNYCH

Poza przesłankami stricte formalnymi, umożliwiającymi wpis na listę radców prawnych, ustawa wymienia także te, które każdorazowo podlegają badaniu, są ocenne i niedookreślone. Mowa o konieczności posiadania nieskazitelного charakteru i dawania rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego.

**PIOTR
OLSZEWSKI**
radca prawny
Fot. OIRP w Warszawie

Już w trakcie aplikacji warto być świadomym, jakie przesłanki będzie trzeba spełnić, aby skutecznie wpisać się na listę radców prawnych prowadzoną przez radę danej okręgowej izby radców prawnych.

I tak, zgodnie z art. 24 ustawy o radcach prawnych, na listę radców prawnych może być wpisany ten, kto:

- 1) ukończył wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) korzysta w pełni z praw publicznych;
- 3) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) odbył w Rzeczypospolitej Polskiej aplikację radcowską i złożył egzamin radcowski (z zastrzeżeniem możliwości ubiegania się o wpis na listę radców prawnych bez odbycia aplikacji lub złożenia egzaminu radcowskiego – o czym mowa w art. 25 ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych).

NIESKAZITELNY CHARAKTER

Tezy wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 sierpnia 2023 r. (II GSK 2690/21)

Zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 5 u.r.p. na listę radców prawnych może być wpisany ten, kto jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego. Przesłankę nieskazitelności charakteru należy rozważać nie tylko w aspekcie prawnym, ale szerzej w aspekcie faktycznym i społecznym. Chodzi bowiem o postawę i czynności, jakie były podejmowane przez kandydata na radcę prawnego także przed złożeniem wniosku o wpis na listę. Uwzględnić zatem należy wszystkie działania i zaniechania, niezależnie od tego, czy wywoływały albo nadal wywołują skutki prawne. Podkreślenia wymaga, że ustawodawca zastosował w art. 24 ust. 1 pkt 5 u.r.p. koniunkcję poprzez użycie spójnika „i”, co wiąże nieskazitelność charakteru z aspektem faktycznym, gdyż tylko dotychczasowe zachowanie kandydata pozwala na pełną ocenę nieskazitelności jego charakteru.

Badanie przymiotu nieskazitelności charakteru oznacza konieczność analizy wszystkich zachowań kandydata na radcę prawnego. Istotne są więc wszystkie rzeczywiste zachowania, słowa i czyny, jakie były i są udziałem skarżącej niezależnie od tego, że doszło już do zatarcia skazania. Zatarcie prowadzi jedynie do uznania przestępstw za niebyłe, ale jako czyny niewątpliwie miały one miejsce. Nie można zatem przyjąć, że skarżąca nigdy, w sensie faktycznym, nie popełniła w ogóle owych czynów zabronionych.

Skazanie, które uległo zatarciu, nie wyklucza całkowicie w przyszłości możliwości skutecznego ubiegania się o wpis na listę radców prawnych. Nie do końca zasadne są obawy skarżącej, że już nigdy nie będzie mogła ubiegać się o wykonywanie zawodu, do którego od lat dąży. Należy mieć jednak świadomość, że kandydat na radcę prawnego, który umyślnie i wielokrotnie złamał przepisy prawa, długo będzie odyskiwał utracone zaufanie społeczne i odbudowywał swoją pozycję, tak aby samorząd zawodowy powziął przekonanie o nieskazitelności charakteru. W interesie skarżącej jest zatem podejmowanie działań, które zmażą skazę, jaka ciąży na niej jako prawniku.

Przez zwrot nieskazitelności charakteru rozumie się całokształt cech indywidualnych, zdarzeń i okoliczności składających się na wizerunek notariusza jako osoby zaufania publicznego (podobnie sędziego, prokuratora, radcy prawnego, adwokata). [...] Nie bez znaczenia dla ukazania tego wizerunku są fakty i zdarzenia ze sfery życia pozazawodowego, które podważałyby pozytywną ocenę postawy moralno-etycznej, naganne z punktu widzenia opinii publicznej, zasługujące na powszechne potępienie, uznane jako uchybienie godności nie zawsze skutkujące odpowiedzialnością dyscyplinarną, przy czym konieczne jest przeprowadzenie linii demarkacyjnej pomiędzy sferą życia prywatnego i rodzinnego z życiem osobistym podlegającej ochronie, zgodnie z art. 47 Konstytucji RP, a niewłaściwym zachowaniem i postawą względem innych osób świadczących o lekceważeniu norm moralnych i społecznych oraz zasad współżycia społecznego. ■

Dodatkowymi przesłankami, bez których nie będzie istniała możliwość wpisu na listę radców prawnych, jest konieczność posiadania nieskazitelnego charakteru oraz dawanie rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego swym dotychczasowym zachowaniem.

Wpis osoby, która uzyskała pozytywny wynik z egzaminu radcowskiego, lub osób, o których mowa w art. 25 ust. 1 i 2, następuje na ich wniosek. Uchwałę w sprawie wpisu podejmuje rada okręgowej izby radców prawnych właściwa odpowiednio ze względu na miejsce odbycia aplikacji radcowskiej, miejsce złożenia wniosku lub miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o wpis.

Rada okręgowej izby radców prawnych może odmówić wpisu na listę radców prawnych tylko wtedy, gdy wpis narusza przepis wyliczający ww. przesłanki. Radzie okręgowej izby radców prawnych przysługuje dodatkowo prawo wglądu do akt osobowych i dyscyplinarnych ubiegającego się o wpis.

NIESKAZITELNY CHARAKTER

Pojęcie nieskazitelnego charakteru jest terminem niezdefiniowanym, nieostrym, niedookreślonym i odwołującym się do przesłanek uznaniowych, o charakterze ocennym. Nieskazitelny charakter to zwrot niedookreślony, który stosowany jest przez ustawodawcę wtedy, gdy zamierza umożliwić organowi podejmującemu decyzje pewną swobodę, elastyczność pozwalającą zastosować normę zawierającą zwrot niedookreślony w najróżniejszych sytuacjach, niemożliwych do

wymienienia w przepisie. W nauce wskazuje się, że charakter to zespół właściwości osobowościowych, które określają stopień zgodności między przekonaniami danej jednostki, jej zachowaniami a wymogami społeczności, w której żyje. Charakter jako zespół cech danej jednostki warunkuje jej psychiczną odrębność, decyduje o indywidualności i niepowtarzalności każdego człowieka. Często, zwłaszcza w języku potocznym, nadaje się terminowi charakter znaczenie oceniające, mówi się np. o człowieku z charakterem lub bez charakteru, co sprawa, że współczesna psychologia rezygnuje ze stosowania tego terminu na rzecz używania pojęcia osobowości¹. W jednym z wyroków WSA w Warszawie wskazano, że nieskazitelność charakteru jest wprawdzie pojęciem nieostrym, co oznacza, że decyzja organu w tym zakresie ma charakter ocenny, jednak nieskazitelność charakteru nie jest stopniowalna (nie można być nieskazitelnym znacząco albo minimalnie; zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 marca 2019 r., VI SA/Wa 2128/18).

Jak wynika z jednego z orzeczeń NSA, cechy składające się na nieskazitelność charakteru to cechy wartościujące konkretną osobę nie w sferze intelektualnej i profesjonalnej, lecz wyłącznie w sferze etyczno-moralnej (NSA z dnia 21 czerwca 2007 r., II GSK 55/07). Organy korporacyjne nie mogą traktować konieczności badania przedmiotowej przesłanki jako

¹ Por. *Komentarz do ustawy o radcach prawnych*, red. T. Scheffler, 2022, wyd. 2.

Fot. Archiwum KIRP

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 lutego 2007 r., VI SA/Wa 2089/06 17, wskazał, że rękomię prawidłowego wykonywania zawodu rozumieć należy w świetle przepisów określających, na czym polega samo wykonywanie zawodu radcy prawnego. A zatem omawiana wyżej przestanka dotyczyć ma prawidłowego świadczenia pomocy prawnej (udzielania porad, konsultacji, sporządzania opinii oraz zastępstwa prawnego i procesowego) w celu prawnej ochrony interesów podmiotów, na rzecz których pomoc taka ma być świadczona (art. 24 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 4 i art. 2 ustawy o radcach prawnych). Aby spełnić tzw. przestankę rękomiową, należy wykazać się cechami, od których uzależniona jest prawidłowość świadczenia pomocy prawnej w celu ochrony prawnej interesów podmiotów, na rzecz których jest wykonywana. Rolę odgrywać tu może cały szereg różnorodnych czynników, pośród których rolę wiodącą przypisać należy odpowiedniemu poziomowi przygotowania, kwalifikacji i wiedzy zawodowej, jak i względem charakterologicznym, związanym z cechami takimi, jak osobista rzetelność, sumiennosc, odpowiedzialność, uczciwość, skrupulatność. ■

podstawy do sprawdzania poziomu umiejętności w zakresie udzielania pomocy prawnej.

NSA wskazał także, że jednorazowe zdarzenie może rzutować w sposób kluczowy i przesądzający o ocenie nieskazitelnosci charakteru. Może ono podważyć wiarygodność oraz nieskazitelnosc charakteru (zob. wyrok NSA z dnia 15 kwietnia 2011 r., II GSK 458/10, Legalis). Nie zwalnia to jednak organu z obowiązku szerszej analizy postawy danej osoby w życiu prywatnym i zawodowym, jej cech charakteru i dotychczasowo-

Jak wskazują komentatorzy, po uznaniu, że dana osoba ma nieskazitelnosc charakteru i po powołaniu jej do wykonywania zawodu zaufania publicznego (np. radcy prawnego), dalsze oceny charakteru tej osoby pozostawać ostatecznie będą wyłącznie w gestii sądów dyscyplinarnych. Tylko w trybie postępowania dyscyplinarnego wykazywać będzie można, że dany obwiniony utracił nieskazitelnosc charakteru.

wego życia. Dopiero z tej perspektywy uwzględnienie czynu przestępczego daje pełny obraz przymiotów, a podjęte na tej podstawie rozstrzygnięcie nie przybiera formy ponownego ukarania za czyn przestępczy (zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 20 marca 2015 r., VI SA/Wa 2215/14).

W wyroku NSA z dnia 5 lutego 2008 r. (II GSK 325/07) wskazano, że wyrażone w stwierdzeniu pojęcie nieskazitelnosci nie może być pojmowane jako brak żadnej skazy czy też brak negatywnych okolicznosci w dotychczasowej postawie kandydata do zawodu adwokata (radcy prawnego). Takie podejście byłoby trzeba uznać za zbyt restrykcyjne. Sam fakt ukarania w postępowaniu dyscyplinarnym nie implikuje konieczności przyjęcia, że nie spełnia on wymagań. Wniosek

w tym zakresie winna wyznaczać wszechstronna i szczegółowa analiza całokształtu dotychczasowej postawy, przeprowadzona z uwzględnieniem, iż ukaranie w postępowaniu dyscyplinarnym, choć dotyczy czynów nagannych, nie zawsze jest przeszkodą do wykonywania tego zawodu.

Jak wskazują komentatorzy, po uznaniu, że dana osoba ma nieskazitelnosc charakteru i po powołaniu jej do wykonywania zawodu zaufania publicznego (np. radcy prawnego), dalsze oceny charakteru tej osoby pozostawać ostatecznie będą wyłącznie w gestii sądów dyscyplinarnych. Tylko w trybie postępowania dyscyplinarnego wykazywać będzie można, że dany obwiniony utracił nieskazitelnosc charakteru. W nieco różny sposób oceniać należy kwestię posiadania nieskazitelnego charakteru u kandydatów do objęcia określonych stanowisk lub wykonywania służby czy zawodu i u osób już te stanowiska zajmujących lub sprawujących służbę czy wykonujących zawód. W szczególnie rygorystyczny sposób należy dokonywać oceny posiadania nieskazitelnego charakteru w momencie początkowym, w odniesieniu do kandydata. Każdy kandydat do wykonywania określonego zawodu zaufania publicznego dysponuje nieskazitelnym charakterem i tylko w drodze dowodzenia domniemanie to można obalić. W celu ustalenia nieskazitelnosci charakteru można się przy tym posługiwać wszelkimi środkami dowodowymi, które nie są zakazane ustawowo. Będą to więc w odniesieniu do określonego kandydata dane o niekaralności, informacje uzyskane od policji, ale również należy zweryfikowane inne informacje o kandydacie. Organ oceniający kandydata nie jest przy tym skrupowany w doborze metod i środków oceny niczym innym poza obowiązującym prawem. W praktyce jednak ogranicza się działania w tej kwestii do badania danych z Krajowego Rejestru Karnego².

² Ibidem.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY O RĘKOJMI WYKONYWANIA ZAWODU

Na gruncie wyroku TK z dnia 8 listopada 2006 r. (K 30/06) można dojść do przekonania, że w toku postępowania o wpis na listę radców prawnych zainicjowanego wnioskiem osoby wymienionej w art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych samorząd radcowski może, a nawet powinien badać, czy konkretna osoba ubiegająca się o wpis daje rękojmię należytego wykonywania zawodu radcy prawnego. Przesłankami oceny powinny być dla osób ubiegających się o wpis, a zwolnionych z wymogu odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy czas trwania aplikacji, zakres przedmiotowy szkolenia oraz praktyczny kontakt z wykonywaniem zawodu prawniczego. Przed dokonaniem wpisu na listę radców prawnych organ samorządu radcowskiego winien zbadać, czy osoba ubiegająca się o wpis na listę radców prawnych legitymuje się stosownym stażem pracy i doświadczeniem zawodowym, profilującym umiejętności praktyczne aplikacji zakończonej egzaminem. Zgodnie z treścią uzasadnienia powołanego wyroku TK samorząd radców prawnych nie jest pozbawiony możliwości badania, czy konkretna osoba

pracująca w Prokuraturze Generalnej, a ubiegająca się o wpis na listę radców prawnych, daje rękojmię należytego wykonywania zawodu. Trybunał stoi na stanowisku, że możliwy jest (także w świetle zasady wolności wyboru i wykonywania zawodu, ustanowionej w art. 65 ust. 1 Konstytucji RP) przepływ z jednego do innego zawodu prawniczego. Nie oznacza to jednak, że przepływ taki ma następować automatycznie, bez oceny umiejętności niezbędnych dla należytego wykonywania nowego dla danej osoby zawodu prawniczego. Zdaniem TK wątpliwości może wzbudzić dopuszczenie do zawodu radcy prawnego osób z odbytą aplikacją i zdaniem egzaminem prokuratorskim, przede wszystkim ze względu na istotną odmienną zakres przedmiotowy kształcenia oraz zróżnicowanie profilu powinności zawodowych radcy prawnego i prokuratora. W przypadku złożenia wniosku o wpis na listę radców prawnych przez osobę po egzaminie prokuratorskim właściwy organ samorządu zawodowego zobowiązany jest więc zbadać nie tylko, czy osoba wnioskodawcy spełnia formalny warunek w postaci m.in. zdanego egzaminu prokuratorskiego, ale również czy osoba taka spełnia pozostałe istotne warunki konieczne do dokonania wpisu, w tym przede wszystkim, czy wykazuje się odpowiednią praktyką w zawodzie prawniczym. ■

RĘKOJMIA PRAWIDŁOWEGO WYKONYWANIA ZAWODU RADCY PRAWNEGO

Obok nieskazitelnego charakteru ustawodawca wskazał na kolejną niezdefiniowaną przesłankę wpisu na listę radców prawnych, jaką jest rękojmia prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego. Rękojmia odnosi się do dotychczasowego zachowania kandydata na radcę prawnego. Wyrażenie ustawowe „dotychczasowe zachowanie” oznacza zachowanie – postępowanie osoby ubiegającej się o wpis na listę – do czasu wpisania na tę listę i to takie zachowanie, postępowanie, odpowiadające ocenom moralnym i etycznym, gwarantuje właściwe wykonywanie zawodu (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 kwietnia 2001 r., II SA 725/00).

Pojęcie rękojmi nie zostało zdefiniowane w ustawie o radcach prawnych. Jego treść również ukształtowało orzecznictwo sądów administracyjnych. W jednym z orzeczeń NSA z dnia 7 marca 2013 r. (II GSK 1825/12) wskazano, że na rękojmię składają się dwa elementy: cechy charakteru i dotychczasowe zachowanie osoby ubiegającej się o wpis na listę radców prawnych. Rękojmia to również taki zespół zachowań osoby starającej się o wpis, które świadczą o jej wiarygodności w sferze zawodowej. Przez rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego należy także rozumieć taki zespół cech charakteru i dotychczasowych zachowań składających się na wizerunek osoby zaufania publicznego, na której nie ciąży żadne zarzuty podważające jej wiarygodność. Kryterium powyższe ma zatem służyć zagwarantowaniu odpowiedniego poziomu moralnego i zawodowego członka tego samorządu.

Jak wskazują komentatorzy, rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego daje osoba, która została

Fot. Archiwum KIRP

oceniona pozytywnie w sferze moralnej i która spełnia wymagania co do umiejętności udzielania pomocy prawnej, jakich oczekuje się od radcy prawnego. Oceniając spełnianie tej przesłanki, należy wziąć pod uwagę również rodzaj dotychczas prowadzonej działalności zawodowej i zdobyte doświadczenie. Osoba wnioskująca o wpis na listę radców prawnych powinna dawać gwarancję należytego wykonywania swojej roli zawodowej. Do kontekstu zawodowego tzw. przesłanki rękojmiowej zaliczyć należy więc również posiadanie przez kandydata do wykonywania określonego zawodu zaufania publicznego określonej praktyki prawniczej. Nie można bowiem przyjąć, że rękojmia należytego wykonywania zawodu nie wiąże się z wiedzą praktyczną konieczną do wykonywania zawodu (zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 12 lutego 2007 r., VI SA/Wa 2084/06, MoP 2007, nr 13, s. 751)³. ■

³ *Ibidem*.